

WERELDBEELD

Tijdschrift voor de Verenigde Naties

Vereniging voor de Verenigde Naties, Jaargang 37, nr. 165, 2013/1 (driemaandelijkse) - Afgiftelokaal: 8500 Kortrijk-P-910467-v.u.: F. Maes

Themanummer

***Economische & Sociale
Zaken***

“Wij, de volken van de Verenigde Naties verenigd voor een betere wereld”

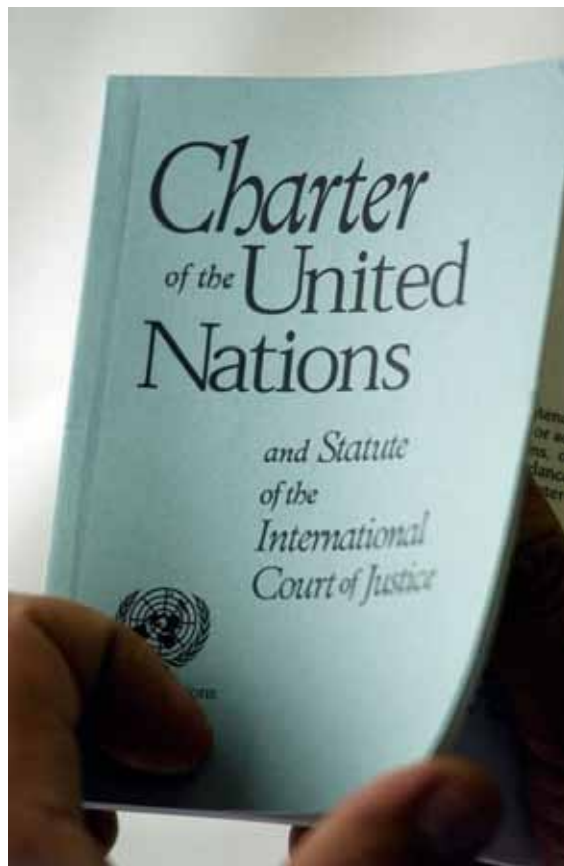
Reeds meer dan 60 jaar zetten de **Verenigde** Naties zich in voor een betere wereld. De werking van de VN kent een wisselend verloop. Toch blijft de VN een belangrijke plaats innemen in het menselijk streven naar een langdurige vrede en duurzame ontwikkeling.

De **Vereniging voor de Verenigde Naties** heeft tot doel de beginselen van de VN te verspreiden en de bevolking bewust te maken van de noodzakelijkheid van internationale samenwerking.

De VVN beoogt in Vlaanderen een betere kennis van en een beter begrip voor de werking en doelstellingen van de VN bij te brengen. Niet alleen de VN zelf, maar ook de verschillende hulporganen en gespecialiseerde organisaties komen aan bod. Als niet-gouvernementele organisatie volgt de VVN eveneens de Belgische inbreng en de mogelijke rol van Vlaanderen binnen de VN.

De VVN wil op een objectieve, kritische en constructieve manier het debat rond internationale samenwerking en de rol die de wereldorganisatie hierbij kan spelen, voeren.

UN Photo #25148

Colofon

Wereldbeeld: Tijdschrift van de Vereniging voor de Verenigde Naties, 4 nrs. per jaar, Jaargang 37, nr. 165, 2013/1

Zetel: Vereniging voor de Verenigde Naties, Universiteitsstraat 6, B-9000 Gent, België, Tel. +32 9 264 97 60, E-mail: info@vvn.be, Website: www.vvn.be

Verantwoordelijke uitgever: Prof. Dr. Frank Maes, Voorzitter - Vakgroep Internationaal publiekrecht, Universiteit Gent, Universiteitsstraat 6, 9000 Gent, Tel. +32 9 264 68 95, frank.maes@ugent.be

Hoofdredacteur: Kirsten Arnauts, +32 9 210 92 21, kirsten.arnauts@gmail.com

Redactiecomité: Kirsten Arnauts - Francis Baert - Marco Benatar - David Crikemans - Jan De Bisschop - Melanie De Groof - Sanderijn Duquet - Sander Happaerts - Ria Heremans - Christine Janssens - Veronique Joosten - Frank Maes - Louis-Alfons Nobels - Neri Sybesma - Tine Vandervelden - Karen Van Laethem - Piet Willems

Correspondenten: Dominiek Benoot - Eric De Brabandere - Philip De Man - Jan De Mulder - Jennifer Kesteley - Charlotte Mertens - Ann Pauwels - Cedric Ryngaert

Coverfoto: UN Photo / Marco Dormino

Auteursrichtlijnen: De redactie verwelkomt alle ingezonden artikels en opiniebijdragen over VN-gerelateerde onderwerpen. De volledige auteursrichtlijnen zijn beschikbaar bij de hoofdredacteur en op de website.

Lidmaatschap: 25 euro (> 25 jr.) / 15 euro (< 25 jr.) per jaar te storten op IBAN BE90 0010 4683 6932 met vermelding van “naam + voornaam – Lidmaatschap 2012”

MET DE STEUN VAN
DE VLAAMSE OVERHEID

Lid van de Unie van de Uitgevers
van de Periodieke Pers

Beste leden,

Het is een waar genoeg Wereldbeeld bij u opnieuw in de bus te krijgen. Sedert 1976 zet VVN zich in om haar leden via het tijdschrift minstens viermaal per jaar te informeren over VN activiteiten en VN thema's via artikelen, interviews en nieuws in het kort. Het tijdschrift schept een band tussen de VVN en haar leden, die de VVN bijzonder dierbaar zijn. Immers zonder leden, is er geen VVN. Naast een vast redactieteam voor het tijdschrift, wordt de VVN bijgestaan door talrijke vrijwilligers, doorgaans experts over de thema's waarover artikelen worden geschreven. Het redactieteam en de auteurs komen zowel uit academische middens als uit het werkveld. Ze doen dit geheel vrijwillig, waarvoor onze welgemene dank.

Terugblikkend op 2012, kunnen we opnieuw fier zijn op een aantal verwezenlijkingen, zoals boeiende lunchlezingen, debatten, een studiedag over monitoring van kinderrechten in Vlaanderen, de jaarlijkse succesvolle VVN Model United Nations in samenwerking met UNU CRIS en een lunchlezing over "veilig naar school" voor leerkrachten in het kader van de UN Decade of Action for Road Safety (2011-2020). Daarnaast organiseerden de VVN-jeugdafdelingen aan alle Vlaamse universiteiten tal van VN-gerelateerde activiteiten, gaande van filmvoorstellingen, debatten en lezingen. De VVN vindt deze jeugdwerking zeer belangrijk: immers de jeugd is onze toekomst. Ook voor hen organiseert de VVN in samenwerking met het Departement Internationaal Vlaanderen (DiV) talrijke informatiebijeenkomsten over stage- en tewerkstellingsmogelijkheden bij de VN-familie, met bijzondere aandacht voor de stagefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap.

In de VVN boekenreeks "Wereldvisie" verscheen de elfde monografie over "De fondsen en programma's van de Verenigde Naties" onder impuls van prof. Cedric Ryngaert (editor). Deze monografie sluit naadloos aan op de 9de monografie over "De Gespecialiseerde Organisaties van de Verenigde Naties" (2010), met het doel de complexe werking van de VN op een bevattelijke en overzichtelijke wijze kenbaar te maken aan een ruim publiek in een voor iedereen toegankelijke schrijfstijl.

Een zeer geslaagd initiatief was opnieuw de VN Dag in het Federaal Parlement op 24 oktober 2012 ter viering van 67 jaar Verenigde Naties. Deze gezamenlijke organisatie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, de VVN en APNU had als thema "De VN en de internationale gemeenschap geconfronteerd met mondiale uitdagingen" en als prekers o.m. Didier Reynders, Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken en Antonio Vigilante, de vertegenwoordiger van de Secretaris-generaal van de VN in België. Op 21 oktober was er opnieuw het VN-dorp op de Brussels Grote Markt in de vorm van een tentenkamp waar de regionale VN bureaus te Brussel, NGO's, VVN en APNU de kans kregen het grote publiek in te lichten over hun VN gerelateerde activiteiten, met de nadruk op 'participatie'.

Met grote droefheid heeft de VVN in juni 2012 afscheid moeten nemen van Paul Morren, trouw lid van de Raad van Bestuur, stichtend lid van de VVN, initiator van tal van VVN-activiteiten en gepassioneerd pleitbezorger van o.m. de UNESCO doelstellingen, waaruit diverse publicaties van zijn hand volgden. De VVN is dankbaar voor wat Paul voor de vereniging betekende.

In september 2012 ruilde Kirsten Arnauts haar functie als VVN- secretaris in voor een full time job met meer carrière mogelijkheden bij de Vlerick Business School in Gent. Kirsten heeft schitterend werk geleverd op alle vlakken en bij alle activiteiten van de VVN. Meest in het oog springend is de vernieuwing die ze doorvoerde met het tijdschrift Wereldbeeld door er thematische nummers van te maken en de kaft lay-out aantrekkelijker te maken, maar ook door de website up to date te houden. Ondanks haar nieuwe drukke bezigheden, is Kirsten naadloos in het voetspoor getreden van Karen Van Laethem als hoofdredacteur van Wereldbeeld. Bij deze wens ik Karen te bedanken voor haar vrijwillige inzet voor het tijdschrift de afgelopen jaren. We zijn bijzonder verheugd dat Kirsten op vrijwillige basis de taak van hoofdredacteur van Wereldbeeld wil verder zetten. Ben Mols werd in de plaats van

Kirsten opnieuw algemeen secretaris van de VVN, een taak die hij voor Kirsten al met grote toewijding vervulde. Na enkele maanden het VVN secretariaat draaiende te houden, zal nu Siri Robin de fakkel overnemen als nieuwe algemeen decretaris.

Met een nieuw jaar in het vooruitzicht hoopt de VVN opnieuw veel aandacht te besteden aan de thema's waarop de VN werkzaam zijn. Dit wordt mogelijk gemaakt door de financiële steun van de Vlaamse overheid via het Departement Internationaal Vlaanderen en met de lidgelden van de leden. Daarom durf ik opnieuw een beroep te doen uw jaarlijkse bijdrage. Mag ik u, indien u dit nog niet heeft kunnen doen, vriendelijk vragen het jaarlijkse lidgeld van € 25 (€ 15 voor jongeren tot 25 jaar) te willen storten op rekeningnummer 001-0468369-32 met vermelding van het jaar, naam en adres (naam en adres indien dit afwijkt van het adres en de naam van diegene die de storting deed).

De VVN is u dankbaar voor uw blijvende steun en belangstelling in haar activiteiten en hoopt u als trouw lid opnieuw te mogen begroeten in 2013.

Frank Maes
Voorzitter

Inhoud

Edito <i>Frank Maes</i>	1
GUNi en de rol van de universiteit in een proces van sociale transformatie <i>Sara De Potter</i>	5
Meer dan 40 jaar Vrijwilligers van de Verenigde Naties wereldwijd <i>Marco van der Ree</i>	10
De EU, België, Vlaanderen en de VN – Groeiende aandacht voor kinderen en respect voor kinderrechten <i>Gaëlle Buysschaert & Yves Willemot</i>	16
In de kijker – Verslag van de VVN Model United Nations <i>Lies Verlinden</i>	20
Actualiteit – Palestina en de Verenigde Naties: een vervolgverhaal? <i>Neri Sybesma-Knol</i>	24
Interview – Duurzame groei is het business model voor de toekomst en de sleutel voor een gezonde maatschappij <i>Iris Van der Veken</i>	33
Opinie – De Verenigde Naties ondergraven de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens <i>Willy Laes</i>	39
Repliek <i>Neri Sybesma-Knol</i>	43
Nieuws in het kort <i>Cedric Ryngaert & Frank Maes</i>	44
Uw (V)VN kalender <i>Kirsten Arnauts</i>	48

GUNi en de rol van de universiteit in een proces van sociale transformatie

Sara De Potter¹

Inleiding

We bevinden ons in een tijd van grote veranderingen waarbij het sociaal-economische discours van de 20^e eeuw in vraag gesteld wordt. Nieuwe oplossingen moeten worden bedacht en hierbij is het werk van de universiteit als denktank en onderwijsverstrekker onontbeerlijk. Een tijdperk van sociale verandering verplicht de universiteit stil te staan bij haar eigenlijke functie vandaag. Meer en meer studenten van diverse achtergronden vinden sinds enkele decennia hun weg naar het hoger onderwijs. De *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) moedigde deze verruiming van de toegankelijkheid tijdens haar '2009 World Conference on Higher Education' aan, maar benadrukte tegelijk dat er veel meer inspanningen gedaan moeten worden zodat de eigenlijke toegang tot hoger onderwijs zich ook vertaalt in een verhoogd slaagpercentage.

In dit artikel wordt een specifiek onderdeel van UNESCO's werk op het vlak van hoger onderwijs toegelicht en wordt ingegaan op de standpunten die het *Global University Network for Innovation* (GUNi) innam, toen het de taak kreeg om de beslissingen die werden genomen op de *UNESCO World Conference on Higher Education* op te volgen. GUNi pleit voor de universiteit als kennisgemeenschap uitgaande van het belang van duurzame ontwikkeling. Dit artikel begint met een algemene schets van de evolutie van hoger onderwijs. Vervolgens wordt ingegaan op de ideeën en standpunten van GUNi bij deze evolutie. Er wordt gefocust op het hoe en waarom hoger onderwijs zich volgens GUNi moet openstellen voor een brede groep studenten en zo moet bijdragen tot sociale transformatie om dan af te sluiten met enkele kritische bemerkingen bij het werk van GUNi.

Global University Network for Innovation (GUNi)

De sociale waarde van hoger onderwijs

De drie traditionele rollen van de westerse universiteit – het verwerven van kennis, het onderwijzen van kennis en dienstbaar zijn aan de gemeenschap – kwamen eind vorige eeuw onder druk te staan. De universiteit verliet haar 'ivoren toren' en vindt het meer dan ooit belangrijk in het centrum van de maatschappij te staan. Kennis moet toepasbaar zijn. De overtuiging leeft dat de lerende samenleving, en met haar de economie, bekwame burgers nodig heeft met professionele competenties. De universiteit is niet langer een elite-instelling. Door een democratiseringsproces genieten steeds meer studenten van hoger onderwijs dat sinds de laatste decennia gekenmerkt wordt door een trend van massificatie. De universiteit werd hervormd en een marktgericht discours dat de efficiëntie moest verhogen deed de intrede. Economische termen als *quality assurance*, *accountability*, *privatisering*, *management*, etc. om hoger onderwijs te 'meten' werden belangrijk in het vocabularium van de universiteit. Door deze verandering gaan universiteiten steeds outputgerichter met onderzoek om en dreigen andere taken ondergeschikt of zelfs verwaarloosd te worden. Wat onderwijs betreft wordt vandaag meer en meer ingezet op een professionele voorbereiding, al dan niet rechtstreeks leidend tot een bepaalde positie op de arbeidsmarkt.

Deze focus op professionele en vocationele voorbereiding, hand in hand gaande met een economisch discours, mag niet de enige functie worden van hoger onderwijs (Gildersleeve et al., 2010)². Hoger onderwijs moet kennis ter beschikking stellen; niet enkel voor praktische toepassingen, maar ook omdat het simpelweg aanzet tot denken (Masschelein & Simons, 2009)³. Hoger onderwijs moet bijdragen aan een kritische vorming die het promoten en het ontwikkelen van burgerschap als een publieke identiteit mogelijk maakt (Biesta, 2009)⁴. In deze context pleit rechtsfilosofe Marta Nussbaum (2010)⁵ voor hoger onderwijs in de vorm van *liberal arts* en benadrukt ze het belang van de geesteswetenschappen om studenten te vormen tot democratische wereldburgers. De universiteit heeft hier een belangrijke functie te vervullen en mag vandaag ook haar sociale waarden niet vergeten.

Secretaris-generaal Ban Ki-moon bezoekt het UNESCO hoofdkwartier in Parijs, 3 april 2009 – UN Photo/Evan Schneider

UNESCO en Hoger Onderwijs⁶

Mandaat

UNESCO had tot voor kort als enige organisatie van de Verenigde Naties een mandaat in hoger onderwijs. Sinds 2010 deelt ze dit mandaat echter met de *United Nations University* (UNU). UNESCO faciliteert de ontwikkeling van een *evidence-based* beleid als antwoord op nieuwe trends en ontwikkelingen door de rol van hoger onderwijs te benadrukken bij het nastreven van de Millenniumdoelstellingen.

Eén van de programma's van UNESCO rond hoger onderwijs is het *UNESCO University Twinning and Networking Programme* (UNITWIN)⁷ dat in 1992 door de Algemene Vergadering van UNESCO in het leven werd geroepen. Het programma heeft *capacity-building* van hoger onderwijs en onderzoekinstellingen tot doel door het uitwisselen van kennis via het promoten van zowel Noord-Zuid, Zuid-Zuid als Noord-Zuid-Zuid samenwerking. Het UNITWIN-programma opent wegen voor universiteiten en moedigt ze aan om de krachten te bundelen met UNESCO en bij te dragen aan de implementatie van UNESCO's programma en de Millenniumdoelstellingen door de oprichting van leerstoelen. Een UNESCO-leerstoel is een onderzoekseenheid die bestaat uit een leerstoelhouder en haar onderzoekers. UNESCO assisteert de leerstoel met ideeën, kennis en werkmiddelen. Concreet zijn er twee verschillende mogelijkheden: of een onderzoeksgroep binnen een universiteit richt zelfstandig een leerstoel op, of verschillende universiteiten beslissen zich samen te engageren in een UNITWIN-netwerk. Vandaag bestaan er 715 aparte UNESCO-leerstoelen en 69 UNITWIN-netwerken. Een speciale categorie van het UNITWIN-programma zijn de UNESCO-

UNU-leerstoelen. Dit zijn leerstoelen waar UNU een pertinente rol in speelt. Vandaag zijn er vijf actieve UNESCO-UNU-leerstoelen en twee UNESCO-UNU-netwerken.

Toegankelijkheid, rechtvaardigheid en kwaliteit

In 2000 presenteerde de vooraanstaande onderwijskundige Martin Trow een reeks problemen waar een massief hoger onderwijs mee te kampen krijgt.⁸ Opmerkelijk is dat deze problemen nog steeds relevant zijn en stuk voor stuk gelinkt kunnen worden aan het probleem van ongelijke toegang. Volgens UNESCO is ongelijke toegang één van de voornaamste problemen van hoger onderwijs in de hedendaagse geglobaliseerde wereld.

Op de *'UNESCO 2009 World Conference on Higher Education'* die plaatsvond in Parijs, werden een aantal doelen vooropgesteld betreffende de toegankelijkheid, rechtvaardigheid (Engelse vertaling: *equity*) en kwaliteit van hoger onderwijs. Niettegenstaande de eerder economische nadruk die UNESCO legt op hoger onderwijs, wordt haar sociale functie niet genegeerd. UNESCO nam een standpunt in door te verklaren dat hoger onderwijs een publiek goed is en een verantwoordelijkheid inhoudt die door de overheid gedragen moet worden. Het houdt een wijze in om anders te leren leven, een manier om duurzame ontwikkeling teweeg te brengen. Universele toegankelijkheid is een voorwaarde voor de verwezenlijking van deze duurzame ontwikkeling.

UNESCO ziet rechtvaardigheid niet simpelweg als een kwestie van toegang tot hoger onderwijs alleen. Het doel moet succesvolle participatie in en voltooiing van het hoger onderwijs zijn en tegelijkertijd het bevorderen van het welzijn van de student. Dit betekent dat financiële en onderwijskundige steun moeten worden geboden, vooral aan studenten afkomstig uit gezinnen met een sociaal-economisch lagere status.

In de slotbeschouwing van de laatste *World Conference on Higher Education* die plaatsvond in 2009, moedigt UNESCO alle instellingen van hoger onderwijs aan om hun rol van het dienen van de samenleving, de gemeenschap en het individu verder te zetten en om hoger onderwijs te blijven zien als een publiek goed. Lidstaten moeten inzetten op de universele toegankelijkheid van hoger onderwijs met speciale aandacht voor risicogroepen zoals studenten afkomstig uit milieus met een lagere sociaal-economische status, studenten met een beperking, migranten, vluchtelingen, vrouwen, etc. UNESCO moedigt haar lidstaten aan om de vooropgestelde doelen van rechtvaardigheid,

kwiteit en succes in hoger onderwijs na te streven door het ontwikkelen van meer flexibele systemen en wegen om een diploma te halen en het erkennen van elders verworven competenties en ervaringen.⁹

Intussen is het drie jaar geleden dat de laatste grote UNESCO conferentie over Hoger Onderwijs werd gehouden. Vraag is hoe het intussen is gesteld met de actiepunten die in 2009 werden vooropgesteld. Wordt er inderdaad meer aandacht besteed aan de toegankelijkheid van hoger onderwijs en worden hierbij de sociale waarden van de universiteit niet vergeten?

Voor de opvolging en voortzetting van de doelen en actiepunten geformuleerd op de *World Conference on Higher Education* doet UNESCO een beroep op GUNi.

GUNi¹⁰

Algemene werking

Reeds na de eerste *World Conference on Higher Education* die plaatsvond in 1998 werd een netwerk opgericht om de doelen en de implementatie van de genomen beslissingen op te volgen. GUNi is een internationaal netwerk, gecreëerd door UNESCO, UNU en de Universitat Politècnica de Catalunya – BarcelonaTech, die is gevestigd in Barcelona. GUNi valt onder het UNESCO UNITWIN-programma en is een goed werkend voorbeeld van een UNESCO-UNU netwerk. GUNi's missie is het wereldwijd versterken van de rol van hoger onderwijs in de maatschappij door bij te dragen aan de vernieuwing van visie, missie en beleid betreffende de publieke dienstbaarheid, relevantie en sociale verantwoordelijkheid van het hoger onderwijs. GUNi telt vandaag leden uit meer dan 70 verschillende landen met regionale afdelingen in Azië en Oceanië, Latijns-Amerika en de Caraïben, Sub-Sahara Afrika, de Arabische Staten, Europa en Noord-Amerika.

Op de 2009 *World Conference on Higher Education* vervulde GUNi een belangrijke rol. Een synthese van de drie eerste GUNi *Higher Education in the World Reports*, *'Higher Education at a time of transformation'*¹² genaamd, was namelijk – naast een rapport van het UNESCO *International Institute for Educational Planning* en een rapport van Philip Altbach's *Center for International Higher Education* – één van de drie officiële documenten van de Conferentie. Het rapport van

GUNi focust op het financieren, de rol en de kwaliteitsbewaking van hoger onderwijs als nieuwe dynamieken voor sociale verantwoordelijkheid. Daarnaast organiseerde GUNi als enige partner een *side event* bij de Conferentie.

GUNi's opdracht vertaalt zich hoofdzakelijk in het uitvoeren van vier activiteiten: het schrijven en uitgeven van het GUNi Report – een jaarlijks verslag van de globale en regionale analyse van hoger onderwijs met een specifieke focus voor elke editie –, het opzetten van de *GUNi Knowledge Community* – een virtueel ontmoetingspunt en onderzoekscentrum met als doel het bevorderen van het construeren, overdragen en toepassen van kennis –, het doen van onderzoek binnen het thema hoger onderwijs en het organiseren van de jaarlijkse *International Barcelona Conference on Higher Education* die fungeert als *follow-up* van de *World Conference* en die dit jaar plaatsvindt van 13 tot 15 mei 2013 onder de titel *'Let's build transformative knowledge to drive social change'*.

GUNi is actief binnen zes specifieke topics die rechtstreeks betrekking hebben op de *UNESCO World Conference on Higher Education*:

1. *'Access, Equity and Quality'*
2. *'Curricular Innovation'*
3. *'Open up Knowledge to Society'*
4. *'Higher Education's Role in Addressing Major Global Issues'*
5. *'Transforming Education for Sustainability'*
6. *'Social Responsibility of Higher Education'*

GUNi fungeert als denktank en doet aan academische analyses. De organisatie start met het vastleggen van de situatie van de wereld vandaag om dan over te gaan naar een analyse van wat kennis en hoger onderwijs kunnen doen om de wereld een meer leefbare en duurzame plek te maken. GUNi benadrukt dat deze werkwijze niet ideologisch is, maar vertrekt uit wetenschappelijke relevantie en hecht hierbij veel belang aan sociale verantwoordelijkheid, duurzame ontwikkeling en interafhankelijkheid van verschillende domeinen.

'Let's build transformative knowledge to drive social change' is de titel van de GUNi conferentie in mei 2013.

Uitgangspunten

Volgens GUNi is het sociaal-economische discours niet langer opgewassen tegen de globale veranderingen die vandaag plaatsvinden. We hebben te kampen met een crisis die alle systemen aantast en die een nieuwe manier van het begrijpen van de realiteit, de menselijke voortuitgang en een bewustzijn van de wereld eist. GUNi ziet kennis als een sleutelement om bij te dragen aan deze duurzame verandering. Het hoger onderwijs heeft een belangrijke rol te verwezenlijken en moet toezien op de verwerving en het sociale gebruik van deze kennis.¹³ Hierbij is het belangrijk dat onderzoek gesocialiseerd wordt, dat er aandacht is voor andere manieren van kennis dan louter natuurwetenschappelijke en dat ingezet wordt op verschillende manieren van leren. Mensen moeten worden voorbereid om complexe materies en problemen op een relatief gemakkelijke manier aan te pakken waarbij emotionele capaciteiten geïntegreerd worden in instrumentele en kenniscapaciteiten. Ze moeten, aldus GUNi, worden getraind om te leren leren, om ten volle onzekerheid en verandering te begrijpen en te tolereren, om in staat te zijn een grote en complexe hoeveelheid aan informatie te verwerken en om het onderscheid te maken tussen informatie, kennis en wijsheid.¹⁴

Het bereiken van sociale verantwoordelijkheid binnen universiteiten, vereist volgens GUNi een open en participatief universiteitsmodel, wat zich zowel vertaalt in leermethodieken als in de wil tot het dienen van de sociale behoeften van de samenleving. Deze verantwoordelijkheid impliceert vrije toegang tot het hoger onderwijs als een voorwaarde voor sociale verandering.

8 Discussie

Enkele kritische bemerkingen kunnen worden gemaakt bij het werk van GUNi die aantonen dat de invloed die de organisatie uitoefent, genuanceerd kan worden. Ik bespreek er hier drie.

Ten eerste geeft GUNi zelf aan leden te hebben over de hele wereld verspreid in meer dan 70 verschillende landen, maar bij nader inzien blijken er veel passieve leden te zijn die niet rechtstreeks betrokken zijn bij de activiteiten van GUNi. Voor België is het aantal leden beperkt tot twee: de Katholieke Universiteit Leuven en de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van diezelfde universiteit. De andere Belgische universiteiten zijn geen lid. Veel Spaanse institu-

ties zijn dan wel weer lid, wat te maken kan hebben met de naambekendheid en connecties die GUNi heeft in het gastland.

Ten tweede zijn de vier grote taken die GUNi voor haar rekening neemt (het *GUNi Report*, de *Knowledge Community*, het doen van onderzoek en het organiseren van de conferentie), die overigens over het algemeen succesvol blijken te zijn, vooral academisch van aard. Er wordt verwezen naar *good practices*, maar er worden geen grootschalige acties op poten gezet om de verandering waarvoor GUNi pleit daadwerkelijk uit te voeren.

Ten derde kan GUNi, ondanks haar pleidooi voor de sociale functie van de universiteit, het marktgerichte discours dat wordt bekritiseerd ook niet geheel loslaten. GUNi heeft het onder andere over het leren leren, het verwerken van informatie, het garanderen van kwaliteit en het verwerven van sociale competenties waarbij ze aansluit bij de meetbaarheid en het competentiedenken gepromoot door een marktgericht discours. We zijn vandaag snel geneigd in te zetten op een resultaatgericht model wat zich dient te vertalen in onmiddellijk meetbare veranderingen. Het kritische denken en de algemene vorming dreigen hierdoor uit de boot te vallen omdat ze niet meteen meetbaar zijn en niet actief 'produceren'. Toch is ook dit broodnodig in een universiteit wil ook 'duurzame ontwikkeling' niet gaan vervallen in een totalitair discours waar niet meer buiten gedacht kan worden. GUNi is zich hier echter van bewust en verdedigt zich met het argument dat sociale verandering nu nodig is, willen we over x aantal jaar überhaupt nog een wereld hebben. Dit thema is te belangrijk om zomaar naast zich neer te leggen. In een tijd van globale veranderingen moeten universiteiten leren om zowel humane als sociale ontwikkelingsvraagstukken te combineren en dit zowel op lokaal als op globaal niveau. Noch de elite-universiteiten, noch de marktgeoriënteerde universiteiten blijken geschikt voor onze wereld vandaag. GUNi pleit voor een universiteit als kennisgemeenschap die zich toelegt op sociale transformatie.

Voor GUNi betekent rechtvaardigheid in het hoger onderwijs, in de lijn van UNESCO, meer dan enkel het voorzien van gelijke kansen. Toegankelijkheid is namelijk een leeg begrip als het niet leidt tot slagen. Sociale inclusie moet nagestreefd worden door *empowerment* waarbij gefocust dient te worden op dialoog, culturele uitwisselingen en het leren uit *good practices*. Pas dan kunnen duurzame ontwikkeling en sociale transformatie een kans krijgen.

Conclusie

Als antwoord op de vraag hoe en waarom hoger onderwijs zich moet openstellen voor een brede groep studenten kunnen we stellen dat UNESCO en GUNi het van fundamenteel belang vinden dat alle mensen zich naar de mate van het mogelijke intellectueel kunnen ontplooiën en kunnen genieten van hoger onderwijs. De maatschappij heeft volgens UNESCO en GUNi nood aan bekwame burgers die oplossingsgericht tewerk gaan om bij te dragen aan een betere wereld en een duurzame toekomst. Men pleit voor de democratisering van het hoger onderwijs waarbij niet

enkel de toegangsdrempel wordt verlaagd, maar waar er ook inspanningen geleverd worden om het eigenlijke slaagpercentage te verhogen. Concreet pleit GUNi voor een universiteit als kennissamenleving waarbij uitgegaan wordt van het belang van duurzame ontwikkeling. De kritische beschouwingen in rekening gebracht kunnen we ons afvragen wat de eigenlijke invloed is die GUNi heeft op het universitaire discours waarbij haar goeie bedoelingen soms als een tikkeltje naïef kunnen worden gezien.

Noten

- 1 Sara De Potter studeerde in juni 2012 af in de Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit Gent en deed vervolgens stage bij de United Nations University op het UNESCO-hoofdkwartier in Parijs waar ze samenwerkte met het Global University Network for Innovation (GUNi) in Barcelona. Dit informeel artikel is gebaseerd op interviews met en verslagen van de medewerkers van GUNi en gaat over de werking en de visie van GUNi als organisatie die als taak heeft de 'UNESCO 2009 World Conference on Higher Education' op te volgen.
- 2 Gildersleeve, R. E., Kuntz, A. M., Pasque, P. A., & Carducci, R. (2010). The role of critical inquiry in (re)constructing the public agenda for higher education: Confronting the conservative modernization of the academy. *The Review of Higher Education*, 34 (1), 85-121.
- 3 Masschelein, J., & Simons, M. (2009). From active citizenship to world citizenship: a proposal for a world university. *European Educational Research Journal*, 8 (2), 236-248.
- 4 Biesta, G. (2009). What Kind of Citizenship for European Higher Education? Beyond the Competent Active Citizen. *European Educational Research Journal*, 8(2), pp. 146-158.
- 5 Nussbaum, M. (2012). *Niet voor de winst: Waarom de democratie de geesteswetenschappen nodig heeft*. Amsterdam: Ambo
- 6 UNESCO Higher Education <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/>
- 7 UNESCO UNITWIN <http://www.unesco.org/en/university-twinning-and-networking/university-twinning-and-networking/>
- 8 Trow, M. (2000). From Mass Higher Education to Universal Access: The American Advantage. *Minnerva*, 37(4), pp. 308-328.
- 9 UNESCO. (2009) Communiqué. World Conference on Higher Education: The New Dynamics of Higher Education and Research for Societal Change and Development.
- 10 www.guninetwork.org
- 11 GUNi. (2009) Higher Education at a Time of Transformation: New Dynamics for Social Responsibility. Palgrave Macmillan: New York
- 12 GUNi. (2012). Conference Background. 6th International Barcelona Conference on Higher Education.
- 13 GUNi. (2011). Sustainability and Knowledge in Contemporary society. 5th International Barcelona Conference on Higher Education.

Meer dan 40 jaar Vrijwilligers van de Verenigde Naties wereldwijd actief

Marco van der Ree¹

Het Vrijwilligersprogramma van de Verenigde Naties - United Nations Volunteers (UNV) - is de VN Organisatie die door middel van vrijwilligerswerk wereldwijd bijdraagt aan vrede en ontwikkeling. Elke dag zijn er vele miljoenen vrijwilligers die een helpende hand uitsteken naar een medeburger, een buurman of iemand die ze niet kennen. Dit kan een VN Vrijwilliger zijn die in een vluchtelingenkamp in Kenia werkt of iemand die als vrijwilliger in een bejaardenhuis in België een steentje bijdraagt, een vrijwillige coach van een jeugdvoetbal team, een bestuurslid van een NGO of misschien wel een ingenieur uit Indonesië die online een buurthuis ontwerpt voor een dorp in Bolivia. Vrijwilligerswerk is heel divers en kan door iedereen gedaan worden.

In dit artikel zal een beschrijving gegeven worden van het werk van UNV, hoe men VN Vrijwilliger (*UN Volunteer*) kan worden, hoe vrijwilligerswerk bijdraagt aan duurzamere samenlevingen – verwijzend naar het allereerste *State of the World's Volunteerism Report* (SWVR) dat op 5 december 2011 aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is aangeboden. In een volgend nummer later dit jaar zal er dieper worden ingegaan op de specifieke bijdrage van UNV aan vrede en veiligheid door middel van de duizenden VN Vrijwilligers die de VN Vredesmissies jaarlijks ondersteunen.

Wat doet het Vrijwilligersprogramma van de Verenigde Naties?

UNV is in december 1970 opgericht door middel van resolutie A/Res/2659 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Sindsdien werken VN Vrijwilligers bij vele VN Organisaties in bijna alle ontwikkelingslanden in de wereld om bij te dragen aan het werk van de Verenigde Naties en van de specifieke Organisaties, Programma's en Fondsen.

Sinds 1996 is het UNV programma gevestigd in Bonn, Duitsland, daarvoor was het UNV programma in Genève gevestigd. Ongeveer 7500 nationale en internationale VN Vrijwilligers uit 160 verschillende landen zijn jaarlijks actief in ongeveer 130 landen bij meer dan 20 verschillende VN Organisaties.² Meer dan 80 procent van deze vrijwilligers komt uit het Zuiden en meer dan 30 procent doen vrijwilligerswerk in hun eigen land. VN Vrijwilligers doen werk dat zeer uiteenlopend van aard kan zijn: ze helpen bijvoorbeeld bij het organiseren en uitvoeren van lokale en nationale verkiezingen, ze doen vele verschillende taken in de Vredesmissies en vormen een derde van het totale aantal van alle civiele krachten in deze VN vredesoperaties. VN vrijwilligers ondersteunen in meer dan 70 landen het vluchtelingenwerk van de *United Nations High Commissioner for Refugees* (UNHCR) – de VN vluchtelingenorganisatie. VN Vrijwilligers werken ter ondersteuning van honderden projecten van het *United Nations Development Programme* (UNDP) – het VN ontwikkelingsprogramma. Verder werken VN vrijwilligers met meerdere VN organisaties in humanitaire projecten. VN Vrijwilligers werken dus aan vrede, ontwikkeling, humanitaire doelen en dragen daarmee ook bij aan het behalen van de Millenniumdoelstellingen (MDGs). UNV legt vooral de nadruk op bijdragen aan de volgende vijf beleidsterreinen:

1. Verlenen van basisdiensten, op lokaal niveau (werkend met onderwijs, gezondheidszorg, lokaal bestuur, enz.);
2. Milieu, klimaatverandering en duurzame ontwikkeling;
3. Preventie van crisis en wederopbouw;
4. Humanitaire hulpverlening;
5. Operationele steun en capaciteitsopbouw van VN vredesmissies.

Binnen deze beleidsterreinen wordt er specifiek aandacht gegeven aan werk met jongeren en gemarginaliseerde bevolkingsgroepen. Veel werk vindt plaats op het niveau van de gemeenschap (*community level*) en is er op gericht om de sociale integratie te bevorderen.

De UNV Assistant van het landenkantoor Carla Chacon in Quito, Ecuador, werkt samen met lokale jongeren in een social project. Hier legt ze uit hoe belangrijk de millenniumdoelen (MDGs) zijn - © Mario Rizzolio, 2008

UNV wordt in het veld vertegenwoordigd door *field units* in bijna 100 landen. Deze zijn gevestigd in de *country offices* van UNDP. UNV wordt bestuurd door UNDP en rapporteert iedere twee jaar aan de Uitvoerende Raad (*Executive Board*) van UNDP/UNFPA.³

Het mandaat van UNV is om wereldwijd bij te dragen aan vrede en ontwikkeling door middel van vrijwilligerswerk. Door vrijwilligerswerk kunnen mensen direct betrokken worden bij de aanpak van ontwikkelingsproblemen. Het draagt bij tot de versterking van vertrouwen, solidariteit en wederkerigheid tussen burgers en kan daardoor positief bijdragen tot meer sociale cohesie in een samenleving. Tegelijkertijd kan het de participatie van burgers in de samenleving verhogen. Op deze manier kunnen vrijwilligers en vrijwilligerswerk de aard en het tempo van ontwikkelingsprocessen veranderen. Daarnaast heeft het doen van vrijwilligerswerk ook een positieve invloed op de vrijwilliger zelf.

Sinds 1970 is het mandaat van UNV aanzienlijk geëvolueerd door diverse resoluties van de Algemene Vergadering.⁴ Oorspronkelijk was de taak alleen om gekwalificeerde vrijwilligers te werven en te plaatsen om professionele ondersteuning te geven aan de VN organisaties, fondsen, programma's en overheden in verschillende landen. In 1976 verbreedde resolutie A/Res/31/131 het mandaat om bewust aandacht te geven aan de rol van jongeren in ontwikkeling. Dit thema won begin vorig jaar opnieuw aan belang door de Actie Agenda van Secretaris-generaal Ban Ki-moon die op 25 januari 2012 werd gepresenteerd en die een jongeren vrijwilligerscorps onder UNV voorziet.⁵ In 2001 en 2002, rond het Internationale Jaar van de Vrijwilliger (IYV), zijn verdere resoluties aangenomen die UNV een hoofdrol geven in de VN om voor verdere bewustmaking van vrijwilligerswerk te zorgen. Verder

vroegen deze resoluties UNV ook om technische ondersteuning aan ontwikkelingslanden te verlenen voor de nodige infrastructuur om vrijwilligerswerk mogelijk te maken (wetgeving, bescherming, erkenning, enz.) en om ook vrijwilligerswerk aan te wenden om de MDGs te bereiken. De resolutie van eind 2001 werd toen door 126 lidstaten mee ingediend, wat aangeeft hoe universeel vrijwilligerswerk is.

In 2011 vierde UNV en vrijwilligersorganisaties wereldwijd de tiende verjaardag van het Internationale Jaar van de Vrijwilliger (IYV+10)⁶, tegelijkertijd met het Europese Jaar van de Vrijwilliger (EYV). Naar aanleiding van IYV+10 heeft de Algemene Vergadering wederom nieuwe resoluties aangenomen in december 2011 en december 2012.⁷

De missie van UNV wordt als volgt officieel samengevat: UNV draagt bij aan vrede en ontwikkeling door te pleiten voor de erkenning van vrijwilligers en vrijwilligerswerk. UNV werkt samen met partners, overheden, VN Organisaties, vrijwilligersorganisaties, NGOs en de private sector om vrijwilligerswerk te integreren in ontwikkelingsprogrammering en projecten. UNV streeft ernaar om een toenemend aantal vrijwilligers, waaronder de VN Vrijwilligers, te mobiliseren. Dit kan zijn door plaatsingen in het veld alsook online. Verder is het ook belangrijk om er voor te zorgen dat vrijwilligerswerk er voor iedereen is en dat de verscheidenheid en diversiteit van de vrijwilligers toeneemt. Voor UNV is vrijwilligerswerk universeel, bestaat het in alle culturen en is het er op gericht om inclusief te zijn. UNV erkent de diversiteit van vrijwilligers en de onderliggende waarden die mensen tot vrijwilliger maken: vrije wil, toewijding, betrokkenheid en solidariteit.

Internationale en nationale VN vrijwilligers zijn aan het werk met the Mensenrechten Commissie in Sri Lanka, van links naar rechts, Mohamed Fahmi (Sri Lanka), Jessica Skinner (UK/Australië) en Sivaguru Thanigaseelan (Sri Lanka) zijn een workshop aan het voorbereiden over over ramppreventie voor een lokale gemeenschap - © UNV, 2007

UNV werkt samen met programmalanden om het vrijwilligerswerk te bevorderen zodat het een belangrijk

onderdeel kan zijn, en kan bijdragen aan, sociale, economische en politieke ontwikkeling en het de deelname en maatschappelijke betrokkenheid kan versterken. UNV werkt samen met partners en adviseert over hoe vrijwilligerswerk een bijdrage kan leveren aan ontwikkelingsprojecten en programma's. UNV werkt samen met gemeenschappen om vrijwilligerswerk te stimuleren als een vorm van wederzijdse zelfhulp.

Hoe kan je een VN Vrijwilliger worden?

Op dit moment zijn er twee soorten VN vrijwilligers, diegenen die als nationaal VN Vrijwilliger in hun eigen land actief zijn en anderen die als internationaal VN Vrijwilliger werken. Om als internationaal VN Vrijwilliger in aanmerking te komen moet men een diploma hebben van een hogeschool of universiteit en minstens drie tot vijf jaar beroepservaring. Inschrijving vindt plaats via de UNV website: www.unv.org/how-to-volunteer.html. Als men de juiste opleiding en ervaring heeft kan men op het *roster/database* van gekwalificeerde vrijwilligers van UNV terecht komen. Als UNV zoekt naar ervaren vrijwilligers om het werk van VN organisaties te ondersteunen wordt altijd in eerste instantie gezocht op het *roster/database*. Het is belangrijk te weten dat er vele tienduizenden inschrijvingen per jaar zijn en veel meer gekwalificeerde vrijwilligers op het *roster/database* staan dan dat er beschikbare plaatsen zijn. Naast de juiste kwalificaties is een vooral ook een goede motivering van groot belang.

VN Vrijwilligers kunnen een contract hebben variërend van zes maanden tot twee jaar, alhoewel in sommige gevallen de periode ook korter, zoals voor humanitaire projecten of verkiezingsmissies, kan zijn. In andere gevallen kan er ook een verlenging van de uitzending zijn. Vrijwilligers ontvangen een maandelijks toelage die er op gericht is om er voor te zorgen dat de Vrijwilliger in zijn/haar dagelijkse behoeften kan voorzien.

VN Vrijwilligers die bij de Verenigde Naties dienen moeten zich houden aan de Gedragscode (*Code of Conduct*) voor VN Vrijwilligers. VN Vrijwilligers hebben een bijzondere mogelijkheid om een positieve invloed op het leven van mensen te hebben en bij te dragen aan positieve veranderingen op de plaatsen waar ze werken. Zelfs bij korte opdrachten kan het lange termijn effect van de inspanning een *multiplier* effect opleveren. VN Vrijwilligers begeleiden processen, hebben vaak een rol als katalysator en dragen bij aan de capaciteitsopbouw. Vrijwilligers werken vaak ondernemend binnen hun opdracht en zelfs daarbuiten in de gemeenschappen waarin ze leven.

Een aparte groep VN vrijwilligers werken als UNV *Programme Officers* (POs) en leiden de UNV *field units*. Zij werken in het UNDP kantoor en beheren en managen het UNV programme in het desbetreffende land en ondersteunen de andere VN Vrijwilligers die in dat land werkzaam zijn.

Nationale VN Vrijwilliger Rizwan Latif (rechts) is een *Outreach and Capacity Development Officer* in Islamabad, Pakistan. Hier praat hij met Ammar Ahmed (23) hoe mannen en jongens kunnen helpen om geweld tegen vrouwen tegen te gaan en gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen en promoten - © Waqas Anees, 2010

Ondersteuning van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking aan UNV

Sinds 1975 steunt de Belgische Ontwikkelingssamenwerking UNV met het doel om vrijwilligerswerk te stimuleren om zo de vrede en de ontwikkeling in de wereld te ondersteunen. België is daardoor door de jaren heen een van de belangrijkste partnerlanden van UNV. Elk jaar sponsort België zo'n vijftig VN Vrijwilligers die als deskundigen uitgezonden worden alsmede ook een tiental stagiairs – dit zijn plaatsingen van een jaar voor vrijwilligers met minder werkervaring.⁸ België steunt ook het *Special Voluntary Fund* (SVF) dat innoverende projecten van UNV ondersteunt en nieuwe initiatieven rond vrijwilligerswerk in de hele wereld lanceert.

Geïnteresseerden kunnen dus ook met Belgische ondersteuning als vrijwilliger voor UNV in aanmerking komen. Meer informatie daarover is te vinden op de website van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD).⁹

Online vrijwilligerswerk

Als men de huidige werkomgeving of het land niet kan verlaten is het ook mogelijk om via www.onlinevolunteering.org wereldwijd als vrijwilliger het werk van de VN, overheden uit ontwikkelingslanden en NGO's te ondersteunen. In 2012 zijn meer dan 17 000 taken verricht door meer dan 10 000 vrijwilligers en dit werk groeit jaarlijks verder. Dit is een hele goede manier om een bijdrage te leveren aan vrede en ontwikkeling wereldwijd zonder daarbij de eigen werkplek en huis te moeten verlaten. Online vrijwilligerswerk maakt het ook mogelijk om aan internationale samenwerking te doen voor mensen met bepaalde beperkingen die niet in staat zijn om te reizen en daardoor niet in staat zouden zijn om aan internationale samenwerking bij te dragen.

Het eerste State of the World's Volunteerism Rapport

Op 5 december 2011 (*International Volunteer Day*), tijdens een speciale zitting van de Algemene Vergadering in New York, hebben Helen Clark (*UNDP Administrator*) en Flavia Pansieri (toenmalig *UNV Executive Coordinator*) het eerste *State of the World's Volunteerism Report* (SWVR)¹⁰ aan de landenvertegenwoordigers aangeboden. Dit rapport was door UNV speciaal in het kader van IYV+10 geschreven met de hulp van tientallen specialisten en actieve vrijwilligers wereldwijd. Tegelijkertijd werd het SWVR ook in 80 andere landen gepresenteerd, waaronder ook in Brussel.¹¹

Toenmalig UNV Executive Coordinator Flavia Pansieri ontmoet Secretaris-generaal Ban Ki-moon – UN Photo/Rick Bajornas

De SWVR promoot een beter begrip van en voor vrijwilligerswerk. Het beschrijft de universaliteit, de omvang en reikwijdte van vrijwilligerswerk en brengt ook de nieuwe trends naar voren zoals online vrijwilligerswerk. Het SWVR toont aan dat vrijwilligerswerk

een belangrijke bijdrage levert op meerdere gebieden zoals duurzame ontwikkeling, sociale integratie, sociale cohesie en rampenpreventie en voorbereidingen. Het SWVR biedt ook een alternatieve visie voor een betere samenleving door de link te leggen tussen vrijwilligerswerk en welzijn (*well-being*). Het rapport laat zien dat in de meeste samenlevingen over de hele wereld vrijwilligers een belangrijke bijdrage aan de economische en sociale ontwikkeling van landen leveren en dus ook aan de MDGs.

De focus van dit rapport ligt op de universele waarden die mensen over de hele wereld motiveren om vrijwilligerswerk te doen in het algemeen belang en op het effect van die vrijwillige actie van vrijwilligers op de samenlevingen en de individuen zelf. UNV gelooft in de kracht van het vrijwilligerswerk ter bevordering van samenwerking, het stimuleren van participatie en het bijdragen aan het welzijn van individuen en van de samenleving als geheel.

Sinds IYV was er bemoedigende vooruitgang geboekt met de uitvoering van de resoluties en aanbevelingen over vrijwilligerswerk door de vele overheden en organisaties die zich op lokaal, nationaal, regionaal niveau en wereldwijd inzetten voor vrijwilligers, maar het was ook duidelijk dat tien jaar later vrijwilligerswerk nog steeds slechts gedeeltelijk erkend wordt. Vrijwilligerswerk is nog steeds een bijzaak in plaats van een organisch onderdeel van de programma's die burgerparticipatie en maatschappelijk welzijn moeten bevorderen. Vandaar de noodzaak om IYV+10 te vieren en het SWVR rapport te publiceren.

Het SWVR pleit voor de erkenning van vrijwilligerswerk als een essentiële component van duurzame, rechtvaardige ontwikkeling van gemeenschappen en naties. Vrijwilligerswerk is een constante factor in een vaak snel veranderende omgeving. Het kan vele verschillende vormen aannemen zoals bijvoorbeeld ook het Centraal Planbureau in Nederland aangaf in het rapport *Vrijwillige Inzet 2010*.¹² Zo'n 50 procent van de Nederlanders doet aan een of andere vorm van vrijwilligerswerk. De categorieën van vrijwilligerwerk of informele hulp zijn: jeugd, school, verzorging, sport, hobby, cultuur, levensbeschouwing, vakbond, politiek, rechtshulp, wonen, buurt of nog wat anders. Ook in België is het vrijwilligerswerk aanzienlijk en waarschijnlijk onderschat in het bestaande statisch onderzoek.¹³ De vormen van vrijwilligerswerk kunnen variëren, maar de centrale waarden van solidariteit en betrokkenheid die vaak centraal staan zijn sterk en universeel. Deze waarden zijn te vinden in alle culturen en samenlevingen en zijn een ware uitdrukking dat onze menselijkheid gemeenschappelijk is.

Om erkenning voor vrijwilligerswerk te bevorderen is het meten van vrijwilligerswerk belangrijk, bovengenoemde rapporten uit België en Nederland proberen dit te doen, maar wereldwijde statistische informatie is helaas nog niet voorhanden. De Johns Hopkins Universiteit heeft samen met UNV een studie gedaan in 36 landen en het ILO¹⁴ Handboek over het meten van vrijwilligerswerk¹⁵ dat in 2011 is uitgekomen zal meer houvast bieden en tot meer inzicht leiden over hoe te meten. De schatting van de economische waarde die men toekent aan vrijwilligerswerk loopt op tot ongeveer 5% van het BNP van een land. In Europa schat men dat 92 tot 94 miljoen volwassenen vrijwilliger zijn: dat is ongeveer 22 procent van alle Europeanen van 15 jaar en ouder. Een wereldwijde *Gallup Poll* kwam met een cijfer van 16 procent van de volwassenen die als vrijwilliger actief zijn. Deze onderzoeken tonen aan dat vrijwillige inzet over de hele wereld plaatsvindt, maar dat er verschillen zijn tussen landen. Meer werk en onderzoek is nodig om hier volledig inzicht over te krijgen.

Vorig jaar heeft UNV een wereldwijde campagne gevoerd om meer aandacht te geven aan vrijwilligerswerk in het kader van duurzame ontwikkeling. De campagne *Volunteer Action Counts*¹⁶ (vrijwillige actie telt mee) heeft in de maanden die vooraf gingen aan Rio+20 meer dan 64 miljoen vrijwillige acties geregistreerd en mede daardoor zijn *volunteer groups* erkend in het uitkomstdocument van Rio+20 als een belangrijke belanghebbende. De Secretaris-generaal noemde in zijn rapport over de Rio+20 Conferentie aan de Algemene Vergadering ook het belang van vrijwilligers en hun actie voor duurzame ontwikkeling. Dit was een snelle webcampagne om het belang van vrijwilligerswerk aan te tonen en UNV gaat hier in de komende jaren mee door om wereldwijd meer gegevens te verzamelen. Dit is vooral in het belang van de huidige discussie over welk raamwerk de millenniumdoelstellingen na 2015 – de *Post 2015* discussie – moet vervangen.

Het SWVR heeft ook geprobeerd om vraagtekens te zetten bij een aantal steeds terugkerende misvattingen over vrijwilligerswerk. Enkele voorbeelden van zulke misvattingen zijn:

- *Vrijwilligerswerk gebeurt alleen door middel van wettelijk erkende, formele en gestructureerde NGO's.* Er is echter ook veel van informeel vrijwilligerswerk.
- *Vrijwilligerswerk is het domein van de welgestelde en goed opgeleiden, degenen die tijd en inkomen beschikbaar hebben.* Empirisch onderzoek toont echter aan dat vrijwilligerswerk voor iedereen is en dat mensen met een laag inkomen en armen in ontwikkelingslanden ook veel vrijwilligerswerk doen ten goede van hun gemeenschap.
- *Vrijwilligerswerk is het domein van amateurs.* Dit misverstand komt voort uit de perceptie

dat professionaliteit, zowel in kennis en gedrag, uitsluitend wordt geassocieerd met een betaalde baan.

- *Vrouwen maken het grootste deel uit van alle vrijwilligers.* Studies tonen echter aan dat mannen en vrouwen voor ongeveer hetzelfde aantal uren vrijwillig actief zijn, maar dan wel met verschillende aandachtsvelden.

Het SWVR illustreert de universele waarde van vrijwilligerswerk en toont aan dat vrijwilligerswerk echt een uiting is van onze medemenselijkheid. Bijna iedereen is op een bepaald moment in zijn of haar leven wel een keer vrijwilliger geweest, formeel of informeel. Het rapport toont aan dat vrijwilligerswerk vaak de basis vormt van traditionele samenlevingen en de lijm is die onze moderne samenleving bij elkaar houdt. Elke cultuur en taal heeft zijn eigen woord of uitdrukking voor vrijwilligerswerk, zoals *Ubuntu* in zuidelijk Afrika, *Mutirao* in Brazilië en *Gotong Royong* in Indonesië.

Zoals eerder al is aangegeven, bestaan er waardeschattingen over de bijdrage van vrijwilligerswerk aan het BNP, alhoewel die informatie nog niet compleet is. Het SWVR probeert echter tegelijkertijd ook aan te tonen dat vrijwilligerswerk meer betekent dan een financiële waarde. Vrijwilligerswerk bevordert namelijk het welzijn van individuen en daarmee van de samenleving. Verschillende studies hebben zelfs aangetoond dat mensen die vrijwillig actief zijn, gelukkiger zijn en zelfs een betere levensverwachting hebben. Ouderen die als vrijwilliger actief zijn voelen zich vaak beter en productiever. Het rapport probeert met deze stelling bij te dragen aan de huidige discussie dat de vooruitgang van onze samenlevingen niet alleen meer gemeten kan worden door het bruto nationaal product. De *Human Development Reports* (HDR) van UNDP hebben ook al bijgedragen aan die discussie, alsmede vele andere publicaties.

UNV hoopt dat het SWVR kan bijdragen aan deze maatschappelijke discussie en daardoor meer erkenning van vrijwilligerswerk zal komen alsook kan bijdragen aan betere en duurzamere samenlevingen. Het SWVR wijst er ook op dat vrijwilligerswerk niet alleen een materiële bijdrage aan vredes- en ontwikkelingsuitdagingen wil leveren, maar ook dat het een mogelijkheid geeft om de integratie, solidariteit en welzijn van een gemeenschap te bevorderen. Vrijwilligerswerk is daarom een belangrijk onderdeel van internationale samenwerking en van een mensgerichte benadering van ontwikkeling die de betrokkenheid (*ownership*) kan verbeteren.

De toekomst van het vrijwilligerswerk in deze eeuw ziet er goed uit. Er zijn drie belangrijke trends: een grotere wereldwijde verbondenheid door migratie en reizen waardoor er nieuwe mogelijkheden zijn om vrijwillig actief te kunnen zijn; de private sector is steeds meer betrokken bij vrijwilligerswerk, zoals dat bijvoorbeeld in

de Busan conferentie rond ontwikkelingseffectiviteit in november 2011 duidelijk werd; door middel van informatie- en communicatietechnologie (ICT) zijn er nieuwe kanalen voor burgerparticipatie en betrokkenheid.

In 1990 zei het *Human Development Report* van UNDP al dat mensen de rijkdom van een natie zijn en dat we daarom in die mensen en vrijwilligers moeten blijven

investeren. Of zoals Secretaris-generaal Ban Ki-moon al zei ter gelegenheid van de internationale vrijwilligersdag in 2009: “De besluiten en activiteiten van individuen lijken misschien onbelangrijk in het licht van de mondiale uitdagingen. Maar als mensen ervoor kiezen om hun tijd en energie samen goed te besteden, dan kunnen ze het verschil maken.”

Noten

- 1 Marco van der Ree (Nederland) is Chief Partnerships voor UNV - het VN Vrijwilligersprogramma. Het gaat hier om het beheren van partnerschappen en externe relaties met bilaterale en multilaterale donoren, en met hoofdkantoren van VN organisaties, private sector, *foundations*, en *NGOs*. Hij is sinds 1999 werkzaam bij verschillende VN organisaties (UNDP, UNCDF, UNOPS en UNV) en daarvoor bij een milieuorganisatie in Brazilië. Werken op lokaal niveau of met organisaties en projecten die duurzame ontwikkeling op lokaal en *community* niveau ondersteunen is de leidraad van zijn werk. Hij was ook verantwoordelijk als Project Manager voor UNV's Rio+20 project en de *Volunteer Action Counts* campagne dat een wereldwijd platform is voor de promotie van vrijwilligerwerk voor duurzame ontwikkeling.
- 2 De UNV jaarrapporten op de website van UNV geven hier gedetailleerde informatie over - Annual Report 2011: Volunteering for our Future: <http://www.unv.org/en/news-resources/resources/annual-report-2011.html>
- 3 Deze rapporten zijn te vinden op de UNV website: <http://www.unv.org/about-us/executive-board.html> en op de website van de Executive Board: http://www.undp.org/content/undp/en/home/operations/executive_board/overview.html
- 4 Voor meer informatie en directe links naar deze resoluties: <http://www.unv.org/news-resources/resources/un-resolutions.html>
- 5 De details van de Actie Agenda zijn hier te vinden: <http://www.un.org/sg/priorities/index.shtml>
- 6 Voor meer informatie: <http://www.iyvplus10.org>
- 7 Deze resolutie van 2011 is te vinden op: http://www.iyvplus10.org/content/dam/unv/Downloads/Resolutions/Res66.67_2011.pdf en de officiële publicatie van resolutie A/RES/67/138 uit 2012 wordt binnenkort verwacht.
- 8 Het *UNV intern programme* zal deel gaan uitmaken van het nieuw op te zetten UNV Jongerenprogramma – zie voetnoot 4.
- 9 www.de-d.be
- 10 Het Rapport is hier beschikbaar op de UNV website: <http://www.unv.org/swvr2011.html>
- 11 De launch in Brussel was georganiseerd door het European Volunteer Centre (CEV) een van de belangrijkste belanghebbenden van de EYV 2011 Alliance: <http://www.unric.org/en/events/27155-state-of-the-worlds-volunteerism-report-universal-values-for-global-well-being>
- 12 Hier is het volledige rapport te vinden: <http://www.cbs.nl/nr/rdonlyres/ca85a08e-6544-4511-ab42-bc8e48d61993/0/2011vrijwilligeinzet2010art.pdf>
- 13 Zie het Rapport, De meting van het vrijwilligerwerk in België: http://www.kbs-frb.be/uploaded-Files/KBS-FRB/05_Pictures_documents_and_external_sites/09_Publications/PUB2007_1738_DeMetingVanHetVrijwilligerswerkinBelgie.pdf
- 14 International Labour Organization – Internationale Arbeidsorganisatie
- 15 ILO Manual on the Measurement of Volunteer Work: http://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_167639/lang--en/index.htm
- 16 www.volunteeractioncounts.org

De EU, België, Vlaanderen en de VN

Groeiende aandacht voor kinderen en respect voor kinderrechten

Gaëlle Buyschaert & Yves Willemot

De tijd dat kinderrechten aanzien werden als *soft law* waarmee alleen naïeve idealisten zich bezighielden, is gelukkig stilaan voorbij. Volgend op de adoptie van het juridisch bindende Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in 1989 en de ratificatie ervan door staten, zijn politieke beleidsmakers zich bewust geworden van de noodzaak voor aandacht voor kinderen en kinderrechten in de uitbouw van een kwaliteitsvolle en doeltreffende samenleving. In het kader van het groeiend belang voor het maatschappelijk verantwoord ondernemen, ontstond ook bij economische beleidsmakers de interesse voor kinderrechten en de link naar het bedrijfsleven. Tegelijk ontstaan initiatieven om kinderrechten te verankeren door structurele instrumenten te creëren zoals de kindombudsdiensten, de kindereffectenrapportage of monitoringsmechanismes.

Geen van bovenstaande evoluties zijn verworvenheden. Zeker in tijden van economische crisis dreigen ze in vraag gesteld te worden. Maar terugkijkend op 1989 is er een opvallende groei van aandacht voor kinderen en kinderrechten waarop een organisatie als UNICEF – het VN-Kinderrechtenfonds – zich alleen maar kan over verheugen. Enkele weken geleden vonden in Brussel twee belangrijke conferenties plaats die de groeiende aandacht voor kinderen en kinderrechten concreet illustreren. Een relaas.

16

Don't just mind your own business. Children's rights are everybody's business

Ondernemen in het belang van kinder(recht)en: een goede zakelijke strategie

Kinderarbeid en de noodzaak dit uit te bannen is het eerste waar veel mensen aan denken als het gaat om bedrijven en kinderrechten. Maar er zijn vele andere manieren waarop bedrijven een positieve bijdrage kunnen leveren aan de situatie van kinderen. Bijvoorbeeld door geen reclame te maken met ongezond magere (rol)modellen. Door werknemers 'familievriendelijke'

werkuren te bieden. Hotelketens kunnen hun werknemers trainen in het herkennen van en actief optreden bij gevallen van kinderseksuïerisme. Om bedrijven te helpen positief bij te dragen aan het leven van kinderen en om kinderrechten onderdeel te maken van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), lanceren UNICEF, Save the Children en het VN Global Compact Netwerk dit jaar de '*Children's Rights and Business Principles*'. Deze werden voorgesteld tijdens het Forum "Children's rights are everyone's business, also in Belgium" dat plaatsvond op 3 december 2012.

De richtlijnen van de *Children's rights and business principles* (CRBP) zijn een hulpmiddel voor ondernemingen om de mogelijk negatieve effecten van hun handelingen op kinderen te voorkomen of te minimaliseren. Belangrijker nog is dat zij tevens een nadrukkelijke handreiking bieden om een positieve impact te leveren op het leven van kinderen, zoals in de hiervoor genoemde voorbeelden. Het is niet de zoveelste nieuwe richtlijn, maar het missende puzzelstuk binnen het internationale MVO kader. De richtlijnen zijn gebaseerd en bouwen voort op het 'Ruggie Framework' voor bedrijfsleven en mensenrechten dat in 2011 is vastgesteld door de Verenigde Naties, en op de *best practices* van zeshonderd bedrijven wereldwijd, input van maatschappelijke organisaties, overheden en kinderen zelf. De promotie en gebruik van de richtlijnen door de overheid, de verwerking ervan in de OESO-criteria voor internationaal ondernemen en in de richtlijnen van het *Global Reporting Initiative* voor MVO-rapportage moet het voor bedrijven makkelijk en vanzelfsprekend maken om te ondernemen in het belang van kinderen. Bovendien zijn er naast de richtlijnen *as such*, ook een *toolkit* met goede praktijken per principe en een werkboek.

De wereld is jong. Eén derde van de wereldbevolking bestaat uit kinderen: dit zijn 2,2 miljard mensen jonger dan achttien jaar. Een meerderheid leeft in nieuwe en opkomende markten, waar veel bedrijven actief zijn en waar de (toekomstige) economische groei het grootst is. Toch maken nog weinig ondernemingen met een eigen MVO-strategie melding van de specifieke behoeftes, uitdagingen en rechten van kinderen,

terwijl kinderen en jongeren voor bijna alle bedrijfstakken een belangrijke factor zijn. Bijna elke activiteit van een bedrijf heeft op de één of andere manier invloed op het leven van kinderen en hun omgeving. Of het nu gaat om de arbeidsomstandigheden (van kinderen en hun ouders), de toeleverings- en productieketens, de veiligheid en kindvriendelijkheid van producten, de voedselveiligheid, marketingactiviteiten of de invloed op het milieu.

De publieke en politieke roep om meer verantwoord ondernemen is groot. Maar hoe zit het met het zakelijke argument? De voordelen voor bedrijven van een kindgerichte MVO-benadering zijn overtuigend. Recent onderzoek toont aan dat bedrijven die zich al bewust bezig houden met het effect van hun acties op kinderen en hun rechten -op de werkvloer, in hun marketing en in de samenleving-, daar baat bij hebben¹. Niet alleen weten zij hun personeel beter aan zich te binden (het verloop is lager), werknemers zijn ook gemotiveerder en meer betrokken. Het afbreukrisico van deze bedrijven is kleiner en zij kunnen rekenen op meer vertrouwen bij klanten, werknemers en aandeelhouders.

Kindgericht MVO-beleid is uiteraard ook 'het goede doen'. Bedrijven hebben de verantwoordelijkheid om na te denken over hoe zij een positieve invloed kunnen hebben op kinderen. Steeds meer bedrijven werken samen met organisaties als UNICEF en *Save the Children* om zich ervan te verzekeren dat kinderen en jongeren een vast onderdeel zijn van hun duurzaamheidsbeleid. Zij erkennen hiermee dat deze expertise ook werkelijke winst oplevert voor hun werk.

Ondernemingen als IKEA, ING en Unilever bijvoorbeeld geven al lang niet meer alleen geld om kinderen in de wereld te steunen. Zij gaan verder: zij wenden hun kennis en expertise aan en betrekken medewerkers en klanten om kinderrechten te ondersteunen. Bedrijven kunnen ook overheden beïnvloeden. H&M drong aan bij de Turkse overheid om de onderliggende factoren van kinderarbeid aan te pakken door de schoolplicht te verhogen van twaalf jaar naar een hogere leeftijd.

Kortom: het antwoord op de vraag waarom bedrijven zich druk zouden moeten maken om kinderrechten is eenvoudig: het levert een positieve bijdrage aan de situatie van kinderen én ondernemen in het belang van kinderen is ook in het belang van het bedrijf. De '*Children's Rights and Business Principles*' zijn een uniek instrument dat deze maatschappelijke en zakelijke belangen samenbrengt.

Het Belgische Forum

Het was op initiatief van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, onder leiderschap van Minister Didier Reynders en the *Global Compact Network Belgium* dat het Forum doorging op 3 december, in samenwerking met UNICEF België, de Koning Boudewijnstichting, beide kinderrechtencommissarissen, *Save the Children*, de Raad van Europa, de Europese Commissie, Antwerp Management School en de privé-sector. De aanwezigheid en ondersteuning van HKH Prinses Mathilde zette België eens te meer extra op de kaart als pionier op vlak van kinderrechten.

Minister Didier Reynders en HKH Prinses Mathilde tijdens de conferentie *Children's Rights and Business Principles* in Belgium - © www.childrenandbusiness.be

Het evenement werd bijgewoond door meer dan 200 genodigden uit het bedrijfsleven, de publieke sector en het maatschappelijk middenveld. Na de formele opening en inleidingen, werd het evenement opgedeeld in twee delen. De ochtendsessie, gemodereerd door Iris Van der Veken, voorzitter van *Global Compact België*, zette het kader uit rond de totstandkoming van de *Child Rights and business principles*. Het maatschappelijk middenveld, de Raad van Europa en top business leiders reflecteerden hierrond op kritische wijze.

Ursula Wynhoven, *General Counsel, United Nations Global Compact Office*, bracht een boodschap over van Secretaris-generaal Ban Ki-moon: "*Businesses have a major impact on the lives of children, and children are a central part of the communities where businesses operate – as family members of employees, as consumers, as citizens who for better or worse must live with the results of business activities, and as future businesspeople themselves.*"

Amit Bhansali, CEO Rosy Blue NV, reflecteerde kritisch constructief vanuit zijn persoonlijke ervaringen. Hij benadrukte het feit dat de rechten van kinderen nog steeds onvoldoende worden beschermd in de wereld. De CRBP kan bedrijven - groot en klein – helpen

bij de analyse van hoe ze het leven van kinderen kunnen verbeteren terwijl ze met hun activiteiten bezig zijn. Maar hij reflecteerde ook pragmatisch: *“On one hand governments have developed regulations in a way they believe what acceptable ethical behaviour is all about. So what would your response be to a 13 year old boy who comes to your factory asking for work? He has 3 younger siblings and his mother is a widow. The family has no protection by the government, no social security, no basic living standard. The only option for the mother is her son to work to survive. What would you do?”* Uiteraard is hij principieel tegen kinderarbeid, maar hij benadrukte dat sterke, evoluerende partnershipten nodig zijn om rekening te kunnen houden met de realiteit *out there* en om bruggen te bouwen door middel van toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, enz. zodat kinderen hun volledige potentieel kunnen ontwikkelen. *“And what about the role of governments and NGO’s, how can we connect and develop action plans incorporating the development of children into long term partnerships? Are we not forgetting sometimes that respecting children’s rights is a shared responsibility?”* Deze enkele kritische vragen liet hij als een ballonnetje op en hij nodigde de deelnemers om hierover na te denken.

Yves Willemot,
algemeen Directeur van UNICEF België

18

In dit eerste deel gaf Yves Willemot, algemeen Directeur van UNICEF België ook een overzicht van de situatie van kinderen wereldwijd en in België. Hij sprak over verwezenlijkingen en uitdagingen waar we wereldwijd voor staan op het vlak van *child survival*, onderwijs, de bescherming van kinderen en ook hun participatie. Hij sprak ook over het toenemend kinderarmoederisico in ons land en de vergaande gevolgen hiervan. Het komt er dus op aan, zo concludeerde Yves Willemot zijn situatieschets van kinderen in de wereld, om de grote vooruitgangen die geboekt zijn in de laatste decennia te bestendigen en te vrijwaren van de impact van de huidige crisis. We moeten *‘equity’* centraal stellen. Investeren in kinderen is de beste investering die een maatschappij kan doen. Daarvoor is de betrokkenheid en inzet van iedereen nodig.

De middagsessie, gemodereerd door Stefan Maes, Communications Director VBO, focuste op de toepassing van de *Child Rights and business principles*. Het panelgesprek formuleerde een duidelijke en concrete oproep tot actie in België vanuit het perspectief van het kind.

Hiermee beoogde dit forum een dubbele doelstelling. Ten eerste: bewustwording creëren over de belangrijke rol die het bedrijfsleven al speelt; en een welgekomen nieuw perspectief aanreiken om CEO’s, managers en werknemers nog beter te ondersteunen om de *CRB-principles* nog beter en op ruimere schaal toe te passen. En ten tweede: om te netwerken en partnershipten op te zetten rond deze CRBP. Dit evenement is een eerste stap in een lange proces waarbinnen concrete acties en evenementen zullen opgezet worden om de CRBP verder te promoten en te implementeren in België en daarbuiten.

Voor de volledige achtergrond en omschrijving van de richtlijnen: <http://www.unicef.org/csr/12.htm>
Voor alle informatie omtrent het Forum: <http://childrenandbusiness.be>

Studienamiddag: “Monitoring van Kinderrechten in Vlaanderen – Kinderrechten kwalitatief en kwantitatief benaderd”

13 december 2012, Vlaams Parlement, Brussel

Op 13 december 2012 organiseerden drie Vlaamse (kinder)rechtenorganisaties – de Vereniging voor de Verenigde Naties, het Kinderrechtencommissariaat en het Kenniscentrum Kinderrechten – een studienamiddag over het belang van monitoring van kinderrechten. Tijdens drie presentaties en een paneldebat werd vanuit een kritische invalshoek ingegaan op kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen van kinderrechten in Vlaanderen, Nederland en daarbuiten.

In een eerste presentatie gaf Didier Reynaert (HoGent) een stand van zaken van het huidig Vlaams beleid inzake monitoring van kinderrechten. Door kinderrechten te plaatsen in een ruime sociale context waarin aandacht dient te worden geschonken aan de leefwereld waarin deze rechten gerealiseerd moeten worden, beoogde hij over verschillende aspecten van monitoring kritisch te reflecteren. Vervolgens presenteerde Irene de Goede (NCDO, Amsterdam), aan de hand van voorbeelden uit Nederland, Ierland en Zuid-Afrika, het waarom en hoe van kwantitatief monitoren van kinderrechten. Daarenboven nam ze een aantal mondiale uitdagingen en aandachtspunten van kinderrechten-

monitoring onder de loep. Tot slot deelden Kitty Jurius & Leo Rutjes (Stichting Alexander, Amsterdam) hun ervaringen en 'good practices' rond mogelijkheden om kinderen en jongeren zelf bij de monitoring van hun rechten te betrekken. Werkwijzen waarbij kinderen als onderzoekers aan de slag gaan, stonden hierbij centraal.

Tijdens het afsluitende debat zochten vijf panelleden naar mogelijke antwoorden op de vraag naar en de meerwaarde van een kinderrechtenmonitor in Vlaanderen. De vertegenwoordigde instellingen werden door de organisatoren gekozen op basis van hun ervaring met het monitoren van kinderrechten op verschillende niveaus (wetenschap, beleid en praktijk). Maria De Bie is voorzitter van de vakgroep Sociale Agogiek (UGent) en coördinator van het Jeugdonderzoekplatform (JOP). Het JOP is betrokken bij de opzet en de bevraging van de monitor waarmee de leefwereld, levensomstandigheden en activiteiten van kinderen en jongeren periodiek in kaart worden gebracht. De monitor peilt naar gegevens die voor deze doelgroep werkelijk van belang zijn. Trees De Bruycker van de Afdeling Jeugd is coördinator van de voorbereiding van de in het VAK voor 2013 ingeschreven kinderrechtenmonitor. Deze monitor wil vertrekken vanuit een kinderrechtenperspectief, met als doel de leefwereld van kinderen en jongeren in Vlaanderen te verbeteren. Als zodanig moet de monitor het kinderrechtenbeleid binnen de Vlaamse Overheid versterken en de naleving en uitvoering van het VRK ondersteunen. De Kinderrechtencoalitie (KIRECO), vertegenwoordigd door voorzitter Karin Maes, ondersteunt de werking van de NGO's en draagt actief en constructief bij tot het rapportageproces inzake de naleving van het VRK. Ter versterking van de algemene aanbevelingen van het comité brengt KIRECO een kritische reflectie op de Belgische landenrapportage in hun alternatief rapport. Christel Verhas is hoofd van de studiedienst van De Gezinsbond. Deze wil kinderrechten in alle beleidsdomeinen aanwezig zien en mee een richting geven. De Gezinsbond pleit hiertoe voor een "kindnorm" – een ijkpunt dat rekening houdt met wat een kind nodig heeft. Het neemt het VRK als leidraad in het streven naar een kindvriendelijke samenleving. Gaëlle Buyschaert, ten slotte, vertegenwoordigde UNICEF België. Monitoring zit de organisatie in het DNA: wereldwijd legt UNICEF de focus op kwetsbare groepen wat nu ook zijn weerslag heeft gevonden in zijn monitoringsysteem "Monitoring results for equity in systems (MORES). Daarnaast heeft UNICEF België al jaren ervaring met het *What do you think?* project, waarbij kwetsbare kinderen rechtstreeks betrokken worden in het rapportageproces naar het VN-kinderrechtencomité toe.

In de discussie kwamen de volgende thema's aan bod:

- in hoeverre het kinderrechtenverdrag een kapstok kan zijn om losse initiatieven in beleid, praktijk en onderzoek aan elkaar te knopen;
- de mogelijkheden en beperkingen die kwantitatieve data met zich meebrengen; alsook het belang van verdiepend kwalitatief onderzoek om, in aanvulling hierop, vanuit een kinderrechtenperspectief de leefwereld van kinderen in kaart te brengen;
- de rol van monitoring in het stellen van prioriteiten in beleid en praktijk (agenda-setting);
- hoe de stem van kinderen actief mee opgenomen kan worden in de monitor en, meer nog, wat er gebeurt met de uitkomst van deze inbreng enerzijds en de gehele monitor anderzijds;
- hoe men de meest kwetsbare groepen kinderen kan meenemen in het publieke debat en op die manier een divers kindbeeld kan versterken;
- het belang van adequate dataverzameling en juiste cijfers

Het debat werd gemodereerd door Kathy Lindekens.

De studienamiddag bereikte een divers publiek van ongeveer 50 geïnteresseerden uit het hele Vlaamse kinderrechtsenveld.

Noten

- 1 Een overzicht van recent onderzoek op dit terrein is samengebracht in '*Children's rights and business principles initiative. The business case for mainstreaming children's rights into policy and action*' van UNICEF, The Global Compact en Save the Children. Te raadplegen via: <http://www.unprme.org/resource-docs/ResearchonBusinessCaseforCRBPI.pdf>.

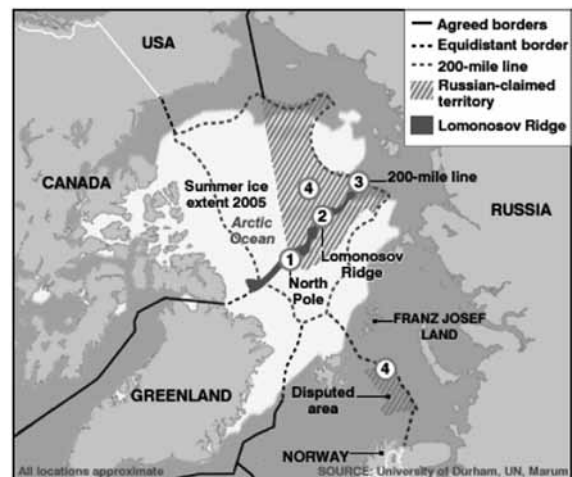
VVN Model United Nations 2012: verhitte discussies over het poolijs

Lies Verlinden¹

Dat de wereld anno 2012 gevuld is met onoplosbare conflicten staat buiten kijf, maar dat is buiten de Vlaamse studenten gerekend. Elk jaar proberen immers 48 studenten² van vier Vlaamse universiteiten een van de wereldproblemen op te lossen in een driedaagse onderhandelingsimulatie. Dit jaar was het onderwerp de Noordpoolproblematiek, een kwestie die omwille van de klimaatsveranderingen een relatief nieuw item op de politieke agenda is geworden.

Het was reeds de achtste keer dat de Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN) een Model United Nations – kortweg MUN genoemd – organiseerde. Ditmaal was Brugge de uitverkoren locatie, meer bepaald de gebouwen van de Universiteit van de Verenigde Naties (UNU-CRIS) in het Groot Seminarie. Vierentwintig delegaties van de universiteiten van Antwerpen (UA), Brussel (VUB), Gent (UGent) en Leuven (KUL) gooiden drie dagen lang al hun onderhandelings talent in de strijd om de belangen van hun respectievelijke landen uit de brand te slepen.

waardoor delen van de poolkap in de zomer ijsvrij worden. Dit brengt niet alleen dramatische ecologische gevolgen met zich mee, maar heeft er tevens voor gezorgd dat het Arctische gebied in toenemende mate toegankelijk is geworden voor exploitatie- en handelsdoeleinden.

Grenzen van het Noordpoolgebied - © University of Durham, UN, Marum

De term 'conflict' lijkt in dit geval trouwens niet geheel juist gekozen. Er zijn immers geen grote dreigingen waartegen de wereldbevolking beschermd moet worden, of gapende wonden waarvan de internationale gemeenschap het bloeden moet trachten te stelpen. Het conflict is eerder een voorspelling, een onafwendbare toekomst als er niets gedaan wordt aan het vacuüm dat zich met betrekking tot regulering in het gebied stelt. De territoriale claims van de omringende landen werden in het verleden zeer vaag omschreven en waar het wel tot een conflict kwam werden ze, net als het poolijs, bevroren. Wat hadden landen immers te winnen met een conflict over dit onherbergzame gebied? Nu het ijs begint te smelten zijn de kaarten echter opnieuw geschud en moet een revaluatie gemaakt worden met betrekking tot de territoriale claims. Heel wat staten (de zogeheten Arctische staten) willen immers hun deel van de koek wat

Het Arctische conflict: het topje van de ijsberg

De Noordpool was tot recent een gebied waar weinig interesse voor was, omdat de 30 miljoen km² waaruit het gebied bestaat het hele jaar door met ijs bedekt was. Deze gepercipieerde territoriale neutraliteit is terug te vinden in de vlag van de Verenigde Naties, die de wereld toont vanuit 'neutraal' standpunt, namelijk de Noordpool. Vijfenzestig jaar later staat deze regio zelf ter discussie. De recente klimaatsveranderingen doen de temperatuur in het gebied immers oplopen,

exploitatie doeleinden betreft. Zeker Canada heeft gefundeerde territoriale eisen, gezien het grootste deel van de landoppervlakte behoort tot de Canadese Arctische Archipel. Ook moet er rekening gehouden worden met de 4 miljoen inwoners van het gebied, waarvan de meerderheid de Russische nationaliteit heeft. Het gevolg hiervan is dat dit grensconflict een soort 21ste eeuwse versie van de wapenwedloop en de race naar de maan tijdens de Koude Oorlog is geworden.

De escalerende militarisering van de poolwateren en de race naar de Noordpool zijn echter slechts twee facetten van het Arctische conflict. Zolang de *United Nations Commission on the Limits of the Continental Shelf* (UNCLCS) immers geen uitspraken doet over de territoriale disputen, blijven kwesties zoals het uitbreiden van Exclusieve Economische Zones (EEZ) bevroren. Dit economische aspect van de kwestie werd een erg belangrijk strijdpunt, gezien een geologische survey heeft uitgewezen dat maar liefst 25% van de onontdekte olie- en gasreservoirs op aarde zich in de Arctische regio bevindt. Maar niet alleen deze grondstoffen zijn qua economisch potentieel van primordiaal belang, ook vis, hout en mineralen zijn rijkelijk aanwezig. Het is dan ook niet onverwacht dat bepaalde staten dit potentieel willen exploiteren.

Arctisch uitzicht – UN Photo/Mark Garten

Een van de grootste nadelen van deze eventuele economische acties, zijn de gevolgen die dergelijke ondernemingen zouden hebben voor het milieu. De regio staat immers al onder zware druk omwille van de klimaatsveranderingen, en toenemende menselijke interventies zouden het visbestand en het breekbare ecologische evenwicht onherstelbaar beschadigen. De universeel gestelde doelen om de CO₂-uitstoot te verminderen en bedreigde diersoorten te beschermen staan dus in schril contrast met de nieuwe plannen. Daarenboven zou de exploitatie van zoveel nieuw ontdekte fossiele brandstoffen de overgang naar hernieuwbare grondstoffen vertragen, met alle gevolgen van dien. Voorstanders stellen dat de toenemende bevolkingsdruk en de onstabiele situatie in het Midden-Oosten een Arctische ontginning onafwendbaar hebben gemaakt en dat het overwegen van de optie onvermijdelijk is geworden.

Wat de situatie in het Noordpoolgebied bemoeilijkt is het feit dat het geen maagdelijke omgeving is waar geen menselijke invloeden spelen, zoals op Antarctica. Voor deze regio werd in 1961 reeds een verdrag gesloten dat geschillen in de kiem diende te smoren. Een parallelverdrag voor de Arctische regio ligt dan ook heel wat moeilijker. Zeker de idee om de hele regio tot een zone van gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid te maken gaat tegen vele belangen in. De plaatselijke bevolking leeft al jaren in evenwicht met de natuur en benut al even lang op een duurzame manier wat de regio te bieden heeft. Het is zonder meer hun wens om zich verder te ontwikkelen en hun kennis met betrekking tot het gebied te delen, eerder dan in een levend museum geplaatst te worden.

Verloop van de speedzitting van de VN-veiligheidsraad

21

Op **donderdag 29 november 2012** werd het evenement plechtig geopend op de kantoren van UNUCRIS met enkele welkomstspeeches en een receptie. Daarop was het tijd voor een zogeheten *Global Village*, waarbij alle delegaties hun land voorstelden aan de hand van allerhande lekkere hapjes, traditionele drank en klederdracht. In een ongedwongen sfeer konden de studenten zo kennismaken, maar al gauw bleek dat heel wat vertegenwoordigers reeds in hun rol gekropen waren. Dit leidde in enkele gevallen al tot verkennde alliantiegesprekken, maar tegelijkertijd kwamen ook de eerste sporen van achterdocht aan het licht.

De volgende ochtend, **vrijdag 30 november**, werd de eerste gesimuleerde spoedzitting van de VN-Veilighedsraad bijengeroepen onder het goedkeurend oog van professor Tony Joris. Na alle openingsspeeches van de 15 lidstaten en de 9 waarnemers, werd het debat meteen op gang getrokken. Aanvankelijk ging de aandacht voornamelijk uit naar de ecologische aspecten die de klimaatsveranderingen in het poolgebied met zich meebrengen. Dezelfde voormiddag nog lag een eerste *working paper* op tafel, waar heel wat consensus over leek te bestaan. Deze werd naarmate de dag vorderde verder uitgewerkt, met voornamelijk aandacht voor olie-ontginning en de risico's die hiermee gepaard gaan. Een ander onderwerp dat besproken werd was de *Arctic Council*. Deze raad, waarvan de Russische Federatie, Noorwegen, Canada, Zweden, Finland, IJsland, Denemarken en de Verenigde Staten deel uitmaken als permanente leden, is een intergouvernementeel forum voor Arctische staten dat samenwerking en interactie wil bevorderen. De discussie draaide tijdens de onderhandelingen vooral om een eventuele uitbreiding van de *Arctic Council* (hoewel deze al heel wat non-permanente en ad hoc-leden heeft) waarbij verschillende landen maar al te graag een vinger in de pap wilden hebben. Anderzijds waren er ook voorstellen om dit orgaan te hervormen naar een internationale expertengroep met reguleringsbevoegdheid, omdat het onder zijn huidige vorm nauwelijks slagkracht heeft. Een concrete oplossing werd uiteindelijk niet gevonden, omdat de VN-Veilighedsraad niet bevoegd is om dergelijke beslissingen te nemen.

De Veilighedsraad in sessie - © Mathias Gullentops

De tweede onderhandelingsdag, **1 december**, ging van start met een verrassingsaanval van Pakistan, de Verenigde Staten en de Russische Federatie, die naarstig hadden doorgewerkt aan een nieuwe *working paper* over de mogelijkheid om een Arctisch Investeringsfonds te creëren, dat zou afhangen van de *Arctic Council*. Hierbij zouden investerende naties in ruil voor hun monetaire steun voordelen verkrijgen

zoals stemrecht in de raad of vrije handelsdoorgang. Hun tactiek werkte echter niet zoals verwacht en het voorstel werd vrij snel van tafel geveegd omdat er te weinig consensus over bestond. Wel werd het idee van een investeringsfonds overgenomen in de latere ontwerpen, maar naar de (tijdens de onderhandelingen als illegaal en onethisch bestempelde) voordelen zouden eventuele investeerders kunnen fluiten.

Omdat de delegaties zich in stijgende mate bewust waren van de oplopende tijdsdruk, werden ook belangrijke thema's als vaarroutes, handelsaspecten, militarisering en de mogelijkheid van een Atoomwapenvrije Zone (*Nuclear Weapon Free Zone*, of kortweg NWFZ) aangesneden. Dezelfde tijdsdruk was er echter de oorsprong van dat op geen enkel thema echt diep kon ingegaan worden. Al snel werd duidelijk dat een Atoomwapenvrije Zone geen optie zou zijn, gezien de vijf permanente leden van de Veilighedsraad niet van plan waren om in te binden wat kernwapens betrof. Een bijkomend probleem was dat een eventueel verbod op kernwapens moeilijk afgedwongen kon worden, gezien de atoomonderzeeërs die in de regio patrouilleren zodanig ontworpen zijn dat ze nooit getraceerd kunnen worden.

Om de gemoederen wat te bedaren en nakende ze-nuwinzinkingen te vermijden, werd 's avonds een geleide wandeling door Brugge georganiseerd. Tijdens deze tocht, die langs kanalen en doorheen parken en hobbelige straatjes liep, maakte meteen duidelijk waarom Brugge de bijnaam "die Scone" heeft gekregen. Een gezamenlijk diner in brouwerij Halve Maan, gespecialiseerd in typisch Vlaamse kost, bracht de studenten nog een laatste keer samen vooraleer ze weer met gekruiste degenen tegenover elkaar zouden staan op de derde en laatste onderhandelingsdag.

Zoals elk jaar betekende de laatste dag, **zondag 2 december**, een te vroeg einde van de onderhandelingen. Hoewel er vroeg in de voormiddag een *draft resolution* op tafel lag waaraan het merendeel van de staten hadden meegewerkt, bleken nog heel wat facetten van de problematiek onvoldoende uitgepraat. Vooral de Russische Federatie gaf meermaals aan dat er met de Russische eisen te weinig rekening werd gehouden, en dat er zo onmogelijk een akkoord kon worden bereikt. Het optimisme over de *draft resolution* was echter onverstoorbaar, omdat er een groot draagvlak voor consensus bleek te bestaan. Een tiental amendementen voor de aanpassing van de resolutietekst werden met wisselend succes onthaald. Toen het amendement van de Russische Federatie, die de clause wilde invoegen dat het Noordpoolgebied zou worden bestempeld als

disputed area, een sterke afzwakking van hun voorgaande territoriale eisen – echter van de tafel werd geveegd, werd het de toeschouwers en de delegaties duidelijk dat de resolutie geen kans op slagen had.

Nog voor het half twaalf was, diende de Volksrepubliek China een motie in om over te gaan tot het stemmen van de *draft resolution*. Een voor een brachten de delegaties in alfabetische volgorde hun stem uit. Na acht voorstemmen was Pakistan het eerste land dat tegen stemde. Nadat Portugal zoals verwacht voor stemde, waren alle ogen gericht op de Russische delegatie. Met vastberaden blik deelde de vertegenwoordigster mee dat de Russische Federatie geen keuze restte behalve tegen te stemmen, wat betekende dat het alom gevreesde vetorecht de vier positieve stemmen die nog volgden tot een formaliteit herleidde en de hele resolutie naar de prullenmand verwees.

Stemming - © Mathias Gullentops

Met gemengde gevoelens sloot professor Neri Sybesma-Knol, de voorzitter van dienst, de achtste VVN-spoedsessie van de VN-Veiligheidsraad af. Daarbij benadrukte ze de moeilijkheden die telkens weer opduiken op het internationale politieke toneel omwille van het vetorecht van de vijf permanente leden, en het gevaar dat in dergelijke situaties schuilt wanneer het algemene en het nationale belang in conflict komen. Dit verwachte - maar daarom niet minder als een anticlimax ervaren – einde van de sessie, ging naadloos over in een debriefing door professor David Crieckmans van de Universiteit Antwerpen. Tijdens dit korte evaluatiemoment konden de delegaties eindelijk alle kaarten op tafel gooien en het achterste van hun tong laten zien. Hier bleek dat enkele landen het spelletje erg slim hadden gespeeld, maar desalniettemin waren er ook erg veel frustraties. Voor heel wat studenten was het dan ook de eerste keer dat zij aan een dergelijke onderhandelingsimulatie deelnamen, wat hen na-

tuurlijk benadeelde tegenover sommige meer ervaren delegaties. De verhitte gemoederen bedaarden echter al snel tijdens de afscheidsreceptie in het prachtige provinciehuis van Brugge. Bij een hapje en een welverdiend glas wijn werden alle deelnemers bedankt en beloond met een certificaat. Tevens werden de *diplomacy awards* van dit jaar uitgereikt, een prijs die de deelnemers zelf mochten toekennen aan de meest verdienstelijke delegatie van elke universiteit. De prijzen werden weggekaapt door Greenpeace (VUB), Marokko (KUL), Argentinië (UA) en Frankrijk (UGent).

Deze achtste Model United Nations bleek een waardevolle leerschool voor alle delegaties. Geen enkele trainingssessie kan een student immers voorbereiden op het échte onderhandelingswerk. De eerste dag was voor sommige delegatieleden dan ook verrassend en – zoals sommigen het beschreven – intimiderend. De aanvankelijke aarzelingen van de eerste dag ruimden echter al snel plaats voor discussies die in alle hevigheid oplaaiden waardoor geen enkele delegatie zich onbetuigd kon laten.

Noten

- 1 Lies Verlinden werkt momenteel als stagiaire in het hoofdkwartier van UNESCO in Parijs, in afwachting van de voltooiing van haar master Assyriologie. Ze behaalde eveneens diploma's in archeologie, egyptologie, Semitistiek en Arabistiek aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 2011 nam ze als studente Internationale Betrekkingen en Diplomatie aan de Universiteit Antwerpen zelf ook deel aan een Model United Nations, georganiseerd door de Vereniging voor de Verenigde Naties en kent dus inmiddels het klappen van de zweep. Ze participeerde dan ook graag aan de MUN om de studenten te begeleiden en te helpen met de praktische organisatie.
- 2 Dit jaar waren er echter maar 47 studenten op het appel, en werd Colombia slechts vertegenwoordigd door één student.

Palestina en de Verenigde Naties: een vervolgverhaal?

Neri Sybesma-Knol'

De Palestijnse President Mahmoed Abbas spreekt de Algemene Vergadering toe, 27 september 2012 – UN Photo/J. Carrier

24

Op 29 November 2012² werd door de Algemene Vergadering een resolutie aangenomen waarbij het waarnemer-statuut van Palestina c.q. de Palestijnse Bevrijdingsbeweging PLO bij de Verenigde Naties werd 'opgehoogd' van die van 'Entity Having Received a Standing Invitation to Participate as Observer in the Sessions and the Work of the General Assembly and Maintaining Permanent Observer Missions at Headquarters' of kortweg 'non-member (permanent) observer entity' naar die van 'Non-member State Having Received a Standing Invitation to Participate as Observer in the Sessions and the Work of the General Assembly and Maintaining Permanent Observer Missions at Headquarters' of kortweg 'non-member (permanent) observer state'.

Hieronder gaan we na welke de gronden zijn waarop deze beslissing werd genomen, en wat haar (juridische, politieke en vooral ook praktische) betekenis is.

De tekst van Resolutie A/RES/67/19

67/19. *Status of Palestine in the United Nations*

The General Assembly,

Guided by the purposes and principles of the Charter of the United Nations, and stressing in this regard

the principle of equal rights and self-determination of peoples.

Recalling its resolution 2625 (XXV) of 24 October 1970,¹ by which it affirmed, inter alia, the duty of every State to promote, through joint and separate action, realization of the principle of equal rights and self-determination of peoples.

Stressing the importance of maintaining and strengthening international peace founded upon freedom, equality, justice and respect for fundamental human rights,

Recalling its resolution 181 (II) of 29 November 1947,

Reaffirming the principle, set out in the Charter, of the inadmissibility of the acquisition of territory by force,

Reaffirming also relevant Security Council resolutions, including resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973, 446 (1979) of 22 March 1979, 478 (1980) of 20 August 1980, 1397 (2002) of 12 March 2002, 1515 (2003) of 19 November 2003 and 1850 (2008) of 16 December 2008,

Reaffirming further the applicability of the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, of 12 August 1949,² to the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, including with regard to the matter of prisoners,

Reaffirming its resolution 3236 (XXIX) of 22 November 1974 and all relevant resolutions, including resolution 66/146 of 19 December 2011, reaffirming the right of the Palestinian people to self-determination, including the right to their independent State of Palestine,

Reaffirming also its resolutions 43/176 of 15 December 1988 and 66/17 of 30 November 2011 and all relevant resolutions regarding the peaceful settlement of the question of Palestine, which, inter alia, stress the need for the withdrawal of Israel from the Palestinian territory occupied since 1967, including East Jerusalem, the realization of the inalienable

rights of the Palestinian people, primarily the right to self-determination and the right to their independent State, a just resolution of the problem of the Palestine refugees in conformity with resolution 194 (III) of 11 December 1948 and the complete cessation of all Israeli settlement activities in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem,

Reaffirming further its resolution 66/18 of 30 November 2011 and all relevant resolutions regarding the status of Jerusalem, bearing in mind that the annexation of East Jerusalem is not recognized by the international community, and emphasizing the need for a way to be found through negotiations to resolve the status of Jerusalem as the capital of two States,

Recalling the advisory opinion of the International Court of Justice of 9 July 2004,³

Reaffirming its resolution 58/292 of 6 May 2004 affirming, inter alia, that the status of the Palestinian territory occupied since 1967, including East Jerusalem, remains one of military occupation and that, in accordance with international law and relevant United Nations resolutions, the Palestinian people have the right to self-determination and to sovereignty over their territory,

Recalling its resolutions 3210 (XXIX) of 14 October 1974 and 3237 (XXIX) of 22 November 1974, by which, respectively, the Palestine Liberation Organization was invited to participate in the deliberations of the General Assembly as the representative of the Palestinian people and was granted observer status,

Recalling also its resolution 43/177 of 15 December 1988, by which it, inter alia, acknowledged the proclamation of the State of Palestine by the Palestine National Council on 15 November 1988 and decided that the designation "Palestine" should be used in place of the designation "Palestine Liberation Organization" in the United Nations system, without prejudice to the observer status and functions of the Palestine Liberation Organization within the United Nations system,

Taking into consideration that the Executive Committee of the Palestine Liberation Organization, in

accordance with a decision by the Palestine National Council, is entrusted with the powers and responsibilities of the Provisional Government of the State of Palestine,⁴

Recalling its resolution 52/250 of 7 July 1998, by which additional rights and privileges were accorded to Palestine in its capacity as observer,

Recalling also the Arab Peace Initiative adopted in March 2002 by the Council of the League of Arab States,⁵

Reaffirming its commitment, in accordance with international law, to the two-State solution of an independent, sovereign, democratic, viable and contiguous State of Palestine living side by side with Israel in peace and security on the basis of the pre-1967 borders,

Bearing in mind the mutual recognition of 9 September 1993 between the Government of the State of Israel and the Palestine Liberation Organization, the representative of the Palestinian people,

Affirming the right of all States in the region to live in peace within secure and internationally recognized borders,

Commending the Palestinian National Authority's 2009 plan for constructing the institutions of an independent Palestinian State within a two-year period, and welcoming the positive assessments in this regard about readiness for statehood by the World Bank, the United Nations and the International Monetary Fund and as reflected in the Ad Hoc Liaison Committee Chair conclusions of April 2011 and subsequent Chair conclusions, which determined that the Palestinian Authority is above the threshold for a functioning State in key sectors studied,

Recognizing that full membership is enjoyed by Palestine in the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the Economic and Social Commission for Western Asia and the Group of Asia-Pacific States and that Palestine is also a full member of the League of Arab States, the Movement of Non-Aligned Countries, the Organization of Islamic Cooperation and the Group of 77 and China,

Recognizing also that, to date, 132 States Members of the United Nations have accorded recognition to the State of Palestine,

Taking note of the 11 November 2011 report of the Security Council Committee on the Admission of New Members,⁶

Stressing the permanent responsibility of the United Nations towards the question of Palestine until it is satisfactorily resolved in all its aspects,

Reaffirming the principle of universality of membership of the United Nations,

1. Reaffirms the right of the Palestinian people to self-determination and to independence in their State of Palestine on the Palestinian territory occupied since 1967;
2. Decides to accord to Palestine non-member observer State status in the United Nations, without prejudice to the acquired rights, privileges and role of the Palestine Liberation Organization in the United Nations as the representative of the Palestinian people, in accordance with the relevant resolutions and practice;
3. Expresses the hope that the Security Council will consider favourably the application submitted on 23 September 2011 by the State of Palestine for admission to full membership in the United Nations;⁷
4. Affirms its determination to contribute to the achievement of the inalienable rights of the Palestinian people and the attainment of a peaceful settlement in the Middle East that ends the occupation that began in 1967 and fulfils the vision of two States: an independent, sovereign, democratic, contiguous and viable State of Palestine living side by side in peace and security with Israel on the basis of the pre-1967 borders;
5. Expresses the urgent need for the resumption and acceleration of negotiations within the Middle East peace process based on the relevant United Nations resolutions, the terms of reference of the Madrid Conference, including the principle of land for peace, the Arab Peace Initiative⁵ and the Quartet road map to a permanent two-State solution to the Israeli-Palestinian conflict⁸ for the achievement of a just, lasting and comprehensive peace settlement between the Palestinian and Israeli sides that resolves all outstanding core issues, namely the Palestine refugees, Jerusalem, settlements, borders, security and water;

6. Urges all States and the specialized agencies and organizations of the United Nations system to continue to support and assist the Palestinian people in the early realization of their right to self-determination, independence and freedom;

7. Requests the Secretary-General to take the necessary measures to implement the present resolution and to report to the General Assembly within three months on progress made in this regard.

44th plenary meeting
29 November 2012

Notes

1. Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations.
2. United Nations, Treaty Series, vol. 75, No. 973.
3. See A/ES-10/273 and Corr.1.
4. See A/43/928, annex.
5. A/56/1026-S/2002/932, annex II, resolution 14/221.
6. S/2011/705.
7. A/66/371-S/2011/592, annex I.
8. S/2003/529, annex.

De stemming

“The draft resolution on the Status of Palestine at the United Nations (document A/67/L.28) was adopted by a recorded vote of 138 in favour to 9 against, with 41 abstentions, as follows:

In favour: Afghanistan, Algeria, Angola, Antigua and Barbuda, Argentina, Armenia, Austria, Azerbaijan, Bahrain, Bangladesh, Belarus, Belgium, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Botswana, Brazil, Brunei Darussalam, Burkina Faso, Burundi, Cambodia, Cape Verde, Central African Republic, Chad, Chile, China, Comoros, Congo, Costa Rica, Côte d'Ivoire, Cuba, Cyprus, Democratic People's Republic of Korea, Denmark, Djibouti, Dominica, Dominican Republic, Ecuador, Egypt, El Salvador, Eritrea, Ethiopia, Finland, France, Gabon, Gambia, Georgia, Ghana, Greece, Grenada, Guinea, Guinea-Bissau, Guyana, Honduras, Iceland, India, Indonesia, Iran, Iraq, Ireland, Italy, Jamaica, Japan, Jordan, Kazakhstan, Kenya, Kuwait, Kyrgyzstan, Lao People's Democratic Republic, Lebanon, Lesotho, Libya, Liechtenstein, Luxembourg, Malaysia, Maldives, Mali, Malta, Mauritania, Mauritius, Mexico, Morocco, Mozambique, Myanmar, Namibia, Nepal, New Zealand, Nicaragua, Niger, Nigeria, Norway, Oman, Pakistan, Peru, Philippines, Portugal, Qatar, Russian Federation, Saint Kitts and Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Sao Tome and Principe, Saudi Arabia, Senegal,

Serbia, Seychelles, Sierra Leone, Solomon Islands, Somalia, South Africa, South Sudan, Spain, Sri Lanka, Sudan, Suriname, Swaziland, Sweden, Switzerland, Syria, Tajikistan, Thailand, Timor-Leste, Trinidad and Tobago, Tunisia, Turkey, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, United Arab Emirates, United Republic of Tanzania, Uruguay, Uzbekistan, Venezuela, Viet Nam, Yemen, Zambia, Zimbabwe.

Against: Canada, Czech Republic, Israel, Marshall Islands, Micronesia (Federated States of), Nauru, Palau, Panama, United States.

Abstain: Albania, Andorra, Australia, Bahamas, Barbados, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Cameroon, Colombia, Croatia, Democratic Republic of the Congo, Estonia, Fiji, Germany, Guatemala, Haiti, Hungary, Latvia, Lithuania, Malawi, Monaco, Mongolia, Montenegro, Netherlands, Papua New Guinea, Paraguay, Poland, Republic of Korea, Republic of Moldova, Romania, Rwanda, Samoa, San Marino, Singapore, Slovakia, Slovenia, The former Yugoslav Republic of Macedonia, Togo, Tonga, United Kingdom, Vanuatu.

Absent: Equatorial Guinea, Kiribati, Liberia, Madagascar, Ukraine.”

Het recht op zelfbeschikking van het Palestijnse volk

De Algemene Vergadering gaat er in deze resolutie allereerst van uit dat haar beslissingen in overeenstemming dienen te zijn met de beginselen van het Handvest; daarnaast verwijst ze echter ook naar de inhoud van een oudere AV-resolutie, uit 1970, waarin uitdrukkelijk uitvoeringsprincipes werden vastgelegd voor die beginselen. Deze Resolutie 2625, de “*Verklaring over Beginselen van Internationaal Recht inzake Vriendschappelijke Betrekkingen en Samenwerking tussen Volkeren*”, een van de belangrijkste resoluties uit de VN geschiedenis, gaat met name in op de verplichting van elke Lidstaat om gelijke rechten en zelfbeschikking voor alle volkeren (Handvest, Art 1, § 2; Art. 55; Art. 76, § b) mogelijk te maken. Dat houdt bijvoorbeeld in: de verplichting van een staat om een onmiddellijk einde te maken aan iedere vorm van kolonisatie, dwang, of het verhinderen van de uitoefening van het recht op zelfbeschikking.

Dat recht moet kunnen worden uitgeoefend met respect voor de wensen van het volk in kwestie, vrijelijk uitgedrukt, op grond van de overtuiging dat onderwerping aan vreemde overheersing, onderdrukking en uitbuiting een schending vormt van de meest fundamentele rechten van de mens.

Elke actie die het grondgebied van zo'n 'nog niet zelfbesturend volk' geheel of gedeeltelijk aantast is in strijd met het internationaal recht. De internationale vrede en veiligheid kan immers alleen gegrond zijn op vrijheid, gelijkheid en gelijke rechten en zelfbeschikking van alle volkeren.

Ook verschillende resoluties die in de loop der jaren door de Veiligheidsraad werden aangenomen, passeren de revue. Allereerst Resolutie 242 (1967) aangenomen na het einde van de Zesdaagse Oorlog (tijdens dat treffen had Israël de Sinai woestijn, Oost-Jeruzalem en de Westelijke Jordanoever veroverd) en waarin twee principes werden neergelegd voor een vreedzame beslechting van het geschil in het Midden-Oosten:

1. De terugtrekking van de Israëlische strijdkrachten uit gebieden die tijdens het recente conflict werden bezet;
2. Een einde aan alle aanspraken; respect voor, en erkenning van, de soevereiniteit, territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van alle staten in de regio en van hun recht om te leven in vrede en binnen erkende grenzen, vrij van bedreiging met, of daden van, geweld.

De Resolutie werd door Egypte, Israël (weliswaar met voorbehoud) en Jordanië aanvaard, maar niet door de Palestijnen. Dat zou immers een erkenning van (het bestaan van) de staat Israël hebben betekend. Het heeft jaren geduurd voor zij tot de conclusie kwamen dat het bestaan van de staat Israël een onontkoombaar feit was. Pas in de jaren negentig kon er worden gedacht aan rechtstreekse onderhandelingen. Niettemin bleef het voor de internationale gemeenschap een vaststaand feit dat de grenzen van de staat Israël de grenzen zijn van vóór de vijandelijkheden van 1967.

De Nederzettingen

Alle vormen van kolonisatie van gebieden buiten die grenzen zijn in strijd met het internationaal recht. Toen in het begin van de zeventiger jaren de Israëlische regering begon met de bouw van nederzettingen in de Palestijnse Gebieden werd dit dan ook meteen door de VN veroordeeld, een veroordeling die werd herhaald in jaarlijkse resoluties: volgens de Veiligheidsraad, in 1979, “hebben deze nederzettingen geen enkel juridisch statuut en betekenen ze een ernstige belemmering voor een algemene, rechtvaardige en duurzame vrede in het Midden-Oosten”.

Ook met betrekking tot de status van Jeruzalem hebben de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad steeds verklaard dat “de beslissing van Israël om haar wetgeving, jurisdictie en administratie op te leggen in de Heilige Stad Jeruzalem onwettig is, en daarom nie-

Het grondgebied van Palestina

De grenzen van Israël

De Algemene Vergadering verwijst in dat verband eerst naar haar Resolutie 181 van 29 november 1947, waarbij het voormalige Mandaatgebied Palestina werd gesplitst in een deel voor de vestiging van een Joodse staat en een deel voor een Palestijnse staat, met een speciaal statuut voor “de Heilige Stad Jeruzalem”. Daarnaast bevestigt ze het fundamentele beginsel dat het verkrijgen van grondgebied door middel van geweld nooit is toegestaan (Handvest, Art. 2, § 4).

tig en ongeldig”. En: “Het moet de hoofdstad kunnen zijn van twee staten”.

De Muur

De Resolutie herinnert ook nog eens aan het feit dat in 2004 het Internationaal Gerechtshof in Den Haag op verzoek van de Algemene Vergadering een juridisch advies uitbracht over het rechtmatig karakter van de bouw van een ‘muur’ die de Israëlische Regering, grotendeels op Palestijns grondgebied, bouwde. Het Hof verklaarde toen in de meest duidelijke bewoordingen dat deze constructie in strijd was met het internationaal recht, en een schending betekende van het humanitair recht en van de mensenrechten van de getroffen bevolking.

De PLO, als vertegenwoordiger van het Palestijnse volk, in de VN

Palestina: als mandaatgebied een verantwoordelijkheid voor de Verenigde Naties

De ‘*question of Palestine*’ stond bijna vanaf het begin op de agenda van de Algemene Vergadering. Eigenlijk was het voor de VN een erfenis uit de tijd van de Volkenbond: al tijdens de Eerste Wereldoorlog was de gedachte ontstaan van een systeem van internationaal toezicht op bepaalde vijandelijke gebieden. Die zouden na afloop van de vijandelikheden geplaatst worden onder de jurisdictie van de Volkenbond. In de praktijk zou het bestuur worden uitgeoefend door bepaalde staten (niet toevallig de landen die ofwel ervaring hadden met het bestuur over gelijkaardige gebieden, of die deze gebieden op Duitsland en zijn bondgenoten hadden veroverd), maar onder het algemeen toezicht van de Volkenbond.

Dit systeem van ‘mandaten’ werd neergelegd in Art. 22 van het Volkenbondverdrag. Het gaat uit van het tijdelijke karakter ervan en is gebaseerd op het uiteindelijke recht op zelfbeschikking van de bevolking van deze ‘mandaatgebieden’. Dat recht werd trouwens in de loop der jaren door alle mandaatgebieden (na de Tweede Wereldoorlog Trustgebieden geworden onder toezicht van de Verenigde Naties) uitgeoefend. In twee ervan ontstonden echter moeilijkheden: Zuid-

Afrika claimde na de Tweede Wereldoorlog de volledige soevereiniteit over het Mandaatgebied Zuidwest Afrika. Pas na vele resoluties van de Algemene Vergadering en van de Veiligheidsraad, en na twee Adviezen van het Internationaal Gerechtshof (van het grootste belang voor de interpretatie van rechten en plichten van de partijen bij een mandaatovereenkomst!), verkreeg Namibië in 1990 uiteindelijk onafhankelijkheid.

Een Joods thuisland in Palestina

Het tweede probleemgeval was het mandaat over Palestina. Met betrekking tot dat gebied was tijdens de Eerste Wereldoorlog in een brief van de Britse Minister Lord Balfour aan de Joodse bankier Lord Rothschild beloofd dat er in Palestina plaats zou worden gemaakt voor een Jewish National Home, een Joods thuisland. Deze tekst, meer bekend als de ‘Balfour Declaration’, werd ook opgenomen in de Mandaatovereenkomst betreffende Palestina met de Mandaatmogendheid: Groot-Brittannië.

Dat dit moest leiden tot moeilijkheden was al snel duidelijk. In de dertiger jaren waren er al hevige botsingen tussen Joodse settlers en Arabische groepingen en dat verergerde nog na de Tweede Wereldoorlog. De situatie was voor Groot-Brittannië niet langer houdbaar en de Britse Regering besloot om het mandaat te beëindigen en het bestuur over Palestina terug in handen te geven van de Verenigde Naties, die immers de opvolger in rechte was van de Volkenbond. Vandaar de bevoegdheid van de VN om over de toekomst van het gebied te beslissen (Resolutie 181), maar ook de verantwoordelijkheid voor het lot van de bewoners van het gebied buiten de grenzen van de in 1948 uitgeroepen staat Israël.

Natuurlijk stonden de vijandelikheden in de regio die daarop volgden meteen op de VN-veiligheidsagenda. De eerste *Special Session* van de Algemene Vergadering was er aan gewijd! Maar ook het probleem van de Palestijnse vluchtelingen (zo’n 750 000 mensen waren op de vlucht geslagen naar buurlanden en naar het Arabische deel van Palestina) kwam aan bod: er werd werk gemaakt van directe noodhulp en in 1948 werd een *UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)* opgericht. Het is schrijnend dat deze UNRWA nog steeds bestaat en werkzaam is...

Palestina op de agenda van de Verenigde Naties

Zo stond de 'Kwestie Palestina' jarenlang op de VN agenda als een 'vluchtelingenvraagstuk', of onder de noemer 'vrede en veiligheid in het Midden-Oosten'.

Pas in 1969 (in 1963 was de PLO opgericht en actief in de Arabische wereld als de vertegenwoordiger van het Palestijnse volk) wordt in VN-teksten voor het eerst gewag gemaakt van een Palestijnse identiteit en van de 'rechten van het Palestijnse volk'. In 1975 volgt de oprichting van een VN Comité voor de Verwezenlijking van de Onvervreembare Rechten van het Palestijnse Volk. Sindsdien werd in het VN-Secretariaat een Unit, later Division, on Palestinian Rights opgericht, en is er een UN Information System on the Question of Palestine.

De PLO erkend als rechtmatig vertegenwoordiger van het Palestijnse Volk...

In 1974 werd dan aan de PLO, als erkend rechtmatig vertegenwoordiger van het Palestijnse volk, het statuut van 'non-member observer entity' toegekend, trouwens samen met de toenmalige Europese Economische Gemeenschap en een aantal Afrikaanse bevrijdingsbewegingen.

... en actief betrokken als waarnemer

Het statuut van waarnemer houdt traditioneel verschillende privileges in: pasjes voor toelating tot de gebouwen van de VN (en dus tot het grondgebied van het land waar de VN vestigingen heeft of conferenties organiseert); het recht om uitnodigingen te ontvangen voor en het woord te voeren, inclusief het recht op antwoord, in de vergaderingen van (bepaalde) VN-organen; het recht op speciale zitplaatsen in de vergaderruimtes, met een officieel naambord; het recht om deel te nemen aan internationale conferenties die door of onder auspiciën van de VN worden gehouden, etc.

Protocollair wordt het ook van groot belang geacht te worden opgenomen in het *Blue Book* van de VN: de officiële lijst van de lidstaten met de gegevens over hun Permanente Vertegenwoordiging in New York en in Genève³ (2).

Het Blue Book vermeldt ook de gegevens van sommige waarnemers:

- *Non-Member States* die een permanente vertegenwoordiging hebben bij de VN;

- *International Organizations that have been invited to attend sessions of the General Assembly* die een permanente vertegenwoordiging hebben in New York, een twintigtal, waaronder de EU, de Arabische Liga, de Internationale Organisatie voor Migratie, etc. Het veertigtal andere organisaties-waarnemers wordt hier niet vermeld.
- *Other Organizations that have received a standing Invitation to participate in the sessions and the work of the General Assembly*: traditioneel de Bevrijdingsbewegingen erkend door de Arabische Liga en de (toen) Organisatie voor Afrikaanse Eenheid.
- *Other Entities having received a standing invitation to participate as an observer in the sessions and work of the General Assembly*: Het Internationaal Comité van het Rode Kruis, de Federatie van Rode Kruis en Rode Halve Maanverenigingen, de Orde van Malta en de Interparlementaire Unie.

Door de jaren heen werden de privileges van de PLO steeds uitgebreid. De organisatie werd herhaaldelijk gehoord in de Veiligheidsraad, had toegang tot de vergaderingen van alle VN-organen (met een plaats direct na de Lidstaten en vóór de andere waarnemers), kon op de *Speakers List* worden geplaatst en had het recht om mee resoluties in te dienen (ook de resolutie van 29 november!). Uiteraard heeft een waarnemer nooit het recht deel te nemen aan stemmingen of om kandidaat te zijn voor een functie of mandaat in de VN.

Of is het Palestina?

In 1988 (ter gelegenheid van de terugkeer van Yasser Arafat uit ballingschap in Tunis) werd door de Palestijnse Nationale Raad de 'staat Palestina' uitgeroepen. Daarop besloot de Algemene Vergadering dat in het vervolg overal waar in VN-documenten gesproken werd over de PLO, van nu af aan de naam Palestina zou worden gebruikt. Maar de tijd was kennelijk nog niet rijp voor een werkelijke juridische erkenning als staat zoals bleek uit de stemming in de Algemene Vergadering. Eigenaardig genoeg werd in de betreffende resolutie ook duidelijk gesteld dat dit op geen enkele manier afbreuk zou mogen doen aan de voorrechten en privileges van de PLO als waarnemer. In de resolutie van 29 november 2012 wordt nog eens uitgelegd waarom: het is het Uitvoerend Comité van de PLO dat

door de Palestijnse Autoriteit belast is met de taken en verantwoordelijkheden van een *'provisional government'* van Palestina. Een voorlopig bestuur dus.

Institution building

In dat verband wijst de Resolutie op de ernstige pogingen van de Palestijnse Autoriteit, gebaseerd op een plan uit 2009, om binnen twee jaar de instellingen voor een onafhankelijke staat op poten te zetten. De Wereldbank, het IMF en de VN zijn, volgens een rapport van de Voorzitter van een ad hoc Commissie ter zake, tot de conclusie gekomen dat er inderdaad sprake is van een in sleutelfuncties goed functionerend staatsapparaat.

Erkenning

Trouwens, gaat de resolutie verder, Palestina is al sinds jaren volwaardig lid van bijvoorbeeld de Economische Commissie voor West Azië van de VN, de Arabische Liga, de Organisatie voor Islamitische Samenwerking en de Groep van 77. En sinds 2011 ook van UNESCO.

132 landen hebben Palestina nu in de AV formeel als staat erkend. Hoewel de Algemene Vergadering in 2011 gunstig reageerde op een formele Palestijnse aanvraag om tot het lidmaatschap van de Verenigde Naties te worden toegelaten ligt dat verzoek nog steeds bij de Commissie van de Veiligheidsraad voor de Toelating van Nieuwe Leden.⁴ Volgens Art. 4 van het Handvest ligt de beslissing over de toelating van nieuwe leden immers wel bij de Algemene Vergadering, maar "op aanbeveling van de Veiligheidsraad". En die toestemming kan in de nabije toekomst niet worden verwacht...

Daarom gaat de Algemene Vergadering nu over tot een volgende stap, op grond van de verantwoordelijkheden ten opzichte van Palestina die zij in 1974, in Resolutie 181, op zich heeft genomen, en ter bevestiging van het streven naar een universeel lidmaatschap van de Verenigde Naties.

De beslissing: Palestina wordt een 'non-member observer state'

Op grond van al deze overwegingen bevestigt de Vergadering het recht op zelfbeschikking van het Pales-

tijnse Volk en het recht op een eigen onafhankelijke staat, op het grondgebied van de Bezette Palestijnse Gebieden. Palestina wordt bij deze erkend als *'non-member observer state'*, met dien verstande dat de PLO alle rechten behoudt die zij als waarnemer in de loop der tijd heeft verworven.

De Vergadering spreekt de hoop uit dat de Veiligheidsraad (op een later moment?) gunstig zal beslissen op de vraag tot formele toelating van Palestina als Lid van de Organisatie.

Een tweestatenoplossing blijft formeel het uiteindelijke doel. In dat verband dringt de Vergadering aan op een spoedig hernemen van de onderhandelingen op basis van de verschillende resoluties, het kader geschetst door de Conferentie van Madrid⁵, het principe van 'land voor vrede', en het stappenplan⁶ van het Midden Oosten Kwartet⁷. Alle uitstaande kwesties, zoals de terugkeer van vluchtelingen, Jeruzalem, de nederzettingen, de grenzen, veiligheid, water, dienen aan de orde te komen vóór een duurzaam en rechtvaardig vredesakkoord kan worden bereikt.

Wat nu?

Binnen de VN

Het moet gezegd: in de praktijk zal er binnen de Verenigde Naties niet veel veranderen. De bestaande voorrechten en privileges van de PLO/Palestina-waarnemers waren al zeer uitgebreid (het is al lang geleden dat een Vergadering van de Commissie voor de Rechten van de Mens uren te laat begon omdat eerst moest worden uitgemaakt of Yasser Arafat de vergadering mocht toespreken van op het podium als 'staats-hoofd' of van achter uit de zaal, achter een bordje met 'PLO'. Hij sprak vanaf het podium...). Maar ze bleven vertegenwoordigers van een 'entiteit'.

En nu Vietnam, de Korea's, Duitsland, Zwitserland, Montenegro, Monaco, Andorra, etc. allemaal formeel lid zijn geworden bleef alleen de Heilige Stoel over in de categorie *'non-member observer state'*. Sinds enkele dagen is die rubriek dus aangevuld met 'The State of Palestine' resp. 'Etat de Palestine'

Ongetwijfeld is het belangrijk voor de Palestijnse President Mahmoud Abbas om nu ook formeel als staats-hoofd te kunnen spreken. Een vertegenwoordiger van een soevereine staat heeft nu eenmaal een andere

status in internationale fora dan de vertegenwoordiger van een organisatie, hoe economisch en politiek belangrijk ook. Daarvan kunnen Herman Van Rompuy en Lady Ashton alvast meespreken...

In navolging van UNESCO zullen misschien nog andere Gespecialiseerde Organisaties van het VN-systeem gunstig reageren op een aanvraag tot lidmaatschap (traditioneel voor vele een 'opstap' naar het lidmaatschap van de Verenigde Naties zelf). En zal Palestina partij kunnen worden bij het Statuut van het Internationaal Gerechtshof. Of bij het Internationaal Strafhof...

Internationale erkenning

Betekent dit voor Palestina nu een stap vooruit? Het bleek alvast een opsteker voor de mensen thuis: Mahmoud Abbas werd bij zijn terugkeer met gejuich

onthaald. De resolutie verzamelde ook heel wat meer voorstemmen dan in het verleden wel het geval was, wat wijst op een groeiende wereldwijde erkenning. Wel wordt algemeen betreurd dat de EU er niet in geslaagd is een gemeenschappelijk standpunt in te nemen: Tsjechië stemde tegen en onder meer Nederland en Duitsland onthielden zich samen met nogal wat lidstaten uit Midden- en Oost-Europa.

Maar of er in de nabije toekomst, ondanks alle juridische en menselijke argumenten voor de oprichting van een onafhankelijke Palestijnse staat, een reële kans bestaat op de verwezenlijking daarvan? Behalve een radicale wijziging in het huidige Israëliëse buitenlands beleid zal ook meer samenwerking tussen de Palestijnse facties, tussen Hamas en Fatah, een voorwaarde zijn. In ieder geval zal er bij toekomstige, ongetwijfeld nog zeer moeizame, onderhandelingen misschien iets meer sprake kunnen zijn van een *level playing field*. Wij hopen het van harte.

Noten

- 1 Prof. Em. Internationaal Recht Neri Sybesma-Knol is ere-voorzitter van de VVN.
- 2 Op 29 november 1948 werd Resolutie 181 aangenomen. Ieder jaar wordt 29 november door de VN gevierd als de 'Dag van Solidariteit met het Palestijnse Volk'.
- 3 'Permanent Missions to the United Nations', UN Protocol and Liaison Service, 2012. UN Doc. ST/PLS/SER.A/32.
- 4 Het comité meldde in november 2011 dat het geen unanieme aanbeveling heeft kunnen formuleren ten aanzien van de Palestijnse aanvraag. Zie: het rapport van het subcomité, S/2011/705.
- 5 De Conferentie van Madrid werd in 1991 bijeengeroepen op een gezamenlijk initiatief van de VS en de (toen nog) Sovjetunie. Deelnemers waren Israël, Syrië, Libanon, Jordanië en een onofficiële Palestijnse delegatie. Dit waren de eerste bilaterale onderhandelingen tussen Israël en de andere partijen.
- 6 De 'Middle East Road Map' werd in 2005 ontworpen door de VS. Het is een drie-stappen plan waar in een eerste fase een eind moet komen aan het geweld in de regio, de constructie van nederzettingen moet worden bevroren, de Palestijnse Autoriteit moet worden versterkt, en de algemene toestand voor de bevolking moet verbeteren. In een tweede fase komt een voorlopige Palestijnse staat tot stand, terwijl in een derde fase *final status*-onderhandelingen worden gevoerd over uitstaande kwesties.
- 7 Het 'Middle East Quartet', bestaande uit de EU, de VN, de VS en Rusland, met een *Special Envoy* (nu Tony Blair), werd in 2002 in Madrid samengesteld om de partijen bij te staan om te komen tot een oplossing van het Israël-Palestina conflict. Eind 2012 werd het omschreven als "useless, useless and useless..."

Interview

Duurzame groei is het business model voor de toekomst en de sleutel voor een gezonde maatschappij.

Iris Van der Veken

“We moeten investeren in onze kinderen – dit is een morele plicht en noodzaak – zij zijn de leiders en werknemers van morgen.”

In het nieuwe jaar sprak de VVN over het belang van *Corporate Social Responsibility (CSR)* met Iris Van der Veken - *Manager Corporate Affairs Global* bij Rosy Blue en Voorzitter van het UN Global Compact Network België. Meer dan 10 jaar richt ze zich op het uitbouwen van het internationale duurzaamheidsbeleid, corporate communicatie en overheidsrelaties van Rosy Blue in landen zoals China, Thailand, India, Zuid-Afrika, Sri Lanka,.... In 2005 was Rosy Blue NV, samen met bedrijven als Cartier, Rio Tinto, De Beers, BHP Billiton, Tiffany & Co, Signet Group, één van de 14 medestichters van de Responsible Jewellery Council'. Deze organisatie beoogt het vertrouwen van de consument in diamant, goud en platinum juwelen te verhogen door middel van externe auditing en transparantie. Ondertussen telt deze organisatie meer dan 420 bedrijven. In 2008 werd Rosy Blue NV lid van het UN Global Compact. In 2010 werd Iris Van der Veken Voorzitter van het Global Compact Network België. Onder haar leiding kreeg het netwerk internationale erkenning in Kopenhagen en richtte ze het eerste forum op in België rond de verantwoordelijkheid van bedrijven bij de implementatie van kinderrechten, *Children's Rights and Business Principles in Belgium*².

Iris Van der Veken, Europese conferentie Global Compact Network, 2010 © Global Compact Network

Zij is vastbesloten. “*Corporate social responsibility* is geen add-on. Het is een noodzaak in ieders bedrijfsbeleid. Het is een complex proces dat tijd nodig heeft

en waar iedere stakeholder belangrijk is binnen de productieketen. Meer dan ooit zullen we moeten samenwerken en verantwoordelijkheid dragen om echt positieve impact te hebben op de samenleving.”

Wereldbeeld: Hoe definieer jij maatschappelijk verantwoord ondernemen of corporate social responsibility?

Van der Veken: Ik verwijs graag naar de gereviseerde definitie van de Europese Commissie die allesomvattend is en die ook aansluit bij de herziening van de OESO-richtlijnen, het ‘Respect, Protect, and Remedy’ Framework van Prof. John Ruggie en ISO 26000, namelijk “de verantwoordelijkheid van bedrijven voor het effect dat ze op de samenleving hebben”. Eindelijk sinds 2011 is er een consensus tot stand gekomen die duidelijk maakt voor bedrijven wat nu van hen verwacht wordt binnen hun invloedssfeer. Die verantwoordelijkheid veronderstelt in de eerste plaats respect voor de wetgeving en de collectieve arbeidsovereenkomsten tussen sociale partners. Dit houdt in dat bedrijven aandacht voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties in hun bedrijfsactiviteiten en kernstrategie integreren in nauwe samenwerking met hun stakeholders. Een hele boterham dus voor bedrijven. Ik voeg daar graag aan toe dat voor mij duurzaam ondernemen waarden gedreven ondernemen is. CEO’s spelen daarbij een sleutelrol. Als bedrijfsleider moet je de vraag stellen ‘hoe maak ik winst en wat is mijn verantwoordelijkheid?’, zelfs als er nu geen enkele regel zou bestaan op deze wereld.

Wereldbeeld: Dat lijkt evident niet?

Van der Veken: Neen, want bedrijven moeten zich er in de eerste plaats op concentreren om winst te maken. Anders kunnen ze niet groeien en opnieuw investeren. De kernvragen die zich stellen zijn: op welke wijze groeit je onderneming? Hoe ga ik om met mijn medewerkers? In welke omstandigheden worden je producten gemaakt? Wat zijn de kwaliteitscontroles? Hoe veilig is de werkomgeving? Hoe draagt je onderneming bij tot de ontwikkeling van de lokale gemeenschap waar je investeert?

Een bedrijf functioneert niet als een eiland. De meeste bedrijven maken vaak deel uit van zeer lange en complexe productieketens. Mensen vergeten wel eens dat duurzaam ondernemen niet alleen gaat over de grote multinationals, maar dat kmo's een zeer belangrijke rol spelen in dit verhaal. Afhankelijk van de sector, de locatie waar je onderneemt en investeert, welke plaats je in de keten inneemt en hoe klein of groot je bent zal je uiteraard andere prioriteiten hebben. Bovendien dient men ook rekening te houden met hoe het lokale, regionale, nationale, Europese en internationale niveau op elkaar inwerken. En wat doe je als bedrijfsleider als je investeert in een regio waar een zeer zwak regulerend kader heerst? Sluit je je ogen en volg je de wet die eigenlijk onvoldoende bescherming biedt of volg je een degelijk beleid dat respect heeft voor mensenrechten, milieu, veiligheid etc.

Wereldbeeld: Als bedrijf kan je dat dan toch niet alleen verwezenlijken?

Van der Veken: Uiteraard heb je als bedrijf een *playing field* nodig om echt duurzame impact te hebben. Concreet wil dat zeggen dat je binnen je sector met al je stakeholders: banken, toeleveranciers, klanten, maar ook je concurrenten samen moet werken om enerzijds toegevoegde waarde te creëren naar je producten en, of services toe en anderzijds jouw deel van de verantwoordelijkheid naar duurzaamheid te nemen binnen de productieketen. Heel wat bedrijven werken vaak ook met dezelfde toeleveranciers. Er liggen dus nog heel wat mogelijkheden om kennis en audit resultaten te delen zodat er geen duplicatie is, want dat kost handen vol geld. Door samen te werken binnen een keten kan je problemen ook echt aanpakken en zoeken naar degelijke oplossingen op lange termijn om effectief structurele veranderingen door te voeren. Je kan het inderdaad niet alleen, maar dat wil uiteraard niet zeggen dat dit een excuus is om te er geen werk van te maken of er niet mee te beginnen. Prioriteiten stellen op basis van een grondige *due diligence* en risico analyse is hier een belangrijke eerste stap. Ik ben blij vast te stellen dat mensenrechten alleszins een thema is dat steeds meer gedragen wordt. Een *quick win* is uiteraard energiebesparing. Het is urgent, tastbaar, sluit aan bij maatschappelijke verwachtingen en het levert geld op. Ook grondstoffenschaarste wordt steeds vaker een strategische speerpunt. Duurzaam ondernemen stopt nooit, het is een flexibel en evolutief proces van doorzetten binnen een lange termijn visie van een bedrijf.

Wereldbeeld: Is de bedrijfswereld voldoende bewust? Wat zijn volgens jou de grootste uitdagingen?

Van der Veken: Het gaat niet over enkel en alleen het bewustzijn van bedrijven dat nodig is. Een collectief bewustzijn is noodzakelijk. Bedrijven zijn zeker goed bezig. Ook heel wat familiebedrijven doen eigenlijk al aan een 'maatschappelijk verantwoord onder-

nemen' (MVO) beleid op een natuurlijke wijze, alleen wordt het niet onder de noemer MVO toegelicht. Zij denken immers vaak niet op korte termijn, maar willen vooral verzekeren dat hun kinderen en kleinkinderen nog in het bedrijf terecht kunnen. Toch denk ik dat verdere sensibilisering noodzakelijk is en dat we een extra versnelling moeten bijzetten. In 2050 zal de wereld 9 miljard inwoners hebben. Nu al is zestig procent van ons ecosysteem aangetast. Een klimaatverandering met een temperatuurstijging van twee graden is niet ondenkbaar en waterschaarste dreigt honderden miljoenen mensen te treffen. Voor het eerst in de geschiedenis leeft meer dan 50% van de wereldbevolking in stedelijke gebieden. In 2050 zal dat ongeveer 70% zijn. Dit stelt ons voor grote uitdagingen met betrekking tot het gebruik van natuurlijke bronnen, voedselbevoorrading, productie, consumptie en sociale gelijkheid. Daarnaast neemt de arbeidsreserve, die in het verleden snelle economische expansies mogelijk maakte, verder af. Onze verhoogde levensstandaard vergroot de ecologische voetafdruk.

De veranderingen die absoluut nu nodig zijn hebben het meeste kans op slagen indien er voldoende draagvlak bestaat. We kunnen niet meer doorgaan op de wijze waarop we bezig zijn, er is een drastische mentaliteitswijziging nodig. Iedereen moet zich er ook van bewust zijn dat hij/zij een eigen verantwoordelijkheid draagt om bepaalde collectieve doelstellingen te realiseren (bv. inzake de strijd tegen armoede, de klimaatverandering, de noodzaak van langer werken in het kader van de vergrijzing, ...). En dan gaan we eigenlijk terug naar de basis: waarden en normen die ieder van ons moet leren hanteren en blijven respecteren. En dat veronderstelt ook rechten en plichten. Soms heb ik het gevoel dat we alles hier in Europa zo vanzelfsprekend vinden en dat we ervan uitgaan dat we het met onze kenniseconomie zeker zullen halen.

Ik stel vast dat overall waar ik werk in de wereld zeer veel talent aanwezig is en dat de economische ontwikkeling snel vooruit gaat. Er is geen discussie voor mij dat er solidariteit moet zijn, maar ook die solidariteit moet duurzaam zijn. Uiteraard moet er bescherming zijn voor mensen die ziek zijn, een handicap hebben, tijdelijke werkloosheid en we moeten streven naar een hoogkwalitatieve en efficiënte gezondheidszorg, maar er moet een gezond evenwicht zijn. Enkel dan zal ook de levenskwaliteit van de maatschappij duurzaam zijn. Een sterk activerend arbeidsbeleid inclusief ons talent houden in Europa zal dus zeker ook een grote uitdaging worden. Om deze transformatie te verwezenlijken hebben we innovatie nodig, niet enkel technologische innovatie, maar evenzeer innovatie op gebied van organisatie en management structuren, werkmethodes, vaardigheden, attitudes en gewoontes. Duurzaam ondernemen veronderstelt ook nieuwe vaardigheden en aangepaste opleiding. Zowel voor overheden, bedrijfsleiders, personeel, de kinderen op school, studenten aan de universiteit, de burger, ...

Het onderwijs moet een duidelijke structuur aanbieden, waarbinnen het er in de eerste plaats om gaat de talenten en bekwaamheden van de kinderen te ontwikkelen, hun ontplooiing te bevorderen, hun creativiteit te stimuleren en hen te leren verantwoordelijkheid te dragen. Deze benadering moet je zachtjes laten insijpelen zoals een kind leert lopen, beleefd zijn, met vork en mes eten, ... zal het belangrijk zijn om hen duurzaam te leren denken en handelen. *Life skills* zijn nodig – hoe communiceer ik, hoe leer ik omgaan met conflicten, hoe ga ik om met geld, hoe pas ik me aan in een maatschappij waar diversiteit overheerst, hoe leer ik ook met minder tevreden en gelukkig zijn. Als mama maak ik me zorgen als ik zie hoe kinderen vandaag omgaan met technologie. Het internet is een fantastisch platform om informatie te vinden en te delen, maar er moeten regels zijn. Al de Facebook incidenten zijn nog maar een begin. Het is duidelijk dat deze soort communicatie alleszins niet bijdraagt tot een meer harmonieuze en gezonde maatschappij. Agresie, zelfdoding, depressies, sociale onrust, armoede zijn nog nooit zo aanwezig geweest. Als we kinderen niet leren bepaalde waarden te hanteren en te delen, hoe moet het dan verder? Onze kinderen moeten ook leren kiezen voor handen- en, of intellectuele arbeid, beide keuzes zijn goed. Vandaag stel ik vast dat al die expertise wegvloeit omdat men er vaak van uitgaat dat er geen toekomst meer is voor deze beroepen of sommigen voelen dit aan als minderwaardig – zeer onterecht. Een nieuwe benadering lijkt nodig.

Wereldbeeld: Wie moet in dit CSR proces dan de leiding nemen?

Van der Veken: Het gaat niet over leiding nemen maar samenwerken in overleg met een duidelijke doel. Het centrale vraagstuk van duurzame ontwikkeling waar we samen een oplossing moeten voor vinden is: hoe kunnen we binnen de ecologische grenzen een hoge levenskwaliteit realiseren, met sociale rechtvaardigheid en voldoende economische ontwikkeling? De huidige maatschappij is veranderd en er ontstaan steeds meer nieuwe allianties van bedrijven en ngo's, organisaties die daarvoor tegenover elkaar stonden. Deze soorten samenwerking zullen alleen nog maar versterken. De uitdagingen van vandaag klimaat, armoede, vergrijzing, energie zijn niet meer enkel het probleem van de overheden om op te lossen. Het is ons gezamenlijk probleem of beter gezegd –een enorme opportuniteit om na te denken hoe we dat gaan oplossen.

Wereldbeeld: De CEO van een bedrijf lijkt in dit proces toch wel een doorslaggevende rol te spelen.

Van der Veken: Uiteraard is het een *conditio sine qua non* dat je CEO overtuigd is van het belang van een duurzame strategie. Een langetermijnvisie op de integratie van duurzaamheid in het bedrijfsbeleid is daarbij doorslaggevend. Anders werkt het niet. Vaak

vertel ik aan studenten als ze voor een bedrijf willen gaan werken dat ze inderdaad het best kijken naar wat de waarden van de CEO's zijn, want deze zullen de cultuur van de organisatie weerspiegelen. Duurzaamheid begint inderdaad bij de top, maar heeft tijd nodig doorheen de organisatie te verankeren. Belangrijk is goed stil te staan bij de inbedding en implementatie. Dit kan je niet alleen. Managementsystemen en alle medewerkers moeten betrokken worden. Dit vergt zeer veel inspanningen en tijd. Soms heb je ook externe hulp nodig. Zo werken wij in China en Thailand samen met Social Accountability International om ons te helpen bij opleiding rond mensenrechten en het voortdurend verbeteren van managementprocessen. Dit jaar opteren wij voor een SA 8000 standaard in China. Interne en externe audits ter verificatie vinden wij belangrijk om een duidelijk beeld te krijgen en tevens te zien waar wij processen kunnen optimaliseren. De lokale productieteams zijn zeer nauw betrokken en interne rapportering en continu communiceren is essentieel. Ik geef toe dat dit zeker niet altijd gemakkelijk is.

Wereldbeeld: Welk effect heeft de crisis? Is het niet gevaarlijk dat CSR niet meer op de agenda wordt geplaatst van de CEO?

Van der Veken: Los van de crisis, zien we jammer genoeg te vaak dat aandelen worden afgestraft en dat inderdaad korte termijn visie primeert. Bedrijven proberen vaak nog goedkoper te produceren om winstmarges te optimaliseren om competitief te blijven. De vraag is hoe ver men moet gaan – letterlijk en figuurlijk. Vandaag zie je bijvoorbeeld dat loonkosten in China en Thailand sterk stijgen. Deze trend zal zich binnen de globalisering verder zetten. Bedrijven zullen dus innovatief moeten zijn om hun business model binnen deze loonevolutie te integreren. Bedrijven moeten opnieuw nadenken over hun toegevoegde waarde. Productdifferentiatie op een duurzame wijze is de grote uitdaging. Hoe kunnen wij producten en diensten ontwikkelen, die aansluiten bij de behoefte van mens, milieu en de lokale en internationale markt?

We hebben verder te maken met een enorme dynamiek in de koopkracht van bevolkingsgroepen: in opkomende markten groeit deze zeer snel. De vraag die steeds meer op de agenda zal staan voor de CEO is 'hoe hou ik een degelijk evenwicht tussen tevreden aandeelhouders en de belangen binnen en buiten mijn bedrijf?'. Zeker geen eenvoudig vraagstuk. Herverdeling van de welvaart doorheen de keten zal herbekeken moeten worden.

Wereldbeeld: Wat is de rol van de consument in dit proces?

Van der Veken: De consumenten verschuiven reeds hun koopgedrag door de steeds hoger wordende kosten van onze *footprint*. Kijk maar eens naar de ener-

gie- en benzineprijzen. De consumenten zijn dus kritischer, maar toch nog onvoldoende bewust van het belang om een duurzame geïnformeerde keuze te maken. Als ik voor mijn 13-jarige zoon ga winkelen, doe ik dat nu persoonlijk bewuster: ik stel voor om minder te kopen en ik let op de keuze. Maar ik geef toe dat ik als ik mijn huishoudelijke aankopen doe, ik niet ieder product nakijk in de winkelkar. Ik probeer wel zoveel mogelijk lokaal aan te kopen, omdat ik vind dat iedere burger de verantwoordelijkheid heeft het lokaal ondernemerschap te ondersteunen. De grote uitdaging is natuurlijk duurzame producten te ontwikkelen die niet meer kosten, want consumenten zijn meestal nog niet bereid hier meer voor te betalen. Toch heb ik hier ook vragen bij. Is het wel haalbaar om een duurzame t-shirt aan 5 euro of een jeansbroek aan 20 euro aan te bieden, rekening houdende dat deze 9000 km ver van hier gemaakt wordt. Opnieuw: moeten wij als consument ook niet anders gaan denken en aankopen? Hoeveel producten vinden wij nog 'made in Belgium – Europe'?²⁴ En dan zitten we nog met andere vraagstukken: bijvoorbeeld over voeding en hoe we verspillen. We gooien bijna de helft van het gekochte eten weg. Het feit dat ook de helft van al het voedsel dat jaarlijks wereldwijd wordt geproduceerd in de vuilnisbak verdwijnt is toch onaanvaardbaar! In totaal gaat het om 1,2 tot 2 miljard ton eten dat wordt weggegooid. In geïndustrialiseerde regio's gaat het over 300 miljoen ton jaarlijks. Dit is meer dan de totale netto voedsel productie van sub-Sahara Afrika en zou voldoende zijn om ongeveer 870 miljoen mensen in hongersnood in de wereld te voeden. Als je dan verneemt dat veel voedsel al verloren gaat bij de productie, het vervoer of de opslag, moeten er toch duurzame oplossingen gevonden worden? Als ik lees dat supermarkten soms hele ladingen perfect eetbare groenten weigeren omdat ze er niet helemaal perfect uitzien, dan zijn we toch niet zo goed bezig denk ik. Uiteraard is het te gemakkelijk om de vinger te wijzen naar de supermarkt, het is de consument die moet leren de juiste keuze te maken. We moeten dus drastisch een mentaliteitswijziging krijgen! Ik verwijs opnieuw naar het belang van het aanleren van het juiste gedrag.

Wereldbeeld: Zal het belang van MVO in de toekomst nog toenemen?

Van der Veken: Ja, absoluut. Maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen is een *license to operate*. Er is eigenlijk geen andere keuze – wat als je dit niet doet? We leven in een zeer transparante wereld en de reputatie van een bedrijf is zeer kwetsbaar. De sociale media geeft een heel andere dynamiek in deze context. Daar zal je als bedrijf rekening mee moeten houden als je vooruit wilt. Talent wil graag werken voor een bedrijf waar ze fier op kunnen zijn. Gezonde en aangename werkomstandigheden verhogen de motivatie en productiviteit van werknemers. Klanten wensen vertrouwen en kwaliteit en zoeken

steeds meer naar garanties bij hun leveranciers over hoe en waar de producten gemaakt worden. De communicatie en samenwerking rond duurzaamheid tussen alle spelers in een productieketen zal alleen maar toenemen. En dan is er de uitdaging om te rapporteren, intern en extern, over hoe je als bedrijf werkt rond je duurzaamheid. Ook daar zullen we zeker meer bedrijven zien communiceren. Integratie van financiële en niet-financiële rapportering is dan de volgende stap, maar dan moet je onderneming ook al echt gevorderd zijn in dit verhaal.

Wereldbeeld: Wat doet het Verenigde Naties Global Compact Initiatief concreet om de situatie te verbeteren in het mvo landschap?

Van der Veken: Het 'Global Compact Initiative' (GC), dat officieel van start ging in 2000 naar aanleiding van een oproep van voormalig VN Secretaris Generaal Kofi Annan op het World Economic Forum in Davos, is 's werelds grootste *corporate sustainability* netwerk waar bedrijven op vrijwillige basis deel kunnen nemen. Het Global Compact moet beschouwd worden als een groot en mondiaal forum, niet als een regulerend instrument. Het bedrijfsleven is de drijvende en dominerende kracht achter dit GC initiatief, ondersteund en geïnitieerd door overheden en de internationale gemeenschap. Het heeft als doel bedrijven met VN-organisaties, vakbonden, academici en het maatschappelijk middenveld te verbinden ter bevordering van tien VN-beginselen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en corruptiebestrijding. Vandaag telt het Global Compact onder Secretaris-generaal Ban Ki-Moon meer dan 8000 deelnemers uit meer dan 135 landen.

Het Global Compact heeft twee doelstellingen:

- integratie van de tien beginselen rond mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie (deze laatste is er later bijgekomen) in de activiteiten van het wereldwijde bedrijfsleven;
- bevordering van acties ter ondersteuning van de VN-doelstellingen, zoals onder meer van de Millenniumdoelstellingen.

Het Global Compact wordt ondersteund door zes verschillende VN-agentschappen: United Nations High Commissioner for Human Rights; the United Nations Environment Programme; the International Labour Organization; the United Nations Development Programme; the United Nations Industrial Development Organization en the United Nations Office on Drugs and Crime.

GLOBAL COMPACT NETWERK BELGIË

België lanceerde officieel haar lokaal netwerk op 15 oktober 2009 in aanwezigheid van voormalig Minister van Buitenlandse Zaken, Yves Leterme. In 2010 werd het operationeel. Intussen is het netwerk het derde jaar actief en wordt de dagelijkse organisatie waargenomen door respectievelijk een secretariaat, een voorzitter en een *focal point*. De voorzitter is Iris Van Der Veken, *Manager Corporate Affairs Global* bij Rosy Blue. De ondervoorzitter is Michel Bande, *Corporate Sustainability Manager* bij Solvay. Het *focal point* bevindt zich binnen de FOD Buitenlandse Zaken, dienst B3.1 :. Daniel Dargent. Dit *focal point* is als het ware een *liaison officer* tussen het lokale netwerk en het VN-bureau van Global Compact in New York. Het netwerk in België telt 70 leden waaronder bedrijven zoals Studio 100, SNCB, Alcatel-Lucent, HP, Telenet, B-post, Dehaye Plastics Artoos communicatiegroep, DUFOUR, Econocom, CAP Conseil, Rosy Blue, Anheuser-Busch InBev NV, Close the Gap International, KBC Group, Antwerp Word Diamond Centre, Antwerp Management School, Vlerick Business School...

Het Netwerk organiseerde in 2010 een eerste **Global Compact Regional European Conference** rond Europese trends in "maatschappelijk verantwoord ondernemen", samen met UNDP. Deze conferentie zette succesvol een eerste stap richting meer Europese samenwerking rond MVO kaderend binnen het Global Compact initiatief. Een vervolgconferentie werd in 2011 georganiseerd in

Wereldbeeld: Het lokale netwerk heeft zich de voorbije twee jaar ook internationaal al sterk geprofileerd. Op 3 december werden jullie als champions vermeld rond kinderrechten en de verantwoordelijkheid van bedrijven? Waarom dit thema?

Van der Veken: De erkenning mag zeker niet alleen naar ons netwerk gaan. Dit forum was het resultaat van een sterke samenwerking met Unicef, het kinderrechtencommissariaat, het ministerie van buitenlandse zaken, de privé -sector, Antwerp Management school en de Koning Boudewijn Stichting. Het forum

Italië. Belangrijk is ook om te vermelden dat het Belgische netwerk een erkenning heeft gekregen van UNGC New York en alle lokale netwerken voor *promotion of inter-network collaboration and communication*.

Op 3 december 2012 heeft het Belgische Global Compact Netwerk, in nauwe samenwerking met de FOD Buitenlandse Zaken, de Koning Boudewijn Stichting, Unicef België en het kinderrechtencommissariaat de "Richtlijnen voor Kinderrechten en het Bedrijfsleven" voorgesteld op het eerste *Children's Rights and Business Principles Forum* in het Egmontpaleis, in aanwezigheid van HKH Prinses Mathilde en Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken, Handel en Europese Zaken, de heer Didier Reynders. Het rapport vindt u terug op www.childrenandbusiness.be. Dit Forum was de eerste stap om ondernemingen, vertegenwoordigers van de overheid, academici en het maatschappelijk middenveld uit te nodigen om na te denken over de belangrijke rol die zij kunnen spelen om kinderrechten te promoten en te implementeren in hun strategisch beleid in België en het buitenland.

In 2013 wordt gewerkt rond de thema's mensenrechten, kinderrechten binnen de *supply chain* en innovatie in de groene economie.

Voor meer info

www.unglobalcompact.org
www.globalcompact.be

is een eerste stap in België om de bedrijfswereld te sensibiliseren en partnerships op te bouwen met grote en kleine bedrijven om concreet dit thema binnen hun MVO-beleid te integreren. Telenet, Studio 100, SNCB, Rosy Blue, Solvay, Ikea, Antwerp Management School, Ernst & Young, Glaxo Smith Kline, BVBA 32, Ferrero, etc. hebben hier allen zeer hard aan gewerkt. Dit partnership was zeer efficiënt en heeft bruggen tussen het bedrijfsleven en de overheid gelegd.

Waarom dit thema? Meer dan de helft van de wereldbevolking bestaat uit kinderen en jongeren. Zij hebben het recht om op te groeien in een veilige en rechtvaardige wereld. Belgische investeringen in het buitenland

hebben hier grote invloed op. Zo leidt alleen al goede voeding voor kinderen tot wel 20 procent meer inkomsten in zijn of haar verdere leven en tot 3 procent economische groei van een land. Bedrijven hebben dus een veel meer positieve impact op kinderrechten dan ze denken. Ze creëren welvaart en zorgen ervoor dat de ouders van kinderen inkomsten genereren. De gelijke verloning, evenwichtige en gezonde werksfeer, veilige producten en diensten, en correcte marketing zijn slechts enkele elementen. Maar uiteraard duiken in de internationale bedrijfswereld ook problemen op zoals slechte arbeidsomstandigheden en kinderarbeid. Naast betere wetgeving en implementatie is het belangrijk dat we bedrijven bewust maken van hun sociale impact in de regio's waar ze investeren en hoe ze op een duurzame manier kunnen ondernemen. Ik merk vandaag al een groeiend bewustzijn bij bedrijven. Toen we van start gingen met dit thema, spraken heel wat mensen mij aan dat ze niet goed begrepen wat de bedrijfswereld hiermee te maken heeft, en dan toch zeker geen bedrijven die enkel in België opereren. Niets is minder waar.

Wereldbeeld: Hoe kunnen bedrijven die enkel in België produceren een verschil maken?

Van der Veken: Bedrijven in België moeten zich ook bewust zijn van hun inbedding in een bepaalde regio en de socio-economische impact hiervan op de bevolking. Toch is er nog heel wat vooruitgang mogelijk. Kijk maar naar de kinderarmoedecijfers die zeer hoog liggen in ons land. 14% van de kinderen in Vlaanderen leeft in armoede, voor België loopt dit cijfer zelfs op tot 18%. We moeten ervoor zorgen dat kinderen niet door de mazen van het net glippen. In Congo betekent dit voor alle kinderen vaccinaties tegen Polio.

In Vlaanderen vertaalt dit zich in het opzetten van systemen zodat kinderen niet in armoede terecht komen. Dit is echt dringend. In tijden van crisis zijn kinderen het eerste slachtoffer en neemt de kinderarmoede toe. Jonge kinderen die opgroeien in een sociaal-economisch kwetsbare omgeving hebben niet dezelfde kansen als hun meer bevoorrechte leeftijdgenoten. Als er tijdens de eerste maanden en jaren van hun leven sprake is van een gebrekkige voeding of affectieve problemen, dreigt de fysieke, intellectuele, emotionele en sociale ontwikkeling van deze kinderen op lange termijn te worden aangetast. Het zal bijzonder moeilijk zijn om later deze vroegtijdige tekorten te verhelpen. Anderzijds zijn ook thema's zoals de individualisering van onze maatschappij, alleenstaande ouders, nieuwe samengestelde gezinnen, diversiteit, ADHD...zeker aan de orde. Krijgen kinderen nog ruimte om echt kind

te zijn? Ik noem mezelf een gelukskind – ik kom uit een stabiel en warm gezin, ik heb alle kansen gekregen. Jammer genoeg is de situatie voor heel wat kinderen in ons land zeer moeilijk. Iedereen draagt een verantwoordelijkheid in dit verhaal.

Noten

- 1 www.responsiblejewellery.com
- 2 www.childrenandbusiness.be
- 3 SA8000 is wereldwijd één van de leidende standaards voor maatschappelijk verantwoord ondernemen volgens bepaalde voorschriften. Met behulp van SA8000 kunnen de sociale omstandigheden binnen de onderneming of in de keten beheerst worden en kan de onderneming concreet invulling geven aan de 'people' invalshoek van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De validatie van de naleving van de SA8000 normen leidt tot het verkrijgen van het SA8000 certificaat. De standaard is in 1997 opgesteld door de Amerikaanse organisatie Social Accountability International in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, vakbonden en mensenrechtenorganisaties. SA8000 is een universele standaard voor alle bedrijven in alle landen en is gebaseerd op conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie ILO, de universele verklaring van de rechten van de mens en de VN conventie voor de rechten van kinderen. De SA8000 standaard bevat voorschriften met betrekking tot kinderarbeid, gedwongen arbeid, veiligheid en gezondheid, vakbondsvrijheid en recht op collectieve onderhandelingen, discriminatie, disciplinaire maatregelen, werktijden, beloning, management en monitoring
- 4 Het label 'made in' is niet verplicht in België, enkel voor exportproducten. Zonder een verplicht label zullen de mensen nooit weten waar iets gemaakt is. Op die manier blijft er een grote aantrekkingskracht naar lageloonlanden, dus niet naar producten van eigen bodem, en dus kan er ook geen bewustwording bij de consument aangemoedigd worden.

De Verenigde Naties ondergraven de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Willy Laes¹

Mag het gezegd en geschreven worden? De meerderheid van de lidstaten van de VN willen de UVRM (1948) in de prullenmand, vrije meningsuiting beknotten, vrouwenrechten inperken, internationale solidariteit fnuiken. Rusland en China houden een harde soevereinistische lijn aan. Moslimlanden willen “hun” mensenrechtenverklaring opleggen.

20 september 2012, Brussel: China-EU top. Na de vergadering weigert de Chinese delegatie bepaalde journalisten op de gezamenlijke persconferentie, wat Van Rompuy en Barroso niet aanvaardden. Geen gezamenlijke persconferentie. Ondertussen lopen moslims wereldwijd storm tegen een debiele film en wat Franse tekeningen. Alweer vallen doden, vooral moslims. Men kan er gif op innemen dat de Mensenrechtenraad (MRR) van de VN nog maar eens een resolutie zal stemmen over de strijd tegen het beledigen van religies. Dat lukt: sinds de jaren zestig van de 20ste eeuw vormen de tegenstanders van de UVRM de meerderheid in de Algemene Vergadering (AV) en in de MRR.

De VN zou deze Verklaring met de meeste hardnekkigheid moeten verdedigen. Niet dus. De UVRM wordt systematisch aangevallen in de AV, op wereldconferenties en in de MRR. Deze aanvallen worden op drie vlakken gevoerd. Een **principiële offensief**: de meerderheid van de Lidstaten erkent het universele karakter van « Universele » Verklaring niet. Universele rechten van individuele mensen moeten plaats ruimen voor de “*rechten van de culturen, de beschavingen en de religies*”. Een **inhoudelijk offensief** dat essentiële elementen uit fundamentele artikels viseert zoals het recht om van godsdienst of levensovertuiging te veranderen (Artikel 18). De **dagelijkse guerrilla** in de VN-instellingen zelf: de vrije meningsuiting (Artikel 19) wordt er steeds meer beknot; censuur is ingesteld; het aanklagen van schendingen wordt op alle mogelijke en onmogelijke manieren bemoeilijkt. VN-rapporten over mensenrechten getuigen van selectieve ver-

ontwaardiging. *Verenigde Naties versus mensenrechten*, als het ware.

De UVRM, een tekst die stoort

Voor vele machthebbers is de UVRM een tekst die stoort, maar niet genegeerd kan worden. Deze tegenstrevers zetten dus een andere lijn uit. Vanaf 11 december 1948 brengen zij, die zich een paar uur voordien onthouden hebben en diegenen die hun bezwaren hebben geformuleerd maar toch voor stemmen, alles in stelling om de UVRM systematisch uit te hollen. Deze opstelling bedreigt de UVRM, die steeds meer vijanden kent.

De misprijzende soevereinisten

Voor de *soevereinisten* (de Sovjet-Unie, nu Rusland, China, Cuba, ...) primeert het belang van de staat op de rechten van de individuele mens. Tijdens de voorbereidende debatten (1947-1948) in de Commissie Mensenrechten (CMR) noemt de USSR burgerrechten en politieke rechten “*achttiende-eeuwse*” rechten waar ze niets mee van doen heeft. Steeds wijst de USSR op het belang van de soevereine staat. De UVRM verdedigt precies de individuele rechten tegen de ontsparingen van machtsapparaten. Een verklaring over mensenrechten is een instrument voor de internationale gemeenschap om te waken over de toepassing ervan in de nationale staten. Maar deze stelling wijzen de soevereinistische staten af, waarbij ze zich beroepen op Artikel 2.7 van het VN Handvest: “Geen enkele bepaling van dit Charter geeft de Verenigde Naties de bevoegdheid tussenbeide te komen in aangelegenheden die wezenlijk onder de nationale rechtsmacht van een staat vallen.”

Voor Rusland, China en hun handlangers valt “alles” onder de nationale rechtsmacht van een staat.

Universalisten zijn van mening dat externe inmenging een verplichting is wanneer het o.a. gaat om grove en stelselmatige schendingen. De ene mens mag best bekommerd zijn om het lot van de andere mens.

In de CMR en daarna in de nieuwe MRR neemt China de leiding van de soevereinisten. Steeds drierster en arroganter reageren de Chinese autoriteiten wanneer de situatie van mensenrechten in hun land ter sprake komt. Zoals het een grootmacht past, brengen zij daarbij hun economisch gewicht in stelling. Wie spreekt er nog over mensenrechten in China? Politieke en economische leiders lopen zich te pletter om in de gunst te komen van de Chinese dictators.

Op 2 juli 2005, tijdens een China-Rusland-topontmoeting, publiceren de presidenten Hu Jintao en Poetin een verklaring over de wereldorde in de 21ste eeuw :

“2. De problemen waarmee de mensheid geconfronteerd wordt kunnen alleen maar worden opgelost op basis van universeel erkende principes en normen van internationaal recht en in een eerlijke en rationele wereldorde. Landen over de hele wereld zouden strikt de principes moeten naleven van wederzijds respect voor ieders soevereiniteit en territoriale integriteit, onderlinge non-agressie, niet-inmenging in elkaars interne aangelegenheden, gelijkwaardigheid, wederzijds voordeel en vreedzame co-existentie. (...)

6. Mensenrechten zijn universeel. Landen zouden de mensenrechten en basisvrijheden, zoals vastgelegd in de UVRM, moeten eerbiedigen, inspanningen bevorderen om mensenrechten te garanderen en te vrijwaren in het licht van hun eigen omstandigheden en tradities (sic), en hun verschillen oplossen door dialoog en samenwerking op basis van gelijkheid en wederzijds respect. Internationale bescherming van mensenrechten zou gebaseerd moeten zijn op de principes van vastberaden vrijwaring van de soevereine gelijkwaardigheid van alle landen en van niet-inmenging in elkaars binnenlandse aangelegenheden.”²

Tsjetsjenië voor Rusland, Tibet en Xinjiang voor China: binnenlandse kwesties, die beoordeeld moeten worden in het licht van eigen tradities en omstandigheden. Niemand heeft daar zaken mee. In hun strijd tegen de UVRM kunnen de soevereinisten rekenen op de steun van intolerante gelovigen.

Intolerante gelovigen

Intolerante gelovigen en de staten waar zij de plak zwaaien, verdedigen onwrikbaar het standpunt dat hun goddelijke geboden primeren op menselijke afspraken. Twee kampen staan tegenover elkaar: universalisten versus intolerante gelovigen en hun staten. Die tegenstelling weegt op de debatten, ook in 1947-1948, wanneer onder meer een felle discussie woedt over de plaats van 'God' in de UVRM. Een aantal landen willen zo'n verwijzing toevoegen. De Belgische vertegenwoordiger, de katholieke oud-premier Carton de Wiart, argumenteert dat de vraag over het bestaan van God niet door een meerderheidsstemming kan worden beslecht. Deze verwijzing wordt afgevoerd. De UVRM is mensenwerk.

Intolerante gelovigen geven nooit op. Artikel 18 van de UVRM biedt elke mens de mogelijkheid te veranderen van godsdienst of levensovertuiging. Artikel 16 laat toe dat mensen die verschillende godsdiensten belijden of er uiteenlopende levensovertuigingen op na houden, toch met elkaar trouwen. De islam verbiedt beide. Op 10 december 1948 maakt Egypte voorbehoud bij deze artikels en Saoedi-Arabië onthoudt zich bij de stemming. In de volgende decennia slagen ze erin de artikels 16 en 18 naar hun hand te zetten. Wie Artikel 18 over vrijheid van godsdienst en levensovertuiging uit de UVRM naast Artikel 18 van het Verdrag over Burgerrechten en politieke rechten legt, komt tot de verbijsterende vaststelling dat de mogelijkheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen in de tekst van 1966 gewoon verdwenen is. Weggestemd, na een discussie die in 1947 begonnen is en beslecht in 1966. Dit is een ware aanslag op een fundamenteel mensenrecht: mogen veranderen van religie of van opvatting.

Eenzelfde verschuiving bij Artikel 16 van de UVRM die stelt dat mannen en vrouwen “gelijke rechten” hebben tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan. In 1966 leest artikel 23 anders. Het recht van mannen en vrouwen om een huwelijk te sluiten wordt erkend, maar de “gelijke rechten” zijn verdwenen. Staten moeten passende maatregelen nemen om die gelijke rechten te verzekeren. Op het eerste gezicht is deze verschuiving een detail, maar tegen de achtergrond van de discussie die hierover begon in 1947 is dit veelzeggend.

Voor de moslimlanden is er wel een tekst die de 'ware' mensenrechten opsomt.

De 'ware' Verklaring over mensenrechten

Leiders van moslimlanden en intolerante moslims hebben geen goed woord over voor de UVRM. In 1982 verklaart de vertegenwoordiger van Iran in de VN:

“De Verklaring moet aangepast worden, het laïciserend en Westers document moet plaats ruimen voor een instrument dat universeel beter aanvaard wordt en dus universeel gemakkelijker toepasbaar.”³

De Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC), die 57 moslimlanden vertegenwoordigt, stelt een *Verklaring voor de rechten van de mens in islam* op (Cairo-verklaring - 1990). Ze onderwerpt alle rechten aan de Sharia. De Cairo-verklaring telt 25 artikels en vermeldt 14 maal de Sharia. Artikel 25 leest zo: “De Sharia is de enige referentie voor het uitleggen of interpreteren van welk artikel dan ook uit deze Verklaring”.

Van Commissie naar Raad.

Naar de woorden van VN-Secretaris-generaal Kofi Annan⁴ is de CMR totaal ongeloofwaardig en onprofessioneel geworden. Op zijn vraag schrijft een Groep van Hoog Niveau een rapport dat vernietigend is over de CMR :

“Het vastleggen van normen gericht op het versterken van de mensenrechten kan niet toevertrouwd worden aan Staten die op geen enkele manier blijk geven van hun wil om de mensenrechten te bevorderen en te verdedigen.”⁵

Een nieuwe Mensenrechtenraad (MRR) moet het krediet van de VN over mensenrechten herstellen. Maar de anti-UVRM-meerderheid in de AV verwerpt de meest ingrijpende hervormingen van de Groep zoals het voorstel om van de MRR een autonoom orgaan te maken. Zo'n maatregel zou de slagkracht van de MRR versterken en dat kan niet de bedoeling zijn voor soevereinisten en intolerante gelovigen.

Manipulatie en censuur.

Manipulatie en censuur zijn de handelsmerken van de MRR. Vrije meningsuiting wordt er aan banden gelegd. Wie woorden als *Tibet*, *Sharia* en *fatwa* uitsprekt of het stenigen van vrouwen aanklaagt, wordt het woord ontnomen. Louise Arbor, Hoge Commissaris voor Mensenrechten, is duidelijk: “Het is zeer zorgwekkend vast te stellen dat er in een Raad, die garant zou moeten staan voor de vrije meningsuiting, beperkingen en taboes opduiken of onderwerpen taboe worden.”⁶

Sommige rapporten van Speciale Rapporteurs staan bol van selectieve verontwaardiging. Bijvoorbeeld wanneer Europa vernoemd wordt als het werelddeel waar een “onuitgesproken klimaat van oorlog tussen de beschavingen en de religies”⁷ heerst. Datzelfde rapport rept met geen woord over het Midden-Oosten, waar alles peis en vree is, zoals iedereen weet. Deskundige manipulatie helpt natuurlijk. Dictatoriale en autoritaire staten zijn daarin bedreven als geen ander. Hun “Tien Geboden”:

Tien Geboden om de MRR te fnuiken

1. Wijs op budgettaire problemen.
2. Halveer de spreektijd van NGO's.
3. Lever een uitgebreide proceduredstrijd.
4. Censureer bepaalde woorden en begrippen.
5. Richt, als regering, zelf NGO's op.
6. Focus voortdurend op één probleem.
7. Elimineer kritische rapporteurs.
8. Zorg voor een inflatie van teksten.
9. Bewierook mensenrechtenschenders.
10. Misbruik teksten van de VN.

Blasfemie op de 67ste sessie

De laatste week van september defileren staatshoofden en regeringsleiders op het spreekgestoelte van de AV. Tijdens de lopende 67ste sessie eisen leiders van OIC-landen nogmaals een internationaal verbod op blasfemie, op “wat volken heilig vinden” dixit de Turkse premier Erdogan. Tunesië, Libanon, Indonesië, Egypte en vele anderen sluiten zich daarbij aan. Gelukkig verdedigt president Obama er in zijn toespraak “*free speech*”. Dit is van levensbelang: het begint met de eis van intolerante gelovigen om een verbod op

blasfemie, daarna oordelen Rusland en China dat er geen kritiek mag geuit worden op hun beleid. En zo wordt de vrije meningsuiting gefnuikt. Zonder vrije meningsuiting, geen mogelijkheid om te ijveren voor de andere fundamentele rechten. Voorstanders van de VN, pas op uw zaak.

Tegen de wind in

De VN is nodig en nuttig voor de mensheid. Maar de VN en meer bepaald haar mensenrechtencomponent zijn in grote nood. Precies omdat de VN zo nodig is, is het nodig het falen van de VN bloot te leggen en aan

te klagen. Verdedigers van de VN moeten durven voor eigen deur vege. Het is de enige manier om de adem en inspiratie van 1945-1948 terug te vinden.

Aanvallen op de UVRM zijn vooral het werk van staten. Wereldwijd verzetten miljoenen mensen zich tegen wantoestanden, soms ten koste van hun vrijheid en hun leven. Hoe meer de UVRM wordt ondermijnd en uitgehold binnen de VN, hoe meer wereldburgers het slachtoffer zijn van schendingen. De universaliteit van mensenrechten staat op het spel. Weerstand bieden is mogelijk en nodig. Mijn boek is daarvan een onderdeel.

Noten

- 1 Willy Laes was adjunct-directeur van het Koninklijk Atheneum Keerbergen. Hij was vrijwilliger, bestuurslid en de eerste Vlaamse voorzitter van Amnesty International Vlaanderen. Hij heeft samengewerkt met de founding fathers van de internationale mensenrechtenbeweging. Daarnaast was hij onder meer medeoprichter en voorzitter van de AI – EU Association. Hij is nog steeds actief binnen Amnesty International. Op zijn website (www.willylaes.be) informeert en commentarieert hij actuele ontwikkelingen op het gebied van mensenrechten, democratie en de samenleving in het algemeen, vanuit het perspectief van een mensenrechtenactivist. Zijn boek: Willy Laes, “Verenigde Naties versus mensenrechten. Een verhaal van manipulatie, censuur en hypocrisie”, Garant, Antwerpen, 2011.
- 2 China-Russia Joint Statement on 21st Century World Order, 2 juli 2005, New China News Agency.
- 3 Interventie van de Iraanse vertegenwoordiger op de 3de Commissie van de VN, 26.11.1982, A/C3/37/SR.56
- 4 Kofi Annan, *In larger Freedom*, SG A/59/2005
- 5 *Un monde plus sur*, A/59/565
- 6 Persconferentie L. Arbour, 18 juni 2008.
- 7 Doudou Diène, SR over hedendaagse vormen van racisme etc., A/HRC/4/19

Repliek

“De Verenigde Naties ondergraven de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens” door Willy Laes

Neri Sybesma-Knol

Deze tekst, evenals het boek van dezelfde auteur *Verenigde Naties versus mensenrechten; een verhaal van manipulatie, censuur en hypocrisie* (Garant, 2011), komt in de eerste plaats over als een zeer persoonlijk commentaar. Hier is een gedreven idealist aan het woord die, na een leven van persoonlijke inzet voor de verwezenlijking van de rechten van de mens, zijn teleurstelling van zich afschrijft over wat er uiteindelijk terecht is gekomen van de idealen die de grondslag vormden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 1948. De zeer kritische beschouwingen over de toestand van de mensenrechten in de wereld, met name over de vrijheid van meningsuiting en van godsdienst zijn uitgewerkt en veelal terecht.

Toch blijven er enkele meer fundamentele bedenkingen, met name over de manier waarop een en ander wordt geplaatst in de context van de ‘Organisatie van de Verenigde Naties’.

Zo stelt de auteur zich bijzonder selectief op ten aanzien van het mensenrechtenwerk binnen de Verenigde Naties. In werkelijkheid speelt dat zich maar heel ten dele af binnen de Mensenrechtenraad (vroeger de Commissie voor de Rechten van de Mens). De Raad is immers een politiek orgaan, een forum waar Staten publiekelijk (tegenover de wereld, en tegenover hun eigen achterban) hun standpunten uiteenzetten en met elkaar in debat – c.q. op de vuist – gaan. Dat krijgt uiteraard de volle aandacht in de media, mede door de zeer aanwezige mensenrechten-NGO’s. In het manuscript, en ook in het artikel, komt voornamelijk dat forum ter sprake naast de ook al zeer gemediatiseerde grote VN-Conferenties en de Algemene Vergadering. Vooral wanneer de positie van het individu, het slachtoffer van mensenrechtenschendingen, ter sprake komt betekent dat een echte lacune. Over het uiterst belangrijke wetgevende werk van de Commissie voor de Rechten van de Mens (de periode van het opstellen van belangrijke verklaringen en verdragen) wordt niet gerept. Dat doet sterk af aan de waarde van op zichzelf belangrijke kritische beschouwingen.

De Comité’s die bij de verschillende Verdragen werden ingesteld, die met de verdragspartijen een continue dialoog aangaan op grond van de periodieke nationale rapporten en waarbij individuen klacht kunnen neerleggen over vermeende schendingen, worden in het boek afgedaan met: “In dit verhaal worden ze niet verder onder de loep genomen: een analyse van hun werking voegt niets nieuws toe.” In de bijdrage hierboven worden ze zelfs niet genoemd.

Die Comité’s, en zeker het BUPO Comité dat net als de andere is samengesteld uit onafhankelijke deskundigen, werken volgens een quasi-jurisdictionele procedure die sterk lijkt op de procedure voor het Hof in Straatsburg. Niet dat er daarop geen kritiek te leveren zou zijn: zie bijvoorbeeld Marc Bossuyt in geschreven en gesproken teksten. Maar ze negeren mag in dit geval geen optie zijn.

Mijn bedenkingen situeren zich echter ook rond de manier waarop de ‘Verenigde Naties’, in (onder)titels en tekst, voortdurend worden voorgesteld als een ‘actor’ in de internationale betrekkingen. Dit is natuurlijk niet het geval. Het zijn immers niet de Verenigde Naties die manipuleren, censureren en hypocriet zijn! De Organisatie is niet meer dan een forum, een toneel (toegegeven, vaak een strijdtoneel). Daar discussiëren de verschillende *stakeholders*, zoals grote en kleine staten, het middenveld, grote ondernemingen, etc. over wereldproblemen zoals vrede, veiligheid, ontwikkelingshulp en mensenrechten.

In het boek wordt dat onderscheid alvast niet voldoende gemaakt; integendeel, de VN worden gekenschetst als tegenwerker, zelfs als schender, van de rechten van de mens. Telkens opnieuw wordt de VN als “dader” voorgesteld. “De Verenigde Naties ondergraven ...”; “de internationale gemeenschap, de VN dus, is bezig de UVRM onderuit te halen”; “De VN-lijn van onvrijheid en manipulatie...”.

Mijn conclusie: interessante teksten, met veel beharigenswaardige passages, maar waarin aan het mensenrechtenwerk van de VN helaas niet ten volle recht wordt gedaan.

Nieuws in het kort

Cedric Ryngaert, met bijdrage van Frank Maes

Joegoslavië-tribunaal (ICTY)

Op 12 december 2012 veroordeelde het ICTY Zdravko Tolimir, de voormalige onderbevelhebber en veiligheidsschef van het Bosnisch-Servische leger tot een levenslange gevangenisstraf voor zijn aandeel in de misdaden die in 1995 werden begaan na de val van de enclaves van Srebrenica en Žepa in Bosnië-Herzegovina. Tolimir is niet de enige die voor de misdaden van Srebrenica wordt berecht: maar liefst twaalf rechtszaken lopen, of liepen, voor het ICTY met betrekking tot Srebrenica, met inbegrip van de zaken tegen Radovan Karadzic en Ratko Mladic. Uit het laatste rapport van het ICTY aan de Veiligheidsraad (december 2012) blijkt dat die laatste zaken tussen 2014 en 2016 afgelopen zullen zijn.

Het tribunaal zal vervolgens de deuren sluiten, maar een residuair mechanisme van toezicht zal verder blijven bestaan. Op 1 juli 2013 zou dit in Den Haag worden opgericht. Het is onder meer bevoegd om de beroepen te behandelen die Karadzic of Mladic tegen hun eventuele veroordeling zouden instellen. Het residuair mechanisme van het Rwanda-tribunaal zou ook bevoegd zijn om een aantal nog voortvluchtige beklaagden te berechten.

Nationale rechtbanken zouden andere zaken moeten behandelen. Niet alle nationale autoriteiten lijken echter opgewassen tegen deze taak. Zo hebben de Bosnische rechtbanken bevoegd voor de berechting van oorlogsmisdaden een gerechtelijke achterstand van honderden zaken. Het ICTY is zich bewust van de problemen waarmee nationale autoriteiten kampen. Het tracht daarom expertise over te dragen en internationale partners te steunen die nationale aanklagers trainen. Het legt ook de nadruk op het belang van het vervolgen van seksuele misdrijven, waarvan er nog al te veel ongestraft blijven.

Na een nieuw proces liet het ICTY drie commandanten van het Kosovaars Bevrijdingsleger (KLA) – Haradinaj, Balaj, Brahimaj – vrij. Ze waren aangeklaagd voor hun aandeel in de ontvoering, foltering en moord van een aantal personen, door het KLA, tijdens de oorlog in Kosovo (1998-1999). Het tribunaal achtte een aantal van die misdaden bewezen, maar oordeelde dat er geen bewijs was dat de beklaagden een gemeenschappelijk plan hadden ontworpen om deze misdaden te begaan. Het nieuwe proces kwam er nadat de beroepskamer van het ICTY in 2010 had geoordeeld dat getuigen geïntimideerd waren tijdens het eerste proces.

In een uitspraak van 16 november 2012, die de nodige politieke deining teweegbracht in de Balkan, liet de beroepskamer van het ICTY, Ante Gotovina en Mladen Markac vrij. Zij waren respectievelijk kolonel-generaal en onderminister van Kroatië ten tijde van de Kroatische ‘Operatie Storm’ in de zuidelijke Krajina. Heel wat Kroaten beschouwen hen als nationale helden. Het ICTY had hen in eerste aanleg tot resp. 24 en 18 jaar gevangenisstraf veroordeeld voor hun participatie in een gemeenschappelijk plan om de Servische burgerbevolking gedwongen te verwijderen uit de Krajina. De beroepskamer besliste echter unaniem dat de rechtbank in eerste aanleg verkeerdelijk had geoordeeld dat het bestaan van artillerie-inslagen op meer dan 200 meter van een legitiem militair doelwit bewees dat de Kroatische troepen onrechtmatige aanvallen hadden uitgevoerd tegen steden in de Krajina. De rechtbank vond geen verder bewijs dat de beklaagden onrechtmatige artillerieaanvallen hadden bevolen, of dat ze hadden geparticipeerd in een gemeenschappelijk plan om de Servische bevolking te verwijderen van het Kroatische grondgebied. De beslissing leidde zoals verwacht tot gejubel in Kroatië. Gecombineerd met de vrijlating van drie KLA-commandanten dreigt ze de perceptie te versterken dat het tribunaal anti-Servisch is.

Rwanda-tribunaal (ICTR)

Met de veroordeling van Augustin Ndirakobuca, de voormalige Rwandese minister van Planning, kwam op 20 december 2012 een einde aan de processen in eerste aanleg van het Rwanda-tribunaal. Sinds 1994 heeft het tribunaal 75 processen gevoerd. 65 beschuldigen werden ook effectief schuldig bevonden. Tegen eind 2014 zou het ICTR zijn deuren moeten sluiten, waarna een residueel mechanisme in werking zal treden (zie hoger).

Internationaal Strafhof

Op 18 december 2012 velde het Internationaal Strafhof zijn tweede vonnis. Voor het eerst in zijn geschiedenis sprak het een beschuldigde vrij. De Congolees Mathieu Ngudjolo Chui werd vrijgelaten omdat het onvoldoende bewezen was dat hij de bevelhebber was van een groep strijders die het dorp Bogoro in Ituri, Oost-Congo, aanviel in 2003. Het Hof benadrukte wel dat deze uitspraak niet betekende dat er geen misdaden waren begaan in Bogoro, of dat de inwoners van Bogoro niet hadden geleden. Het Hof verduidelijkte dat deze beslissing niet per se impliceert dat Ngudjolo Chui onschuldig is; een dergelijke beslissing toont enkel aan dat het door de aanklager geleverde bewijsmateriaal niet volstond voor een veroordeling die boven elke gerechtvaardigde twijfel was verheven. De aanklager ging in beroep tegen de vrijspraak. Ngudjolo Chui werd wel vrijgelaten.

Op 22 november 2012 ontzegelde het Hof het aanhoudingsbevel tegen Simone Gbagbo, de echtgenote van de voormalige president van Ivoorkust. Simone Gbagbo wordt verantwoordelijk geacht voor zulke misdaden tegen de mensheid als moord, verkrachting en andere vormen van seksueel geweld, begaan in de nasleep van de verkiezingen in Ivoorkust in 2010. Op 29 februari 2012 had het Hof al een verzegeld (d.i. niet-publiek) aanhoudingsbevel afgeleverd. Simone Gbagbo is nog steeds in hechtenis in Ivoorkust. Het staat nu aan de nationale autoriteiten om haar over te leveren aan het Hof. Haar echtgenoot, Laurent Gbagbo, werd op 30 november 2011 al overgeleverd aan het Hof. Op 2 november 2012 besliste het Hof dat hij in staat is om terecht te worden.

Op 1 oktober 2012 ondertekende het Hof een contract met een aannemer voor de constructie van een permanent gebouw voor het Hof in Den Haag. De constructie vangt in 2013 aan en zou voltooid moeten zijn in 2015. De waarde van het contract is 147 miljoen euro. Sinds zijn oprichting huist het Hof in een tijdelijk gebouw, maar de Vergadering van Staten had in 2007 beslist dat een permanent hof een permanent gebouw verdient.

Libanon-tribunaal

De beroepskamer van het Libanon-tribunaal bevestigde op 1 november 2012 dat de vier mannen beschuldigd van de moord op de voormalige Libanese premier Hariri in hun afwezigheid kunnen worden berecht omdat ze op de hoogte zijn van de aanklachten tegen hen. Het Libanon-tribunaal is het enige internationale straftribunaal dat deze bevoegdheid heeft. Het kan die aanwenden als ultieme remedie om te vermijden dat voortvluchtigen geen rekenschap hoeven af te leggen voor hun daden. Het begin van het proces tegen de vier mannen is gepland voor 25 maart 2013.

Op 24 oktober 2012 wees de beroepskamer een beroep van de verdediging af als zou het tribunaal onrechtmatig zijn opgericht (met name omdat de terroristische aanslag op Hariri geen bedreiging van de internationale vrede en veiligheid zou zijn). De kamer wees erop dat het tribunaal was opgericht op basis van een resolutie (1757; 2007) van de Veiligheidsraad, en dat de rechters niet de bevoegdheid hadden om zich uit te spreken over de geldigheid van een dergelijke resolutie. De beroepskamer voegde daaraan toe dat de Veiligheidsraad een ruime beslissingsmarge heeft om een bepaalde situatie te beschouwen als een bedreiging van de internationale vrede en veiligheid, en om gepaste maatregelen te nemen om de vrede en veiligheid te handhaven.

Klimaatop in Doha

Frank MAES

Van 26 november tot 8 december 2012 ging in Doha (Qatar) de 18de vergadering van de partijen bij het Kli-

maatverdrag (COP 18) door, alsook de achtste vergadering van de partijen bij het Kyoto Protocol (CMP 8). Te Doha werden enkele belangrijke beslissingen genomen, de 'Doha Climate Gateway' genoemd. Sedert een aantal jaren blijven belangrijke beslissingen uit die rekening houden met een nieuwe realiteit, namelijk een aantal ontwikkelingslanden (China, India, Brazilië) worden steeds grotere uitstoters van broeikasgassen als een gevolg van hun succesvolle economische ontwikkeling. Dit vertaalt zich echter niet in de huidige klimaatarchitectuur. Op het vlak van bindende afspraken om de emissies van broeikasgassen te reduceren (de zgn. 'mitigation') maken zowel het Klimaatverdrag en het Kyoto Protocol een onderscheid tussen ontwikkelde landen (Bijlage I-landen in het Klimaatverdrag) en ontwikkelingslanden. In het Kyoto Protocol hebben de Bijlage I-landen de verplichting aanvaard hun broeikasgasemissies gezamenlijk te reduceren met 5% in de periode 2008-2012, ook de eerste verbintenisperiode genoemd. Zoals bekend variëren de reducties van land tot land, gaande van 8% voor de toen 15 EU-landen tot een stijging met 10% voor IJsland ten opzichte van de uitstoot in 1990. Het was oorspronkelijk de bedoeling dat een nieuwe verbintenisperiode van start zou gaan vanaf 1 januari 2013, m.a.w. een amendement van kracht vanaf deze periode.

Secretaris-generaal Ban Ki-moon opent het 'high level segment' op de klimaatop in Doha, 4 december 2012.

Vooruitgang onder het Kyoto Protocol

Op de vorige klimaatop in Durban (december 2011) werd na 6 jaar onzekerheid de politieke beslissing genomen om tijdens de top in Doha een tweede verbintenisperiode onder het Kyoto Protocol te formaliseren. In Doha werd een akkoord bereikt om via een amen-

dement van het Kyoto Protocol een tweede verbintenisperiode van 2013 tot 2020 in te stellen (FCCC/KP/CMP/2012/L.9). 37 industrielanden (de 27 EU-Lidstaten, IJsland, Kroatië, Noorwegen, Zwitserland, Australië, Oekraïne, Kazakstan, Wit-Rusland, Monaco en Liechtenstein) en de EU aanvaardden kwantitatieve reductiedoelstellingen om gezamenlijk hun emissies van broeikasgassen met minstens 18% te verminderen tegen 2020, overwegend op basis van de emissies van 1990.

Het feit dat deze afspraken het voorwerp uitmaken van een juridisch bindend akkoord is een belangrijk signaal naar de ontwikkelingslanden die verwachten dat de ontwikkelde landen de leiding blijven nemen in de strijd tegen klimaatveranderingen. Het akkoord moet wel nog door de partijen worden geratificeerd alvorens voor hen van kracht te worden. Niettemin is erkend dat de partijen het amendement ten provisoire titel kunnen toepassen vanaf 1 januari 2013. Indien partijen hiervan geen gebruik maken, dan worden ze toch geacht via hun nationale wetgeving het amendement vanaf 1 januari 2013 toe te passen. Ten laatste in 2014 zullen de partijen hun effectieve reductiedoelstellingen opgeven, die kunnen afwijken van de reductiedoelstellingen vooropgesteld in het akkoord. Dit kan enkel indien ze hogere ambities nastreven en bijgevolg hogere reductie-inspanningen voorstellen dan diegene opgenomen in het akkoord. Bij de EU-landen is de reductie-inspanning 20% ten aanzien van de emissies in 1990, mogelijk nog te verhogen tot 30%. De vooropgestelde emissiereducties volstaan immers niet om de opwarming van de aarde te beperken tot 2°C, zoals vooropgesteld door het *International Panel on Climate Change* dat reducties voor de ontwikkelde landen in de grootteorde van -25 tot -40% tegen 2020 noodzakelijk acht. Een aantal industrielanden met substantiële emissies van broeikasgassen hebben immers te kennen gegeven geen nieuwe verplichtingen onder het Kyoto Protocol te aanvaarden, waaronder Canada, Japan, Rusland en Nieuw-Zeeland, allemaal oorspronkelijke partijen bij het Kyoto Protocol. Canada is uit het Kyoto Protocol gestapt en de VS, als tweede grootste uitstoter van broeikasgassen, is nooit partij geweest bij het Kyoto Protocol en is dit ook niet van plan.

Hierdoor vertegenwoordigen de landen die akkoord gaan met het amendement slechts 15% van de glo-

bale uitstoot aan broeikasgassen. Landen zonder reductiedoelstellingen in de tweede verbintenisperiode mogen geen emissierechten meer verhandelen. Overtoollige emissierechten uit de eerste verbintenisperiode, de zogenaamde 'hot air', mogen worden overgedragen naar de tweede verbintenisperiode, maar dit overschot dient in een "reserve" te worden gestopt en de aankoop ervan is beperkt tot 2% van de toegewezen hoeveelheden uit de eerste verbintenisperiode. In de tweede verbintenisperiode wordt zo het ontstaan van een nieuw surplus vermeden.

Minder succesvol onder het Klimaatverdrag

Nadat de Klimaatconferentie in Kopenhagen in 2009 was mislukt, werd in Durban (eind 2011) beslist om het werk van de *'Ad hoc Working Group on Long-term Cooperative Action under the Convention'* (AWG-LCA), opgericht tijdens de klimaatop van Bali (2007), af te sluiten. AWG-LCA heeft de basis gelegd voor de bouwstenen van een toekomstig klimaatbeleid, zonder echt succesvol te zijn. Met de goedkeuring van het *'Durban Platform for Enhanced Action'* werd het pad geëffend voor de toekomst van het klimaatregime. Er werd immers besloten om onderhandelingen op te starten over een globaal bindend akkoord dat van toepassing zal zijn op alle landen vanaf 2020. Deze onderhandelingen moeten tegen eind 2015 afgerond zijn. In Doha werd hiervoor een eerste werkprogramma aangenomen. Dit programma voorziet twee bijkomende onderhandelingszittingen in 2013 en een ontwerpakkoord dat klaar moet zijn tegen eind 2014. De secretaris-generaal van de VN, Ban Ki Moon, zal hiervoor in 2014 een klimaatop voor staats- en regeringsleiders samenroepen.

Het Durban Platform voorzag ook een verhoging van het ambitieniveau van de uitstootreducties omdat de huidige engagementen niet volstaan om de 2°C-doelstelling te halen. Hierbij zal uiteraard gekeken worden naar de nodige emissiereducties zelf, maar ook naar de aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering, het elimineren van barrières en steun voor ontwikkelingslanden (financiering, technologie en capaciteitsopbouw). Intussen is er ook gewerkt aan bijkomende beslissingen over een *"shared vision"* (de langetermijnvisie), de herziening van de doelstellingen in de peri-

ode 2013-2015 (op basis van het in 2014 verwachte nieuwe IPCC-rapport), de mitigatie in ontwikkelde en ontwikkelingslanden, het gebruik van marktmechanismen, de ontbossing, de financiering van het klimaatbeleid, adaptatie, technologie en capaciteitsopbouw. Er werd vooral vooruitgang geboekt op het vlak van de operationalisering van de nieuwe instellingen die door de akkoorden van Cancun en Durban in het leven zijn geroepen.

Duidelijkheid over financiering ontwikkelingslanden opnieuw vooruit geschoven

Veel aandacht ging in Doha naar de klimaatfinanciering. De ontwikkelingslanden vroegen van de ontwikkelde landen om meer duidelijkheid over financiële ondersteuning in de periode 2013-2020. Op de top van Kopenhagen (2009) was er immers beslist dat industrielanden in de periode 2010-2012, 30 miljard US\$ en tegen 2020 100 miljard US\$/jaar zouden vrijmaken voor klimaatfinanciering. De nood aan het verhogen van de klimaatfinanciering werd erkend, maar er werden geen concrete afspraken gemaakt over financieringstrajecten tussen 2012 en 2020. De COP riep alle landen op om tegen de volgende sessie hun strategieën voor het mobiliseren van 100 miljard US\$ bekend te maken. Het werkprogramma voor een langetermijn klimaatfinanciering, dat in Durban van start was gegaan, werd met 1 jaar verlengd. Het doel is industrielanden bij te staan bij trajecten voor het verhogen van hun klimaatfinanciering en om de mobilisering en effectieve inzet in ontwikkelingslanden te verbeteren.

Uw V(V)N-Agenda

door Kirsten Arnauts¹

De VVN-agenda

Datum nog te bepalen	VVN Lezingenreeks: “Vlaanderen en/in de VN”
Datum nog te bepalen	Lancering Wereldvisie monografie “De Programma’s en Fondsen van de Verenigde Naties”
5-8 december	VVN Model United Nations

De VN-agenda

Om met stip in uw agenda te noteren:²

8 maart	Internationale dag van de vrouw
20 maart	Internationale dag van het geluk (A/RES/66/281)
21 maart	Internationale dag voor de eliminatie van raciale discriminatie (A/RES/2142 (XXI))
21 maart	Wereldpoëziedag (UNESCO)
21 maart	Internationale dag van Nowruz (A/RES/64/253)
21 maart	Werelddag voor het syndroom van Down (A/RES/66/149)
21 maart	Internationale dag van de bossen en de boom (A/RES/67/200)
21-27 maart	Week van solidariteit met de volkeren die vechten tegen racisme en raciale discriminatie (A/RES/34/24)
22 maart	Wereldwaterdag (A/RES/47/193)
23 maart	Werelddag van de meteorologie (WMO)
24 maart	Werelddag van de tuberculose (WHO)
24 maart	Internationale dag voor het recht op de waarheid betreffende zware mensenrechtenschendingen en voor de waardigheid van slachtoffers (A/RES/65/196)
25 maart	Internationale dag ter herinnering van de slachtoffers van slavernij en transatlantische slavenhandel (A/RES/62/122)
25 maart	Internationale dag van solidariteit met gevangenen en verdwenen stafleden
2 april	Werelddag voor de bewustwording rond autisme (A/RES/62/139)
7 april	Dag ter herinnering van de slachtoffers van de Rwandese genocide
7 april	Wereldgezondheidsdag (WHO)
12 april	Internationale dag van de menselijke ruimtevlucht (A/RES/65/271)
22 april	Internationale dag van Moeder Aarde (A/RES/63/278)
23 april	Werelddag van het boek en <i>copyright</i> (UNESCO)
23-29 april	VN week voor globale verkeersveiligheid (A/RES/60/5)
25 april	Werelddag rond malaria (WHO)
26 april	Werelddag van de intellectuele eigendom (WIPO)
29 april	Dag ter herinnering van alle slachtoffers van chemische oorlogvoering

30 april	Internationale Jazz dag
3 mei	Werelddag van de persvrijheid (A/DEC/48/432)
8-9 mei	Tijd van herdenking en verzoening voor diegenen die hun leven verloren tijdens de Tweede Wereldoorlog (A/RES/59/26)
12-13 mei	Werelddag van de trekvogel (UNEP)
15 mei	Internationale dag van de families (A/RES/47/237)
17 mei	Werelddag van de telecommunicatie en informatiemaatschappij (ITU)
21 mei	Werelddag voor culturele diversiteit, dialoog en ontwikkeling (A/RES/57/249)
22 mei	Internationale dag voor biologische diversiteit (A/RES/55/201)
25-31 mei	Week van solidariteit met de volkeren van niet-zelfbesturende gebieden (A/RES/54/91)
29 mei	Internationale dag van de VN vredehandhavers (A/RES/57/129)
31 mei	Wereld anti-tabak dag (WHO)
1 juni	Wereldwijde dag van de ouders (A/RES/66/292)
4 juni	Internationale dag van onschuldige kinderslachtoffers van agressie (A/RES/ES-7/8)
5 juni	Werelddag van het milieu (UNEP)
8 juni	Werelddag van de oceanen (A/RES/63/111)
12 juni	Werelddag tegen kinderarbeid (ILO)
14 juni	Werelddag van de bloedgever (WHO)
15 juni	Werelddag van de bewustwording van ouderen mishandeling (A/RES/66/127)
17 juni	Werelddag om te strijden tegen verwoestijning en droogte (A/RES/49/115)
20 juni	Wereldvluchtelingendag (A/RES/55/76)

Enkele belangrijke afspraken op de VN-vergaderagenda³

New York

4-15 maart	Commissie over de status van vrouwen, 57 ^{ste} sessie
14-15 maart	Speciale <i>high-level</i> vergaderingen van de Economische en Sociale Raad met de Bretton Woods instellingen, the Wereldhandelsorganisatie en UNCTAD
18-22 maart	Comité voor beleidsontwikkeling, 15 ^{de} sessie
18-28 maart	Finale VN Conferentie over het wapenhandelverdrag
22 maart	Algemene Vergadering, <i>high-level</i> interactieve dialoog om het Internationale jaar van watercoöperatie te markeren alsook de 20 ^{ste} verjaardag van de proclamatie van de Wereldwaterdag
Maart	Algemene Vergadering, vijfde comité, eerste hernomen sessie (vier weken)
1-19 april	Jaarlijkse Ontwapeningscommissie
April/mei	Open werkgroep over de financiering voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, tweede sessie
April	Open werkgroep over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, tweede sessie
6-17 mei	Commissie over Duurzame Ontwikkeling, 20 ^{ste} sessie
20-29 mei	Comité over niet-gouvernementele organisaties, hernomen sessie

Mei	Algemene Vergadering, vijfde comité, tweede hernomen sessie (vier weken)
10-14 juni	Staten partij bij de <i>UN Convention on the Law of the Sea</i> , 23 ^{ste} vergadering
18-21 juni	UNICEF, Executive Board, jaarlijkse sessie
24-28 juni	UN-Women, Executive Board, jaarlijkse sessie

Genève

11 februari - 1 maart	Comité voor de eliminatie van discriminatie tegen vrouwen, 54 ^{ste} sessie
11 februari – 8 maart	Comité voor de eliminatie van raciale discriminatie, 82 ^{ste} sessie
11-15 februari	Mensenrechtenraad, Werkgroep rond mensenrechten en transnationale bedrijven en andere zakenondernemingen, vierde sessie
18-22 februari	Mensenrechtenraad, adviserend comité, 10 ^{de} sessie
25 februari – 22 maart	Mensenrechtenraad, 22 ^{ste} sessie
7-28 maart	ILO, <i>governing body</i> en de comités, 317 ^{de} sessie
11-28 maart	Mensenrechtencomité, 107 ^{de} sessie
9-11 april	ECE, 65 ^{ste} sessie
15-26 april	Comité rond de bescherming van de rechten van alle migrantenarbeiders en familieleden, 18 ^{de} sessie
15-19 april	Comité rond de rechten van personen met een handicap, 9 ^{de} sessie
29 april – 17 mei	Comité rond economische, sociale en culturele rechten, 50 ^{ste} sessie
6-31 mei	Comité tegen foltering, 50 ^{ste} sessie
13 mei – 28 juni	Ontwapeningsconferentie, tweede deel
20-28 mei	WHO, <i>World Health Assembly</i> , 66 ^{ste} sessie
27 mei – 14 juni	Comité rond de rechten van het kind, 63 ^{ste} sessie
27 mei – 14 juni	Mensenrechtenraad, 23 ^{ste} sessie

Wenen

8-15 maart	Commissie rond verdovende drugs, 56 ^{ste} sessie
19-26 april	Commissie rond misdaadpreventie en strafrecht, 22 ^{ste} sessie
12-21 juni	Comité rond het vreedzaam gebruik van de ruimte, 56 ^{ste} sessie
13-14 juni	Vorbereidende commissie voor de <i>Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization</i> , 40 ^{ste} sessie
24-27 juni	UNIDO, <i>Industrial Development Board</i> , 41 ^{ste} sessie

5 februari	Nairobi – UNEP, Comité van de permanente vertegenwoordigers, bijzondere vergadering
20 maart	Nairobi – UNEP Comité van de permanente vertegenwoordigers, 122ste vergadering
15-19 april	Nairobi – <i>Governing Council</i> van UN-Habitat, 24 ^{ste} sessie
18 juni	Nairobi – UNEP Comité van de permanente vertegenwoordigers, 123ste vergadering
19 juni	Nairobi – Comité van de permanente vertegenwoordigers bij UN-Habitat, 49 ^{ste} vergadering
18 februari – 15 maart	Montreal – ICAO, Raad, 198 ^{ste} sessie
27 februari – 1 maart	Rome – VN seminarie over de assistentie aan het Palestijnse volk
Februari	Den Haag – Organisatie voor het verbod op chemische wapens, <i>executive council</i> , 71 ^{ste} sessie
8-19 april	Istanboel – VN forum rond de bossen, 10 ^{de} sessie
22-26 april	Rome – FAO, Raad, 146 ^{ste} sessie
21 mei – 21 juni	Montreal – ICAO, Raad, 199 ^{ste} sessie
Mei	Den Haag – Organisatie voor het verbod op chemische wapens, <i>executive council</i> , 72 ^{ste} sessie
15-22 juni	Rome – FAO conferentie, 38 ^{ste} sessie
24-25 juni	Rome – FAO, Raad, 147 ^{ste} sessie
Juni	Londen – IMO, Raad, 110 ^{de} sessie

Noten

- 1 Hoofdredacteur van Wereldbeeld.
- 2 Voor een volledig overzicht van alle dagen en weken zie respectievelijk: <http://www.un.org/en/events/observances/days.shtml> en <http://www.un.org/en/events/observances/weeks.shtml>.
- 3 Voor een volledig overzicht van alle VN vergaderingen en conferenties zie: <http://conf.un.org/DGAACS/Meetings.nsf>.

De Verenigde Naties

Voornaamste VN-Organen

Algemene Vergadering

Subsidiare Organen

Hoofd- en andere zittingsgebonden commissies
Ontwikkelingscommissie
Mensenrechtenraad
Commissie voor Internationaal Recht
Permanente comités en ad hoc organen

Programma's en Fondsen

UNCTAD VN-Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling
 • ITC Internationaal Handelscentrum (UNCTAD/WTO)
 UNDP VN-ontwikkelingsprogramma
 • UNCDF VN-Kapitaalontwikkelingsfonds
 • UNV VN-Vrijwilligers
 UNEP VN- Milieuprogramma
 UNFPA VN-Bevolkingsfonds
 UN-HABITAT VN-Centrum voor Menselijke Nederzettingen
 UNHCR Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen
 UNICEF Kinderfonds van de Verenigde Naties
 UNODC VN-Bureau voor Drugs en Criminaliteit

UNRWA¹ VN-Agentschap voor Hulp aan de Palestijnse Vluchtelingen in het Nabije Oosten
 UN-Women VN-Eenheid voor Gendergelijkheid en de Empowerment van Vrouwen
 WFP Wereldvoedselprogramma

Onderzoeks- en opleidingsinstellingen

UNICRI VN-Interregionaal Criminologisch en Juridisch Onderzoeksinstituut
 UNIDIR¹ VN-Onderzoeksinstituut voor Ontwapeningsvraagstukken
 UNITAR VN-Instituut voor Opleiding en Onderzoek

Andere VN-Entiteiten

UNAIDS Gezamenlijk VN-Programma voor HIV/AIDS
 UNISDR Internationaal Strategische van de VN voor de Beperking van het Risico op Rampen
 UNOPS VN-Bureau voor Projectondersteunende Diensten

Veiligheidsraad

Subsidiare Organen

Comité voor Terrorismebestrijding
 Internationaal Strafbtribunaal voor Rwanda (ICTR)
 Internationaal Strafbtribunaal voor het voormalige Joegoslavië (ICTY)

Subsidiar Adviesorgaan

VN-Commissie voor Vredesopbouw

Aanverwante Organisaties

CTBTO Voorbereidende Commissie van de Verdragsorganisatie voor een Alomvattend Verbod op Kernproeven
 IAEA² Internationaal Agentschap voor Atoomenergie
 OPCW Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens
 WTO Wereldhandelsorganisatie

Economische en Sociale Raad

Functionele Commissies

Misdadpreventie en Strafrecht
 Verdovende Middelen
 Bevolking en Ontwikkeling
 Wetenschap en Technologie voor Ontwikkeling
 Sociale Ontwikkeling
 Statistiek
 Status van de Vrouw
 Duurzame Ontwikkeling
 VN-Forum voor Bossen

Andere Organen

Comité voor Ontwikkelingsbeleid
 Comité van Experts inzake Openbaar Bestuur
 Comité voor Non-Gouvernementele Organisaties
 Permanent Forum voor Inheemse Aangelegenheden
 VN-Groep van Experts inzake Geografische Namen
 Andere zittingsgebonden en permanente comités en expert-, ad hoc en verwante organen

Regionale Commissies

ECA Economische Commissie voor Afrika
 ECE Economische Commissie voor Europa
 ECLAC Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied
 ESCAP Economische en Sociale Commissie voor Azië en het Stille Zuidzeegebied
 ESCWA Economische en Sociale Commissie voor West-Azië

Gespecialiseerde organisaties³

ILO Internationale Arbeidsorganisatie
 FAO Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties
 UNESCO Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
 WHO Wereldgezondheidsorganisatie
 Wereldbankgroep
 IBRD Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling ("Wereldbank")
 IDA Internationale Ontwikkelingsmaatschappij
 IFC Internationale Financieringsmaatschappij
 MIGA Agentschap voor Garanties op Multilaterale Investigingen
 ICSID Internationaal Centrum voor de Beslechting van Investeringsgeschillen

IMF Internationaal Monetair Fonds
 ICAO Organisatie voor de Internationale Burgerluchtvaart
 IMO Internationale Maritieme Organisatie
 ITU Internationale Telecommunicatie Unie
 UPU Wereldpostunie
 WMO Wereld Meteorologische Organisatie
 WIPO Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom
 IFAD Internationaal Fonds voor Landbouwontwikkeling
 UNIDO Organisatie van de Verenigde Naties voor Industriële Ontwikkeling
 UNWTO Wereld Toerisme Organisatie

Internationaal Gerechtshof

Departementen en Bureaus

EOSG Uitvoerend Bureau van de Secretaris-Generaal
 DESA Departement voor Economische en Sociale Aangelegenheden
 DFS Departement voor Ondersteuning van Activiteiten op het Terrein
 DGACM Departement voor de Algemene Vergadering en Conferentiemanagement
 DIM Departement Managementaangelegenheden
 DPA Departement Politieke Aangelegenheden

OSAA Bureau van de Speciale Adviseur voor Afrika

SRSO/CAAC Bureau van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal voor Kinderen in Gewapende Conflicten
 UNODA Bureau voor Ontwapeningsaangelegenheden
 UNOG VN-Bureau te Genève
 UN-OHRLS VN-Bureau van de Hoge Vertegenwoordiger voor de Minst Ontwikkelde Landen
 UNON VN-Bureau te Nairobi
 UNOV VN-Bureau te Wenen

Opmerkingen:

- UNRWA en UNIDIR brengen enkel verslag uit aan de Algemene Vergadering.
- Het IAEA brengt verslag uit aan de Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering.
- Gespecialiseerde organisaties zijn autonome organisaties die met de VN en andere samenwerken via het coördinerende systeem van ECOSOC op intergouvernementeel niveau en via de Coördinerende Raad van Hoofddirecteuren op het secretariaatniveau. Dit onderdeel is gerangschikt volgens de volgorde van de oprichting van deze organisaties als gespecialiseerde organisaties van de Verenigde Naties.
- De Trustschapsraad werd inactief op 1 november 1994 bij de onafhankelijkheid van Palau, het laatste overblijvende VN-Trustgebied, op 1 oktober 1994.

Dit is geen officieel document van de Verenigde Naties, noch is het bedoeld om allesomvattend te zijn.

VN-KANTOREN IN BELGIË

UN Office Brussels
VN-Kantoren in België
Bureau te Brussel
www.unbrussels.org

UNU
Universiteit van de VN
www.cris.unu.edu

UN WOMEN
VN-eenheid voor Gendergelijkheid en de
Empowerment van Vrouwen
www.unwomen.org

OHCHR
Bureau van de Hoge Commissaris
van de Verenigde Naties voor de
Mensenrechten.
www.europe.ohchr.org

WFP
Wereldvoedselprogramma
www.wfp.org

WMO
Wereld Meteorologische Organisatie
www.wmo.int

UNHCR
Bureau van de Hoge Commissaris
van de Verenigde Naties voor de
Vluchtelingen Regionaal Bureau
voor België, Luxemburg en de
Europese Instellingen
www.unhcr.org

UNDP
Ontwikkelingsprogramma
van de VN
www.undp.org/eu

UNISDR
De internationale strategie van de
Verenigde Naties voor de beperking
van het risico op rampen
www.unisdr.org/europe

DFS: Departement voor Ondersteuning
van Activiteiten op het Terrein
DPKO: Departement Vredesoperaties
DPA: Departement Politieke Aangelegenheden
www.un.org/en/peacekeeping/about/dfs
www.un.org/en/peacekeeping/
www.un.org/depts/dpa

WHO
Wereldgezondheidsorganisatie
www.who.int

IOM
Internationale Organisatie voor Migratie
www.belgium.iom.int

FAO
Voedsel- en Landbouworganisatie
van de VN, Verbindingsbureau met
de EU en België
www.fao.org

UNFPA
Bevolkingsfonds van de VN
www.unfpa.org

UN OCHA **UNOCHA**
Bureau voor de Coördinatie van
Humanitaire Zaken van de VN,
Verbindingsbureau met EU/NAVO en
andere relevante EU Instellingen
en NGO's
www.ochaonline.un.org

UNICEF
Kinderfonds van de VN
www.unicef.org

UNEP
Milieuprogramma van
de VN, Verbindingsbureau
voor de Europese Unie
www.unep.org

UN ODC **UNODC**
VN-Bureau voor Drugs en Criminaliteit
www.unodc.org

UNIDO
Organisatie van de
Verenigde Naties voor
Industriële Ontwikkeling
www.unido.org

Wereldbankgroep
www.worldbank.org

UNRIC
Regionaal Informatiecentrum van de VN
www.unric.org

ILO
Internationale Arbeidsorganisatie
Bureau voor de Europese
Unie en de Beneluxlanden
www.ilo.org/brussels

UN-HABITAT
VN-Centrum voor Menselijke
Nederzettingen, Verbindingsbureau
met de Europese Unie en België
www.unhabitat.org

UNRWA
VN-Agentschap voor hulp aan de
Palestijnse vluchtelingen in het
Nabije Oosten
www.unrwa.org

UNAIDS
Gezamenlijk VN-Programma
voor HIV/AIDS
www.unaids.org

UNESCO
Organisatie van de Verenigde Naties voor
Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
www.unesco.org

UNOPS
VN-Bureau voor Projectondersteunende
Diensten
www.unops.org